

03836/30

PAŃSTWOWA SŁUŻBA GEOLOGICZNA
PAŃSTWOWY
INSTYTUT GEOLOGICZNY

SERVICE GÉOLOGIQUE DE POLOGNE
INSTITUT
GÉOLOGIQUE DE POLOGNE

Biuletyn 30

Bulletin 30

Dyrektor KAROL BOHDANOWICZ

**DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU GEOLOGICZNEGO
W OKRESIE 1. IV. DO 31. XII. 1946 R.**

(z 1 fig. w tekście)

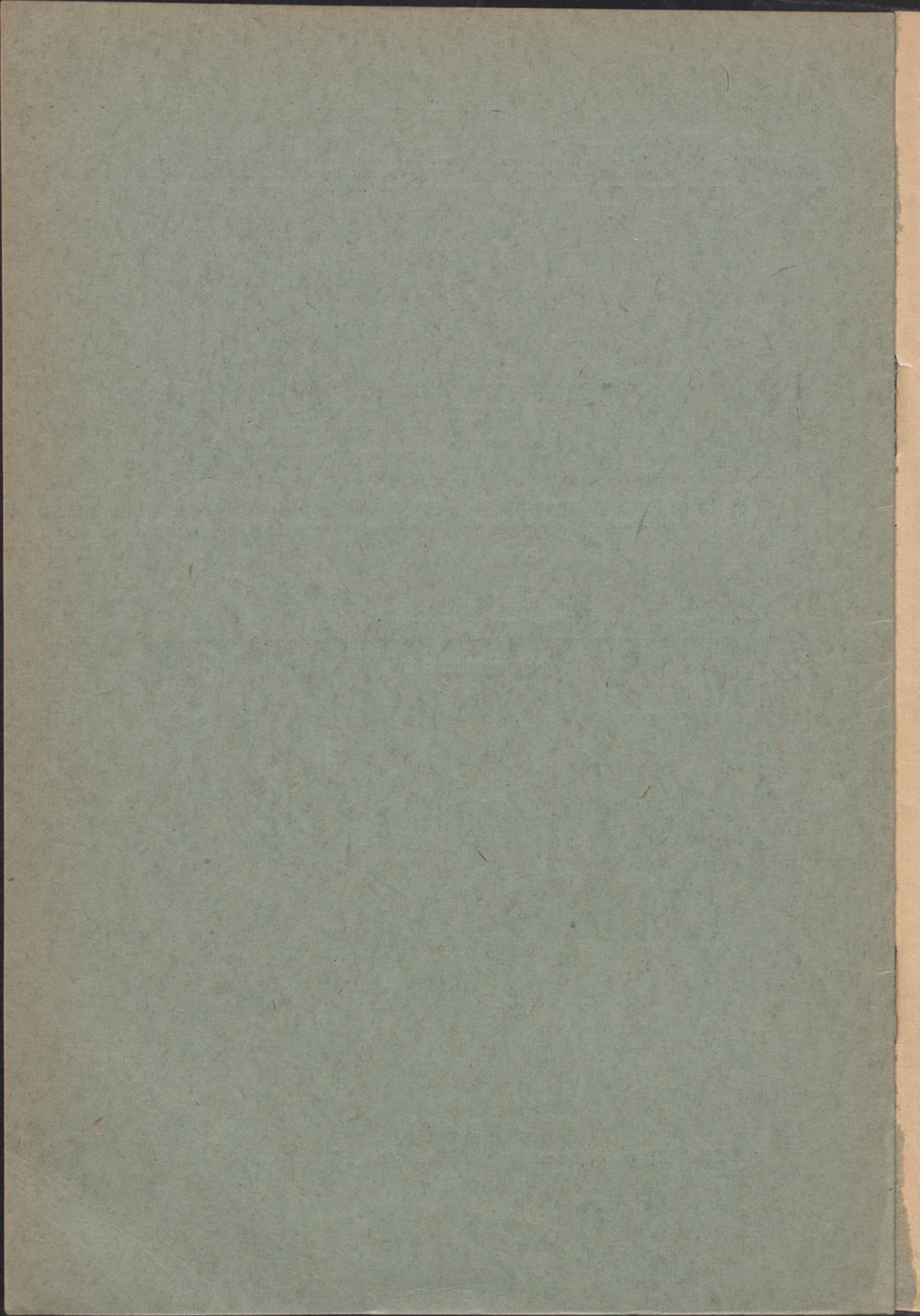
ACTIVITÉ DE L'INSTITUT GÉOLOGIQUE DE POLOGNE DE 1. IV. À 31. XII. 1946.

(avec 1 fig. dans le texte)

W A R S Z A W A

Skład Główny: Państwowy Instytut Geologiczny, Rakowiecka 4

1 9 4 7

03836/30

PAŃSTWOWA SŁUŻBA GEOLOGICZNA
PAŃSTWOWY
INSTYTUT GEOLOGICZNY

SERVICE GÉOLOGIQUE DE POLOGNE
INSTITUT
GÉOLOGIQUE DE POLOGNE

Biuletyn 30

Bulletin 30

Dyrektor KAROL BOHDANOWICZ

**DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU GEOLOGICZNEGO
W OKRESIE 1. IV. DO 31. XII. 1946 R.**

(z 1 fig. w tekście)

ACTIVITÉ DE L'INSTITUT GÉOLOGIQUE DE POLOGNE DE 1. IV. À 31. XII. 1946.

(avec 1 fig. dans le texte)

A. Wydział Węgł.	12
B. Wydział Raf.	20
C. Oddział Ciepł. Ołowia. Miedz. Laskiok. Surozowa. Nierostalczyna	24
D. Biologia Specjalna	30
E. Wydział Geologii Regionalnej	38
F. Wydział Geologii Surowców	44
G. Obserwatorium Seismologiczne	48
H. Oddział Geologii Technicznej	52
I. Pracownia Chemiczna	58
J. Pracownia Mineralogiczna	62
K. Muzeum	68
L. Archiwum Fotograficzne	72
M. Archiwum Książkowe	78
N. Biuro Wydawnicze	82
O. Kuchnia	88
P. Zakład Remontowy	92
Q. Zakład Naprawy i Remontu Samochodów	98
R. Zakład Naprawy i Remontu Maszyn	102
S. Zakład Naprawy i Remontu Urządzeń	108
T. Zakład Naprawy i Remontu Ciągarek	112
U. Zakład Naprawy i Remontu Pomp	118
V. Zakład Naprawy i Remontu Maszyn	122
W. Zakład Naprawy i Remontu Maszyn	128
X. Zakład Naprawy i Remontu Maszyn	132
Y. Zakład Naprawy i Remontu Maszyn	138
Z. Zakład Naprawy i Remontu Maszyn	142

W A R S Z A W A

Skład Główny: Państwowy Instytut Geologiczny, Rakowiecka 4

1 9 4 7

PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY
PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY
Buletyn 30

Dyrektor KAROL BOHDANOWICZ

DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU GEOLOGICZNEGO

Rękopis złożono w P. I. G. 2/III.1947.
Zatwierdzono do druku 12/III.1947.
Dyrektor Karol BOHDANOWICZ

ACTIVITE DE L'INSTITUT GEOLOGIQUE DE POLOGNE DE 1946 A 31. XII. 1946

489/47

Redaktor Techniczny — Stanisław KRAJEWSKI
Oddano do druku 15/III.1947 r. — Druk ukończono 10/VI.1947 r
Zakłady Graficzne „Automa”, Warszawa, Wileńska 7. B-60350.

Dyrektor KAROL BOHDANOWICZ

DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU GEOLOGICZNEGO W OKRESIE 1. IV. DO 31. XII. 1946 R.

(z 1 fig. w teście)

ACTIVITÉ DE L'INSTITUT GÉOLOGIQUE DE POLOGNE DE 1. IV. à 31. XII. 1946.
(avec 1 fig. dans le texte)

SPIS RZECZY:

I.	LISTA PERSONELU PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU GEOLOGICZNEGO	5
II.	UWAGI OGÓLNE	11
III.	PRACE WYKONANE	12
	A. Wydział Węgla	12
	B. Wydział Rud	20
	C. Oddział Cynku, Ołowiu, Metali Lekkich i Surowców Niemetalicznych	24
	D. Badania Specjalne	30
	E. Wydział Geologii Regionalnej	31
	F. Wydział Geofizyki Stosowanej	41
	G. Obserwatorium Sejsmologiczne	45
	H. Oddział Geologii Technicznej i Hydrogeologii	47
	I. Pracownia Chemiczna	53
	J. Pracownia Mikropaleontologiczna	54
	K. Muzeum	55
	L. Archiwum Wiertnicze	55
	M. Archiwa Rękopisów	56
	N. Biuro Kartograficzne	56
	O. Redakcja Wydawnictw	57
	P. Biblioteka	58
	R. Oddział Techniczny	67

IV. PROGRAM PRAC PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU GEOLOGICZNEGO	69
A. Wydział Węgla	70
B. Wydział Rud	73
C. Oddział Cynku, Ołowiu, Metali Lekkich i Surowców Niemetalicznych	75
D. Wydział Geologii Regionalnej	77
E. Wydział Geofizyki Stosowanej	79
F. Obserwatorium Sejsmologiczne	80
G. Oddział Geologii Technicznej i Hydrogeologii	80
H. Pracownia Chemiczna	82
I. Pracownia Mikropaleontologiczna	82
J. Muzeum	83
K. Archiwum Wiertnicze	84
L. Archiwum Rękopisów	84
M. Biuro Kartograficzne	84
N. Redakcja Wydawnictw	85
O. Biblioteka	87

SPIS REZUMÉ

I. LISTA PERSONELU PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU GEOLOGICZNEGO

II. UWAGI OGÓLNE

III. PRACE WYKONANE

11	
12	
13	A. Wydział Węgla
14	B. Wydział Rud
15	C. Oddział Cynku, Ołowiu, Metali Lekkich i Surowców Niemetalicznych
16	D. Wydział Geologii Regionalnej
17	E. Wydział Geofizyki Stosowanej
18	F. Obserwatorium Sejsmologiczne
19	G. Oddział Geologii Technicznej i Hydrogeologii
20	H. Pracownia Chemiczna
21	I. Pracownia Mikropaleontologiczna
22	J. Muzeum
23	K. Archiwum Wiertnicze
24	L. Archiwum Rękopisów
25	M. Biuro Kartograficzne
26	N. Redakcja Wydawnictw
27	O. Biblioteka
28	
29	

I. LISTA PERSONELU PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU
GEOLOGICZNEGO

w/g stanu w dniu 31.XII. 1946 r.

Dyrektor: Karol Bohdanowicz, prof. dr inż. górń.

Wicedyrektor; Edward Rühle, dr

Naczelnicy Wydziałów.

- Wydz. I 1) Doktorowicz-Hrebnicki Stanisław, inż. górń.
Naczelnik Wydziału Węgla.
- Wydz. II 2) Krajewski Roman, dr-inż. górń. p. o. Naczelnika Wydziału Rud i Oddziału Technicznego:
- Wydz. III 3) Świdziński Henryk, dr doc. p. o. Naczelnika Wydziału Geologii Regionalnej.
- Wydz. VI 4) Olczak Tadeusz, dr p. o. Naczelnika Wydziału Geofizyki Stosowanej.

Geologowie, geofizycy, chemicy i inni
pracownicy naukowcy;

- 5) Bobrowski Władysław, inż. górń. geolog, inspektor prac związanych z kruszcami cynku i ołowiu, oraz materiałami ogniotrwałymi.
- 6) Bocheński Tadeusz, mgr. paleobotanik, kierownik Pracowni Paleobotanicznej.
- 7) Bóbr-Modrakowa Irena, dr fizyk i sejsmolog, kierownik Obserwatorium Sejsmologicznego w Warszawie.
- 8) Janczewski Edward, licencjat Sorbony, geofizyk i geolog, inspektor grup terenowych.
- 9) Krajewski Stanisław, dr, geolog, redaktor techniczny Wydawnictw P.I.G.
- 10) Krzyżkiewicz Józef, geolog, kierownik Stacji Węglowej w Czeladzi.
- 11) Kuźniar Czesław, dr, doc., geolog.
- 12) Różycki Antoni, dr, chemik, kierownik Pracowni Chemicznej.
- 13) Sokołowski Stanisław, dr, geolog, kierownik Oddziału Geologii Technicznej i Hydrogeologii.

- 14) Z w i e r z y c k i Józef, dr, inż., inspektor grup terenowych.
- 15) C i s z e w s k a Kamila, dr, geolog.
- 16) C i u k Edward; dyplom Szkoły Górniczej w Dąbrowie, abs. U. J.
- 17) G o ł ą b Józef, dr, geolog.
- 18) G u z i k Kazimierz, mgr, geolog.
- 19) J u r k i e w i c z Witold, mgr, geolog.
- 20) P o ż a r y s k i Władysław, dr, geolog,
- 21) T o k a r s k i Adam, dr, geolog.
- 22) W a t y c h a Ludwik, mgr, geolog.
- 23) Z i e l i ń s k a Janina, dr, chemik.
- 24) Ż e l i c h o w s k a Maria, dr, paleontolog, Kustosz Muzeum.
- 25) B o b r o w s k a Jadwiga, dr, paleobotanik.
- 26) D r a t h o w a Irena, mgr, geolog, bibliotekarka.
- 27) J u r k i e w i c z o w a Irena, mgr, geolog.
- 28) K a r a s z e w s k i Władysław, mgr, geolog.
- 29) Ł y c z e w s k a Janina, mgr, geolog.
- 30) M o s s o c z y Zbigniew, absolwent U. J., geolog.
- 31) R a m e r Norbert, mgr, matematyk i geofizyk.
- 32) R o m a n Lucjan, absolwent Ak. Gór., geofizyk, Stacja Geofizyczna w Raciborzu.

Pomocnicze siły naukowe.

- 33) O s i k a Roman, wiertacz dyplomowany, abs, Ak. Gór., Wydz. II.
- 34) Z o ł d a n i Zofia, Pracownia Paleobotaniczna, Wydz. I.
- 35) D o k t o r o w i c z - H r e b n i c k a Julia, inż., Wydz. I.
- 36) K i l i a n Zbigniew, absolwent geologii U. J., Wydz. II.
- 37) L u b o i ń s k a Władysława, Wydz. IV.
- 38) W i t k o w s k i Wiktor, student Politechniki, Wydz. IV

Kartografowie i kreślarze.

- 39) W a l e n t a Stanisław, kartograf, kierownik Biura Kartograficznego.
- 40) G u z i k o w a Olga, mgr, kartograf.
- 41) F a l k o w s k i Lucjan, kreślarz.
- 42) P i k u l s k i Kazimierz, kreślarz.
- 43) F o r t u n a t Wincenty, kreślarz.
- 44) P a p e r z Aleksander, kreślarz.
- 45) W o ł o s z y ń s k i Dymitr, kreślarz.

Biblioteka i Archiwa.

- 46) W a r d ę s k a Cecylia, kierowniczką Biblioteki
- 47) R a b o w s k a Zofia, Biblioteka.

- 48) W o j t o w i c z Janina, Biblioteka.
- 49) G u z e k Marian, Biblioteka.
- 50) H o r o d y s k a Krystyna, Biblioteka.
- 51) K o w e r s k a Jadwiga, maszynistka, Archiwum.
- 52) M a d o n i o w a Amelia, maszynistka, Archiwum.

Pracownicy administracyjni.

- 53) G r e l l n e r o w a Irena, Sekretariat.
- 54) K u c h a r s k a Maria, Dział Personalny.
- 55) Z d a n o w s k i Wacław, kierownik referatu Budżetowo-Kasowego.
- 56) P r ó s z y ń s k i Tadeusz, buchalter.
- 57) K a l n i e t Mikołaj, Aprowizacja.
- 58) J a b ł o ń s k i Bronisław, Intendentura.
- 59) B o c h e ń s k i Antoni, buchalter, Kraków.
- 60) P a s z k o w s k i Marian, buchalter, Kraków.
- 61) P o r ę b s k a Wanda, Sekretariat, Kraków.
- 62) S i t k ó w n a Barbara, Sekretariat, Kraków.
- 63) H a k i e l Czesław, absolwent Ak. Gór., Referat Samochodowy.
- 64) S z y m a ń s k a Jadwiga, Intendentura, Stacja Węglowa w Czeladzi.

Pracownicy ryczałtowi w różnych działach.

- 65) B ó b r Jerzy, pomocnik Obserwatorium Sejsmologicznego w Warszawie.
- 66) C z a r n o t a Jerzy, kreślarz, Wydz. II.
- 67) G w o ź d z i ń s k a Stanisława, maszynistka Oddziału Cynku i Ołowiu.
- 68) K a f e l Władysław, kierownik prac wiertniczych, Tenczynek.
- 69) K o s Stanisław, kreślarz Stacji Węglowej w Czeladzi.
- 70) K o z i o ł Stefan, mgr, Wydz. I. w Czeladzi.
- 71) K r u k Władysław, preparator.
- 72) P l a t e r - Z y b e r k Krystyna, rachmistrz, Wydz. IV.
- 73) R a p a c z o w a Zofia, maszynistka, Wydz. II.
- 74) W i l c z y ń s k a Irena, Aprowizacja Kraków.
- 75) Z i e l i ń s k i Anatol, kolektor, Wydz. I. w Czeladzi.
- 76) B r a n c z e w s k a Alicja, maszynistka, Sekretariat.
- 77) H a n u s z ó w n a Margarita, maszynistka, Redakcja Wydawnictw.

Pracownicy fizyczni — Warszawa.

- 78) G r a b s k i Jan, palacz, mechanik.
- 79) B y s z e w s k i Adam, palacz.

- 80) Grządkowski Michał, woźny.
- 81) Szafranski Władysław, dozorca.
- 82) Kapczyński Jakub, woźny.
- 83) Szyszkowski Marian, woźny.
- 84) Błażtemberg Hieronim, woźny.
- 85) Melon Antoni, woźny.
- 86) Szafranska Jadwiga, sprzątaczką.
- 87) Popławska Zofia, goniec.
- 88) Szymczak Albina, sprzątaczką.
- 89) Maszke Zygmunt, stolarz.
- 90) Sikora Władysław, szofer.

Pracownicy fizyczni — Kraków —

- 91) Firlet Jan, woźny.
- 92) Waligórska Zofia, woźna.
- 93) Wiancki Henryk, szofer mechanik.
- 94) Jędrzejewski Władysław, szofer.
- 95) Odrzywołek Tadeusz, szofer.
- 96) Gołębiowski Walenty, szofer.
- 97) Klimczyk Jan, szofer.
- 98) Siwek Wojciech, dozorca.

Pracownicy fizyczni — Tenczynek.

- 99) Bujak Jan, pomocnik szofera.
- 100) Łudzik Józef, szofer.
- 101) Szczęścik Józef, dozorca.

Wiertacze:

- 102) Bieniek Julian,
- 103) Dębski Jan,
- 104) Maciejewski Franciszek,
- 105) Maciejewski Józef,
- 106) Moćko Jan,
- 107) Pałka Albin,
- 108) Pełka Władysław,
- 109) Smalec Edward,
- 110) Ślusarczyk Jan,
- 111) Śmigielski Adam,
- 112) Tataara Kazimierz.

Współpracownicy Naukowi Tymczasowi.

Instytut Badań Regionalnych w Kielcach.

- 1) Czarnocki Jan, Dyrektor Instytutu Badań Regionalnych w Kielcach.

Uniwersytet Jagielloński.

- 1) Bieda Franciszek, dr, prof., Zakład Paleontologii.
- 2) Książkiewicz Marian, dr, prof., Zakład Geologii.
- 3) Gawel Antoni, doc, dr, Zakład Mineralogii.
- 4) Burtanówna Jadwiga, dr, adiunkt Zakładu Geologii.
- 5) Siedlecki Stanisław, mgr, adiunkt Zakładu Geologii.
- 6) Krach Wilhelm, dr, adiunkt, Zakładu Paleontologii.
- 7) Michalik Antoni, mgr, asystent Zakładu Geologii.
- 8) Wieser Tadeusz, asystent Zakładu Geologii.
- 9) Dziułyński Stanisław, asystent Zakładu Geologii.
- 10) Geroch Stanisław, asystent Zakładu Paleontologii.

Akademia Górnicza.

- 1) Jaskólski Stanisław, prof, dr.
- 2) Bereźnicki Józef, asystent.
- 3) Stopa Stanisław, inż. adiunkt.
- 4) Hanek Zenon, student, praktykant.
- 5) Köhsling Juliusz, student, praktykant.
- 6) Lorek Tadeusz, student, praktykant.
- 7) Małoszewski Stanisław, student, praktykant.
- 8) Mączka Piotr, student, praktykant.
- 9) Słota Roman, student, praktykant.

Uniwersytet Warszawski i Politechnika Warsz.

- 1) Feistówna Danuta, student, praktykant (obserwator).
- 2) Jasiński Adam, student, praktykant (obserwator).
- 3) Traczykiewicz Władysław, student, praktykant (obserwator).
- 4) Zwierz Stanisław, mgr.

Uniwersytet Łódzki.

- 1) Pawłowski Stanisław, inż., adiunkt.

Uniwersytet Poznański.

- 1) Krygowski Bogumił, dr, doc., Zakład Geograficzny.

Uniwersytet M. Kopernika w Toruniu.

- 1) Passendorfer Edward, dr, prof. Zakładu Geologii.
- 2) Okołowicz Wiktor, dr, adiunkt, Zakładu Geograficznego.
- 3) Mrozek Władysław, mgr, asystent Zakładu Geograficznego.
- 4) Roszkówna Lucyna, mgr, asystent Zakładu Geograficznego.

Szkoła Górnicza w Dąbrowie Górniczej.

- 1) Gołda Tadeusz, student, praktykant.
- 2) Gawron Stanisław, student, praktykant.
- 3) Suwała Stefan, student, praktykant.
- 4) Wałek Edmund, student, praktykant.

Poza wymienionymi współpracownikami szereg specjalistów z różnych dziedzin geologii, współpracował dorywczo z P. I. G. przedkładając opracowania i mapy.

W tej grupie należy wymienić:

- 1) Różycki Stefan Zbigniew, dr, prof. U. W.
- 2) Nielubowicz Ryszard, inż. górń.
- 3) Piechota Aleksander, inż. chem.
- 4) Samójło Julian, inż. górń.

II. UWAGI OGÓLNE.

Utrwalenie ustroju społecznego i nowych form organizacyjnych w gospodarce państwowej, wpłynęło na znaczne ożywienie działalności P. I. G.

W okresie sprawozdawczym działalność P. I. G. przybierała formy coraz bardziej ustabilizowane. Szczególną uwagę zwrócono na utrzymanie jednolitej organizacji, sprężystej przy rozwiązywaniu różnorodnych zagadnień i odpornej na wszelkie zewnętrzne trudności, wynikające z ogólnych warunków odbudowy kraju. Stosowano największą oszczędność sił pracowników i środków materialnych. Wykorzystano w największym stopniu wzajemne współdziałanie Wydziałów, Oddziałów i Grup P. I. G. oraz współpracę z personelem zakładów geologicznych szkół wyższych i instytutów naukowych.

W dziedzinie organizacyjnej P. I. G. utrwalono dotychczasowy podział działalności w 4 Wydziałach (Węgla, Rud, Geologii Regionalnej i Geofizyki Stosowanej), 4 Oddziałach — cynku, ołowiu, metali lekkich i surowców niemetalicznych; nafty i soli; geologii technicznej oraz administracyjno-gospodarczego (w organizacji); 4 pracowniach a mianowicie: chemicznej, paleobotanicznej, mikropaleontologicznej i badań specjalnych. Należy również stwierdzić rozwój archiwów i kartotek, bibliotek oraz rozpoczęcie druku Biuletynów i map geologicznych.

Sprawy rewindykacyjne przybrały pomyślniejszy obrót i w końcu okresu sprawozdawczego otrzymano w Berlinie część ksiązek i rękopisów. Poczyniono dalsze starania o uzyskanie rekompensaty za wywiezione i zniszczone instrumenty, księgozbiory i archiwa.

W sierpniu 1946 r. odbudowa gmachu P. I. G. osiągnęła stan umożliwiający przeniesienie części Centrali P. I. G. do Warszawy.

Część prac została ukończona w 1946 r., inne zaś, obejmujące szersze zagadnienia, będą kontynuowane w 1947 r., stwarzając tym samym ciągłość prac P. I. G.

III. PRACE WYKONANE.

A. WYDZIAŁ WĘGLI.

Naczelnik Wydziału — inż. St. Doktorowicz-Hrebnicki

Prace terenowe.

W roku sprawozdawczym wznowiono na większą skalę szczegółowe kartowanie geologiczne Zagłębia Górnośląskiego, będące jednym z głównych zadań P. I. G. na terenie tego Zagłębia. Poza właściwymi mapami geologicznymi objęło ono też sporządzenie map strukturalnych, obrazujących budowę tektoniczną karbonu produktywnego.

Prowadzono kilka dużych prac na życzenie Przemysłu Węglowego — mianowicie ukończono paralelizację pokładów węgla i wprowadzono nową ich nomenklaturę w Zagłębiu Górnośląskim; rozpoczęto szczegółowe badania złóż węgla brunatnego na terenie Zachodnich Ziem Odzyskanych oraz uczestniczono w badaniu zasobów piasków podsadzkowych na terenie pustyni Błędownskiej.

Współpracy z Przemysłem była też poświęcona cała prawie działalność Stacji Geologicznej w Czeladzi.

Organizowano Stację Geologiczną w Zagłębiu Wałbrzyskim.

Wznowiono badania paleobotaniczne Zagłębia Górnośląskiego oraz zmontowano i uruchomiono Pracownię Paleobotaniczną Wydziału w Krakowie.

W kartowaniu szczegółowym (1 : 25.000) brało udział 3 geologów etatowych i 2 współpracowników tymczasowych; prace były prowadzone przede wszystkim w północno-wschodniej części Zagłębia oraz na południowym jego brzegu.

1) Inż. St. Doktorowicz-Hrebnicki w ciągu dwu tygodni prowadził badania na arkuszu Sławków. Nieduża część tego arkusza, położona na zachód od m. Sławkowa była skartowana przez niego jeszcze w r. 1939. Obecnie przeprowadził on badania pomiędzy Sławkowem, Bukownem i Bolesławiem na terenie występowania utworów triasowych. Poza wyjaśnieniem ogólnej budowy terenu, badania te między innymi wyjaśniły

obecność kilku przesunięć uskokowych, zaznaczających się na tle ogólnego łagodnego nachylenia warstw ku NNE.

Jeden z większych uskoków przebiega od Swiniej Góry po przez zachodni koniec wsi Podlipie ku osadzie Krze. Wówczas gdy w jego zachodnim zrzuconym skrzydle występują dolomity kruszonośne i diploporowe, po stronie wschodniej odsłonięte są margle röturu i czerwone ility pstrego piaskowca, a może nawet i permu, za czym przemawia znalezienie na północ od Podlipia (wśród osadów dyluwialnych) dużego pnia *Araucarioxylon*. Szereg uskoków zaznacza się również na terenie złóż cynkowych pod Bolesławiem, gdzie między innymi uzależnione jest od nich rozmieszczenie utworów kajprowych. Prawdopodobnie uskoki te odgrywają dużą rolę w budowie powyższych złóż i w rozmieszczeniu w nich rudy. Jednak dokładniejsze wyjaśnienie ich charakteru wymaga jeszcze dalszych badań.

W ogóle przeprowadzone badania, chociaż bardzo krótkotrwałe, ujawniły, że bardzo szczegółowe skartowanie najbliższych okolic Bolesławia mogłoby wykryć jeszcze wiele istotnych szczegółów budowy geologicznej terenu. Dopiero w oparciu na wynikach takich badań możnaby otrzymać należyty obraz budowy samego złoża oraz planować dalsze poszukiwania geologiczno-górnice.

Jako wstęp do takich badań zostały dokładnie sprofilowane w kilku największych odkrywkach okolicy Bolesławia warstwy dolomitów, przynależne do górnego i środkowego wapienia muszłowego.

2) Dr. A. T o k a r s k i kartował rozpoczęty w poprzednim roku arkusz Olkusz i częściowo Nowa Góra.

Zdjęcia prowadzone przeważnie w skali 1 : 10.000 objęły 60 km² terenu. Najstarszą skałą na zbadanym terenie są dolomity dewonu (eifel) w znanej odkrywce koło Kluczy. Poza tym występują tu: wapień falisty i dolomity środkowego triasu, pstre ility kajpru, oolit dolnego keloweju, ility i margle górnego keloweju i dolnego oksfordu (newiz), wapienie płytowe górnego oksfordu i wapień skalisty rauraku. W obniżeniach terenu występują piaski zandrowe zlodowacenia krakowskiego.

Przez zbadany teren przebiega 5 antyklin. Dwie południowe idą z NW ku SE (jedna przez miasto Olkusz). Trzy następne mają kierunek z W ku E, (względnie WNW—ESE) mianowicie wzdłuż Białej Przemszy, wzdłuż szosy Klucze — Jaroszowiec i na S od Kluczy; ostatnia w Bogucinie skręca ku południowi. Dwa systemy dyslokacji młodszych od sfałdowań tnie zbadany teren. Jeden z nich to 6 wałnych linii o kierunku W—E, które dzielą pokrywę jurajską wraz z podłożem na bloki poprzesuwane w kierunku poziomym i pionowym. Drugi reprezentuje dyslokacje bardziej podrzędne o kierunku NW i NNW.

Powyższy charakter tektoniki uzasadnia możliwości rozszerzenia poszukiwań rud cynkowych i ołowianych na niektóre tereny antyklinalne wewnątrz samego pasma jury. Zwłaszcza nadawałby się do tego skręt antykliny koło Bogucina oraz teren na wschód od Witeradowa. Dalej badania ujawniły, że wyeksploatowane złoża pirytu na zachód od Kluczy i w Jaroszowcu leżą na jednej linii uskokowej o przebiegu E — W, co stwarza możliwość dla dalszych poszukiwań wzdłuż tej linii.

Wreszcie w jądrze antykliny jurajskiej nad Białą Przemszą zarysowują się możliwości poszukiwań węglowodorów. Tutaj zwietrzałe partie dolomitów dewońskich są ciemniejsze i czuć je ropą, podczas, gdy zapachu tego brak w skale świeżej. Mogłaby więc tu wchodzić w rachubę impregnacja przez migrujące z głębi bituminy.

3) E. C i u k rozpoczął kartowanie arkusza Siewierz. Badania, prowadzone w drugiej połowie października, objęły południowo-zachodni róg arkusza; mianowicie okolice Przeczyc i Podwarpia. Na obszarze tym, poza piaskami dyluwialnymi, wypełniającymi wszystkie obniżenia terenu, są odsłonięte przeważnie osady retu, mianowicie żółte dolomityczne margle, przykryte gdzieś (np. na wzgórzach na wschód od Toporowic-Dąbrowy) gruboławicowym krystalicznym wapieniem (wapień jamisty). Przy wschodnim końcu wsi Toporowice-Dąbrowa na marglach dolomitycznych leży bezpośrednio torf, warstwą grubości do 0,5 m.

4) Mgr. St. S i e d l e c k i wprowadzony na teren przez inż. D o k t o r o w i c z - H r e b n i c k i e g o kartował w ciągu sierpnia, września i połowy października arkusz Chrzanów. Badania prowadzone głównie na terenie położonym na SE od tego miasta, objęły powierzchnię około 35 km².

Na skartowanym obszarze największy zasięg mają osady triasowe, szczególnie kompletnie odsłonięte w łożach, czynnych kamieniołomach w Pogorzycach i Płazie.

Warstwy jurajskie są reprezentowane przez dogger i dolne poziomy malmu.

Poprzerywany przez erozję pas odsłonięty jury brunatnej biegnie od Chrzanowa poprzez Kościelec w stronę Bolęcina i Stawków. Ogólna miąższość serii sięga kilkunastu metrów; na utworach triasowych leży ona niezgodnie.

Trzeciorzęd, mianowicie ły ciemno-szare lub zielonawe, występują głównie w dolinie Chechła, pomiędzy Chrzanowem a Trzebiną i Bolęcinem, a też gdzieś ponad jurą poza granicami tej doliny. ły te są eksploatowane w licznych cegielniach.

Z wśród osadów dyluwialnych były obserwowane gliny morenowe i piaski, w południowej zaś części arkusza, na wzgórzach triasowych — less.

5) Mgr. A. Michalik w ciągu sierpnia i września pracował w południowej części Zagłębia na SE od obszaru kopalń rybnickich. Skartował on szczegółowo cały arkusz Jastrzębie oraz przeglądowo ark. Chwałowice.

W obrębie arkusza Jastrzębie na powierzchni są odsłonięte utwory mioceneskie i dyluwialne; pierwsze jedynie w nielicznych odkrywkach. Do najlepszych odsłoneń należy odkrywka cegielni w Moszczenicy, gdzie jest eksploatowana seria siwych iłów, bardzo wyraźnie warstwowanych i zawierających cienkie wkładki iłów piaszczystych, odsłonięta na przeszło 10 m.

Wśród osadów dyluwialnych dominują żwiry i lessy.

Na arkuszu Chwałowice są odsłonięte tylko osady dyluwialne; zarówno żwiry, jak i lessy występują tu wyłącznie w południowej części arkusza, wówczas gdy obszar bardziej północny jest pokryty wyłącznie piaskami.

W celu zebrania uzupełniających danych dla geologicznej mapy przeglądowej Zagłębia Górnośląskiego, inż. St. Doktorowicz-Hrebnicki w towarzystwie E. Ciuka przeprowadził orientacyjne badania w następujących miejscowościach północnego brzegu tego Zagłębia.

a) Teren na zachód od Tarnowskich Gór, gdzie sprofilowano kilka ciekawszych odsłoneń warstw górnego wapienia muszlowego i kajpru pod Starymi Tarnowicami, Opatowicami i Miedarem.

b) Teren położony po wschodniej stronie rz. Brynicy, pomiędzy Sączowem, a Zendkiem. Tutaj między innymi stwierdzono duży zasięg na powierzchni osadów rötlu, oraz przynależność do pstrego piaskowca warstw piaskowców, odsłoniętych w okolicy Ożarówic, a zaliczanych dotychczas do karbonu.

c) Obszar wychodni dewonu na NW od Siewierza, gdzie poczyniono spostrzeżenia nad ułożeniem warstw, zarówno w północnym skrzydle antykliny — na N od Dziewek, jak i w południowym — pod Nową Wioską.

2. Paralelizacja pokładów.

W związku z wprowadzeniem w Zagłębiu Górnośląskim nowej nomenklatury pokładów węgla, inż. St. Doktorowicz-Hrebnicki i mgr. T. Bocheński w dalszym ciągu pracowali nad ich paralelizacją. Dotyczyło to głównie kopalń Zjednoczenia Gliwickiego, Mikołowskiego i Rybnickiego. Praca ta ku końcowi roku została już prawie zakończona. Wymagała ona wielokrotnych wyjazdów do Zagłębia, zgromadze-

nia i przestudiowania ogromnej ilości planów i przekrojów kopalń oraz profilów otworów wiertniczych.

Pomimo tego, że był wykorzystany cały dostępny materiał, dotyczący wyników badań nad florą, fauną oraz rozmieszczeniem poszczególnych gatunków megaspor, a też uwzględniono identyfikacje dotychczasowe (aż po okres okupacji włącznie), w szeregu przypadków utożsamienie pokładów nastąpiło ogromne trudności i mogło być rozwiązane tylko warunkowo, z tym że niezbędna korekta będzie wprowadzona później, w miarę postępu dalszych badań nad stratygrafią Zagłębia.

Do najważniejszych zagadnień tego rodzaju należy sparalelizowanie warstw brzeżnych. W każdym z trzech głównych obszarów występowania tych warstw, mianowicie Rybnickim, Gliwickim (łącznie z Centralnym) i Dąbrowskim utożsamienie pokładów mogło być wykonane w sposób zupełnie zadawalający. Powstają natomiast trudności w porównaniu tych obszarów między sobą. Wykorzystanie do tego analizy mega — lub mikrosporowej nie da się skutecznie w całej rozciągłości, a to wobec wysokiego stopnia uwęglenia pokładów w zachodniej części Zagłębia, przy którym substancja spor w znacznym stopniu ulega zniszczeniu. Powstaje więc możliwość oparcia identyfikacji głównie na charakterze fauny morskiej. W Instytucie zgromadzono już znaczny materiał faunistyczny, zarówno z obszaru Rybnickiego, jak i Dąbrowskiego, jednak opracowanie jego wymaga jeszcze pewnego czasu.

Na razie, jak to było zresztą przewidziane w planie identyfikacji, na obszarach Rybnickim i Gliwickim wprowadzono nomenklaturę od siebie niezależną. Dążono jednak przy tym, o ile to było możliwe, do zredukowania rozbieżności w nazwach, tak, że szereg pokładów przewodnich otrzymał na obu obszarach numery identyczne. Natomiast dla obszaru Dąbrowskiego czasowo utrzymano dla warstw brzeżnych nazwy dotychczasowe.

Poza tym dodatkowe badania są jeszcze niezbędne dla ostatecznego ustalenia nazw pokładów na kopalniach Dębieńsko, Brzeszcze i Silesja.

Przeprowadzona paralelizacja, poza możliwością wprowadzenia nowej nomenklatury, dostarczyła też podstawowego materiału dla prac kartograficzno-geologicznych, a to przez uporządkowanie pod kątem podziału stratygraficznego ogromnego materiału faktycznego, obejmującego prawie wszystko to, co mogło dać w tej dziedzinie kopalnictwo węglowe.

3. W ę g i e l b r u n a t n y.

Uwzględniając życzenia C. Z. P. W. złożom węgla brunatnego poświęcono specjalną uwagę.

Inż. St. Doktorowicz-Hrebnicki i mgr T. Bocheński w celu zaznajomienia się z ogólnym charakterem złóż, zebrania infor-

macji i materiałów oraz zorganizowania badań, wykonali kilka dłuższych wyjazdów na teren Zachodnich Ziem Odzyskanych. Zwiedzono przy tym szereg złóż pod Lubanią, Żarami, Kaławskim, Trąbami, Zieloną Górą oraz w Ziemi Lubuskiej.

W Żarach, w Zjednoczeniu Przemysłu Węgla Brunatnego ustalono główne wytyczne projektowanych badań w uzgodnieniu z potrzebami tego przemysłu.

Wobec dużej ilości złóż i rozrzucenia ich na olbrzymiej przestrzeni, obejmującej prawie połowę Polski, dokładne ich badanie będzie trwało dłuższy okres czasu i musi być zaliczone do kategorii prac stałych Wydziału. W kolejności tych badań na miejsce pierwsze wysunięto obszar pomiędzy Nysą Łużycką a Bobrem, jako mający w obecnej chwili największe znaczenie przemysłowe.

Samo badanie było prowadzone przez E. Ciukę przy współudziale St. G a r o n a, jako pomocy technicznej. Objęło ono grupę złóż na południe od Żar, złoża w okolicy Trąb, Węglewa i Ługnic (na zachód od Mużakowa) oraz złoża pod Lubanią.

Krótką charakterystyka złóż, oparta na tych badaniach jest podana w osobnym sprawozdaniu.

4. Zagłębie Wałbrzyskie.

Główna uwaga była zwrócona na zorganizowanie stałej placówki lokalnej Stacji Geologicznej.

W tym celu został uzyskany budynek w Solicach-Zdroju—pierwotnie wspólnie ze Szkołą Górniczą w Dąbrowie Górniczej (która projektowała urządzenie tu domu wypoczynkowego), potem zaś ustąpiony całkowicie Instytutowi. Lokal ten będzie służył jako punkt oparcia nie tylko dla pracowników Wydziału Węgla, lecz i w ogóle dla geologów Instytutu, pracujących na terenie Dolnego Śląska.

Inż. St. D o k t o r o w i c z - H r e b n i c k i i mgr B o c h e ń s k i przeprowadzili szereg konferencji w Wałbrzyskim Zjednoczeniu Przemysłu Węglowego w sprawie organizacji tej placówki.

Poza wykonaniem kilku wycieczek przez wymienionych geologów oraz E. Ciukę, w celu ogólnego zaznajomienia się z geologią terenu, szczególniejszych badań narazie nie prowadzono.

5. Pracownia Paleontologiczna.

Pracownicy w okresie sprawozdawczym:

Stali: Mgr T. B o c h e ń s k i,
Dr J. B o b r o w s k a,
Z. Z o ł d a n i.

Sezonowi: Inż. St. Stopa,

Inż. R. Nielubowicz.

1) Mgr T. Bocheński, poza udziałem w indentyfikacji pokładów węgla i wspólnymi z Naczelnikiem Wydziału wyjazdami na teren Górnego i Dolnego Śląska (o czym wyżej), wykonał następujące prace:

a) Gromadził materiały, obejmujące dotychczasowe wyniki badań stratygraficznych warstw karbonu górno-śląskiego, wykonanych przed i w czasie wojny.

b) Zorganizował pracę nad przygotowaniem materiałów do badań petrograficznych węgla i ich analizy sporowej dla celów stratygrafii. W tym celu zostały zebrane przez inż. R. Nielubowicza pokładowe próby węgla na kopalniach Brzeszcze, Jaworzno, Jan Kanty i Janina.

c) Organizował pracownie dla badań mikro- i makroskopowych. Kompletując aparaturę, nabył ostatnio stół integracyjny do obliczania składników mikroskopowych skał, aparat do powiększeń fotograficznych Leitz'a „Focomat“ oraz aparat fotograficzny „Cine-Exacta“ do zdjęć normalnych i mikroskopowych.

d) Z gabinetowych prac paleobotanicznych uzupełnił badania nad rozwojem unerwienia u kilku grup paproci karbońskich (*Pecopteris*, *Alethopteris*, *Lonchopteris*) oraz zgromadził dalsze fakty, dotyczące się owocowań lepidofitów, zawierających w zarodniach żeńskich makrospory wielkości do 2 cm.

Przeprowadził studia nad zagadnieniem kauliflorii (kwitnienia z pnia) u lepidofitów (*Sigillaria*, *Lepidophloios*, *Bothodendron*, *Ulodendron*). Fakt istnienia kauliflorii u ówczesnych widłaków drzewiastych miał być dowodem na subtropikalny klimat w karbonie. Rezultatem badań jest wniosek, że kaulifloria w karbonie nie istniała (z wyjątkiem kalamitów, które tu nie wchodzi w rachubę, jako grupa zupełnie odrębna).

2) Inż. St. Stopa przeprowadził badania florystyczne w okolicy Bytomia, mianowicie na kopalniach: Rozbark, Centrum, Bytom, Radzionków i Andaluzja.

Zadaniem badań było bliższe scharakteryzowanie na tym terenie warstw siodłowych i dolnych rudzkich pod względem paleobotanicznym i ustalenia granicy obu grup.

Pobieżny przegląd zebranych materiałów prowadzi do wniosku, że flora wyższych pokładów grupy siodłowej wykazuje znaczne podobieństwo do flory pokładów warstw dolnych rudzkich. Dokładniejsza paleobotaniczna ocena granicy tych warstw będzie wymagała szczegółowego opracowania w pracowni zebranych materiałów.

Poza tym poczyniono szereg spostrzeżeń nad sedymentacją badanej serii warstw węglonośnych.

3) Dr. J. Bobrowska, poza dalszym badaniem mikrospor karbońskich, była zajęta zbieraniem i zaznajomieniem się z literaturą, dotyczącą badań paleobotanicznych węgla kamiennego i brunatnego.

Poza tym wykonała analizę pyłkową ilów i substancji torfiastej wieku dyluwialnego i mioceńskiego z terenu arkusza Kołki nad Styrem.

6. Stacja Geologiczna w Zagłębiu Górnośląskim.

Kierownik: J. Krzyżkiewicz.

Pracownicy stali:

A. Zieliński — pomocnik kierownika

mgr St. Kozioł — geolog

St. Kos — kreślarz i laborant

F. Szymańska — intendentka i pracownica biurowa.

Wobec szczupłości personelu i braku własnych środków lokomocji działalność Stacji w roku sprawozdawczym nie osiągnęła jeszcze w pełni rozwoju, przewidzianego przy jej zorganizowaniu.

Wykonano prace następujące:

1) Przeprowadzono wstępne badania rdzeni z pogłębionych otworów wiertniczych Modrzejów I, Modrzejów II i Dąbrowa Narodowa (J. Krzyżkiewicz przy współdziałaniu inż. St. Doktorowicz-Hrebnińskiego i mgr T. Bocheńskiego) i wydano odnośne opinie. Rdzenie z dwu pierwszych otworów przewieziono i zabezpieczono na Stacji.

Zbadano rdzenie z otworów, pogłębionych na terenie kop. Grodziec (J. Krzyżkiewicz).

2) Przewieziono na Stację rdzenie z szeregu otworów obrotowych, wierconych podczas okupacji na terenie Zjednoczenia Mikołowskiego.

3) Uczestniczono w prowadzeniu z ramienia C. Z. P. W. badaniach zasobów piasków podsadzkowych w pustyni Błędowskiej i w dolinie Białej Przemszy.

Po omówieniu tej sprawy na szeregu konferencji, powierzono Stacji nadzór nad wierceniami, ustalenia momentu zatrzymania każdego z wierceń, zorganizowania i dopilnowania należytego zebrania próbek oraz ustalenia poziomów wodnych.

Wymagało to, oprócz opracowania przez Kierownika Stacji szeregu instrukcji, stałego pobytu w terenie dwu pracowników — St. Kozioła i dorywczo zaangażowanego pracownika technicznego.

Praca trwała od września do końca roku. Ilość wykonanych otworów wyniosła około 140.

4) Pod kierownictwem Naczelnika Wydziału Geofizycznego P. I. G. dr O l c z a k a zorganizowano i zapoczątkowano pracę nad pomiarem ciężaru gatunkowego skał karbońskich.

B. W Y D Z I A Ł R U D.

p. o. Naczelnika Wydziału — dr inż. R. K r a j e w s k i

R u d y ż e l a z n e.

1) R e j o n C z ę s t o c h o w s k i.

Opracowanie mapy pokładowej dolnego poziomu rudnego. R. O s i k a na zasadzie profilów wierceń, udostępnionych głównie przez Zjednoczenie Kopalń Rudy Żelaznej zestawiał przy pomocy pp. J. C z a r n o t y i Zb. K i l i a n a mapę pokładową spągu serii rudnej jury brunatnej 1 : 15.000 oraz w tej samej skali pokładu spągowego.

Równocześnie dr. J. G o ł ą b, Zb. M o s s o c z y i St. G e r o c h kontynuowali zdjęcia geologiczne z roku ubiegłego na wychodniach jury brunatnej, pokrywając obszar między Aleksandrowem i Warczycą a doliną Warty łącznie 291 km².

Dodatkowo dr J. G o ł ą b wydał orzeczenie w sprawie pochodzenia wód na kop. Panki. Inż. R. K r a j e w s k i wyznaczył trzy otwory wiertnicze w Jaworzniku, Choroniu i Iwanowicach Wielkich, w celu uzyskania profilów serii ilów rudnych.

Szkic geologiczny najbliższej okolicy otworów wykonał Zb. K i l i a n Dr K r a c h opracowuje otwory pod względem paleontologicznym.

2) R e j o n S t a r o p o l s k i.

R u d y l i m o n i t o w e k a j p r u.

Mgr I. J u r k i e w i c z o w a wykonała szczegółowo zdjęcia występowania kajpru na E od Skarżyska w niecce Majkowskiej dla wyjaśnienia przydatności przemysłowej występujących tam rud żelaznych. Badania wprowadzają pewną nowość w ujęciu budowy niecki, stwierdzając obcięcie uskokiem północnego jej skrzydła.

P o s z u k i w a n i e p i r y t u w B o s t o w i e.

Na północnym przedłużeniu strefy dyslokacyjnej kopalni Staszic prowadzone były pod kierunkiem J. C z a r n o c k i e g o roboty wiertnicze.

W strefie dyslokacyjnej, na wklonowanej tu w niej soczewce dolomitów stwierdzone były dawniejszymi szurfami ślady zmineralizowania hematytom. Założone 3 wiercenia Nr 2/46 — 84,50 m głębokie, Nr 5/46 — 59 m

głębokie i Nr 7/46 obecnie na 56 m, nie stwierdziły mineralizacji, mimo, że przebiły samą dyzlokację. Wiercenie 7/46 nadal w toku.

Rudy retyko-liasu.

Mgr W. Karaszewski kartował obszar na W i NW od Skarżyska po Rędocin—Borki, wyjaśniając wzajemne stosunki eksploatowanych tam niegdyś rud.

Inż. R. Krajewski profilował wiercone przez Zjednoczenie Kopalń Rud Żelaznych otwory na kop. Stanisław i Piekło.

Serie przewiercone w nich odpowiadają dobrze normalnemu profilowi „główniej” serii rudonośnej liasu. Wiercenia trwają nadal.

3) Rudy żelazne na Śląsku Dolnym.

Inż. R. Krajewski w ramach ogólnego przeglądu złóż dolnośląskich poświęcił większą uwagę złożom rud magnetytowych w rejonie kłodzkim. W szeregu miejscowości na południowy zachód od Łądka znane tu są występowania ławic magnetytów w serii łupków krystalicznych, skał amfibolitowych i wapieni. Podejmowane w ostatnich latach badania magnetometryczne dawały interesujące wyniki. Jednakże roboty górnicze, np. w Żybocinie (Seitenberg), na Krzyżowej Górze i w Janowej Górze (Johannesberg) dały rezultat negatywny. Ławice magnetytu były cienkie i niestałe a ruda też b. zmienna pod względem jakości.

Wreszcie niekorzystne są warunki komunikacyjne. Nawet stosunkowo najbardziej rozwinięte roboty w Janowej Górze stwierdziły, że złoża te nie stanowią podstaw dostatecznych do eksploatacji na skalę przemysłową. Dalszą uwagę zwrócił R. Krajewski na żyłowe złoża rud żelaznych w okolicy Jaworu. W latach wojennych były tu czynne kopalnie rudy hematytowej we wsi Wilcza (Willmannsdorf) i syderytowej we wsi Hermanowice (Herrmannsdorf).

Przejawy mineralizacji znane tu są także z wielu punktów w okolicy, np. żyły z chalkopirytem w Chełmcu, żyły barytowe itd. Teren ten nie był dotychczas systematycznie kartowany, a trzeba go uważać za swoisty rejon metalogeniczny, przypominający na małą skalę prowincję słowacką, czy Siegerlandu.

Na razie zestawiono dane z literatury, z archiwów kopalnianych i wykonano pierwsze marszruty w terenie. Pracę analogiczną na szerszą skalę uniemożliwiało zaminowanie terenu. Dla Zjednoczenia Kopalń Rud Żelaznych opracował R. Krajewski program robót badawczych dla kop. Wilcza, która zasługuje w pierwszej linii na uwagę z punktu widzenia stwierdzonych dotychczas zasobów i stosunkowo wysokiej jakości rudy.

Złoże magnetytu w Kowarach studiował szczegółowo prof. St. J a s k ó l s k i (zob. grupa badań specjalnych), — R. Krajewski zapoznał się ze złożem pirytu w Ronowie. Złoże to, mimo niewysokiego stopnia okruszczenia, zasługuje na zbadanie z uwagi na możliwe znaczne zasoby.

Rudy innych metali.

1) Rudy miedzi.

Na zlecenie Zjednoczenia Przemysłu Cynkowego — Dyrekcja Metali Kolorowych, przeprowadzili dr J. Gołąb i inż. R. K r a j e w s k i w styczniu 1946 roku wstępne badania na terenie występowania margli miedzionośnych cechsztynu w „niecce Grodziskiej“ na Dolnym Śląsku w celu opracowania zagadnienia zalewów na projektowanych kopalniach Lubichowo i Konrad.

W ciągu lata 1946 r. R. K r a j e w s k i przestudiował profil geologiczny przez warstwy pstrego piaskowca, cechsztynu i permu w okolicy kop. Lena w Leszczynach i w Szunowie, oraz zapoznał się z gipsami cechsztyńskimi w Nowym Łądzie.

Sprawę charakteru dyluwium i jego wodonośności badał w okolicy Adamowa i Lubichowa dr B. K r y g o w s k i, kartując 77 km² utworów dyluwium i wykonując mapę zwierciadła wody gruntowej.

Spośród wystąpień rud miedzi na Dolnym Śląsku w „niecce wewnętrznej“ (wałbrzyskiej) R. K r a j e w s k i zapoznał się ze śladami miedzi w zankerytyzowanych dolomitach na obrzeżu Gór Sowich w Domawicach (Hausdorf) i w Köpprich.

Jeśli chodzi o złoża żyłowe w Czarnowie (Rothenzechau), Miedzianej Górze i Starej Górze, których eksploatacja została zaniechana w r. 1945, zawierające głównie rudy miedzi i arsenu, to poza zapoznaniem się z ich stanem na powierzchni, R. K r a j e w s k i zebrał sporo materiału archiwalnego z okresu poprzedniej eksploatacji.

Złoża te, z uwagi na dość znacznie skomplikowaną budowę geologiczną budzą na razie większych zainteresowań przemysłowych.

2) Rudy arsenu.

Złoże rud arsenowych w Złotym Stoku wchodziło w ramy badań szczegółowych, prowadzonych przez dr A. G a w ł a. Ponadto ze złożem zapoznał się inż. R. K r a j e w s k i i Zb. M o s s o c z y. Ten ostatni skontrolował istniejące zdjęcie geologiczne 1:2 000 oraz zebrał typy skał i rud z terenu złoża i skompletował dla potrzeb Wydziału całość zachowanych niemieckich opracowań i przekrojów kopalnianych. Pozyskał wreszcie piękne zbiory, przekazane przez Dyrekcję Zakładów Arsenowych i pochodzenia prywatnego. Łącznie 15 skrzyń.

Niezależnie od dalszego prowadzenia wnikliwych studiów petrograficzno-mineralogicznych, złożę wymaga przeprowadzenia badań geofizycznych, któreby dały wskazania co do dalszego rozwoju robót poszukiwawczych prowadzonych przez kopalnię.

3) R u d y n i k l u.

Ze złożem w Szklarach i tyczącymi go materiałami kop. Marta (udzielonymi do wglądu przez Dyрекcję Metali Kolorowych) zapoznał się w sposób ogólny inż. R. K r a j e w s k i.

Niestety nie posiadamy danych faktycznych dla kontroli obliczenia zasobów, oraz brak planów ilustrujących koncentrację związków Ni w złożu i ukształtowaniu skalistego podłoża. O ile plany te nie odnajdą się, trzeba będzie przewidzieć powtórzenie pewnych robót szurfowych i wiertniczych, któreby dały te materiały jako nieodzowne dla racjonalnego rozwoju kopalni.

W bieżącym roku Wydział Geofizyki (L. R o m a n) dokonał w okolicy kop. Marta wstępnych badań magnetometrycznych, zmierzających do ustalenia granic występowania skał zasadowych, na tle których powstały złoża niklu. Uzyskano interesujące wyniki, jeśli chodzi o rozkład skał serpentynowych, pod przykryciem przez dyluwium.

4) M a g n e z y t y.

Strefę występowania magnezytu badał szczegółowo A. G a w e ł (grupa badań specjalnych). Praca laboratoryjna w toku. Zajmował się nim też w związku z potrzebami Przemysłu Materiałów Ogniotrwałych inż. Wł. B o b r o w s k i, a z punktu widzenia zasobności inż. R. K r a j e w s k i, który w tej sprawie udzielił też odpowiedzi na ankietę Komisji Metali Lekkich.

Złoża magnezytu wymagają:

- 1) opracowania petrograficzno-mineralogicznego, gdyż to da także wskazania praktyczne co do ich zastosowalności i wzbogacenia,
- 2) oszacowania ich zasobów, do czego jest konieczne oparcie się o statystykę wydobycia, plany kopalniane i roboty badawcze. Plany kopalniane odnaleziono, częścią muszą być uzupełnione. Roboty górniczo-badawcze winny być wykonane przez Zjednoczenie Metali Ogniotrwałych pod kontrolą geologiczną Instytutu.

5) R u d y c h r o m u.

Inż. R. K r a j e w s k i zwiedził kopalnię w Tapadłach i zebrał literaturę i materiały archiwalne do tego złoża oraz A. G a w e ł (grupa badań specjalnych) prowadził szczegółowe badania.

6) R u d y c y n y.

Nad problemem rud cyny w Gerbichach pracował prof. St. J a s k ó l s k i (grupa badań specjalnych). Badania laboratoryjne w toku. Inż. R. K r a j e w s k i zwiedził złoża interesując się przede wszystkim problemem technicznym, uruchomienia prowadzonych ostatnio do r. 1944 robót poszukiwawczych. Złoża, mimo wyeksploatowania strefy płytszej, zasługuje bezwarunkowo na wyjaśnienie tym bardziej, że ze strony Dyrekcji Metali Kolorowych zabezpieczono większość urządzeń technicznych, przyznanych decyzją z dn. 2.IX.46 r. Państwowemu Instytutowi Geologicznemu przez Delegata Ministerstwa Przemysłu.

7) B a r y t, f l u o r y t.

Inż. R. K r a j e w s k i zwiedził czynną kopalnię barytu w Boguszowie (Gottesberg) i stare zroby na fluoryt w Kopaninach (Neuklessen-grund). Fluoryt, według posiadanych wiadomości z literatury niemieckiej, miał również występować łącznie z barytem w Boguszewie. Produkcja barytu na kop. w Boguszewie ma na razie ugruntowane podstawy. Natomiast zainteresowane przemysły winny wyjaśnić możliwości eksploatacyjne fluorytu w obu wymienionych miejscowościach, gdyż są to spośród innych wystąpień tych minerałów na Dolnym Śląsku punkty najbardziej zasługujące na uwagę, np. w Kopaninach w latach 1895—1866 wyprodukowano 600 t fluorytu.

I n n e z a g a d n i e n i a.

Inż. R. K r a j e w s k i w ramach programu bieżącego roku poświęcił się przede wszystkim przeglądowi złóż Śląska Dolnego, zwiedzając w terenie i zbierając materiały do większości złóż.

Występowania rud nie wspomniane powyżej w sprawozdaniu, nie mają na razie znaczenia praktycznego, świadczą jednak o dość poważnych procesach mineralizacyjnych na terenie Śląska Dolnego, których rola może być wyświetlona dopiero w ramach szczegółowych, długoletnich studiów.

C. ODDZIAŁ CYNKU, OŁOWIU, METALI LEKKICH I SUROWCÓW NIEMETALICZNYCH.

Kierownik Oddziału — Inż. gór. Wł. B o b r o w s k i.

Z ł o ż a c y n k u i o ł o w i u:

W rejonie olkuskim, po opracowaniu złóż na podstawie materiałów zebranych przez St. D o k t o r o w i c z - H r e b n i c k i e g o i Wł. B o b r o w s k i e g o do kwietnia 1946 r., rozpoczęto prace terenowe. Prze-

prowadzono rekonesans terenu między Przemszą koło Sławkowa, a lasem Roznos na zachód od Olkusza, przy czym na południu dochodzono do wychodni rötü, a ku północy podchodzono do linii Laski, Hutki, Krzykawa.

W okolicy kopalń Bolesław i Ulisses znane są rudy siarczkowe (piryt, blenda cynkowa, galena) i rudy utlenione (galman i limonit). Złożom siarczków eksploatowanych na największych poziomach kopalń Bolesław—Ulisses towarzyszą zazwyczaj ciemno-szare (prawie czarne) iły, względnie łupki ilaste; złoża utlenione występują zwykle wyżej i są związane przede wszystkim z dolomitami.

W czasie prac terenowych nasunęło się przypuszczenie, że występowanie rud siarczkowych jest związane z niektórymi elementami budowy geologicznej tego terenu. Występowanie rud siarczkowych byłoby zatem też i na tym terenie, podobnie jak w niecce bytomskiej, związane z synklinami (względnie rowami tektonicznymi), podczas gdy położenie rud utlenionych nie zawsze wiązało się z tymi formami tektonicznymi. Ścisłejsze ujęcie tego problemu wymaga przeprowadzenia dokładnego zdjęcia geologicznego tego terenu, przy czym wchodziłyby w grę badania geofizyczne oraz roboty górniczo-poszukiwawcze.

W rejonie na wschód od kopalń Bolesław-Ulisses wyznaczono 18 wierceń w celu zbadania występowania rud cynku i ołowiu oraz wybrania terenu pozbawionego rud pod zabudowania przyszłej kopalni i zakładów przeróbczych.

Część tych wierceń znajdzie się w strefie występowania dolomitów diplorowych, które w czasie wspólnych wycieczek z inż. St. D o k t o r o w i c z - H r e b n i c k i m stwierdzono w rejonie Ostrej Górki, w niektórych hałdach po zawalonych dawnych świetlikach sztolni Ujkowskiej, oraz w niektórych częściach odkrywek kopalń Bolesław-Ulisses.

Dotychczasowe spostrzeżenia nie przesądzą problemu budowy tego terenu, pozwalają jednak na przypuszczenie, że znalezienie w tej strefie złóż siarczków nie jest pozbawione szans.

Omawiane ostatnio wiercenie obejmują jedynie teren bezpośrednio przyległy kopalni Bolesławskiej i dla zbadania możliwości występowania złóż cynkowych, zarówno w kierunku na północ od kopalni, jak też na wschód i zachód od obecnie eksploatowanych złóż, wymaga założenia szeregu dalszych wierceń.

Prócz wymienionych dotychczas prac zebrano i przejrzano szereg dalszych materiałów (planów, profilów itd.) z dawnych robót górniczo-poszukiwawczych i eksploatacyjnych. Poza tym zlokalizowano szereg dawnych robót, w tym sto kilkadziesiąt wierceń, przy czym dane o wynikach tych prac zebrano przeważnie w drodze informacji od górników i wier-

taczy zatrudnionych na tych robotach. Prace te kierowane przez kierownika Oddziału Cynku wykonywali współpracownicy tymczasowi: J. B e r e ź n i c k i, asystent Ak. Górn., T. L o r e k, P. M ą c z k a, — studenci Akademii Górniczej oraz T. G o ł d a, absolwent Szkoły Górniczej w Dąbrowie Górniczej.

N i e c k a B y t o m s k a.

Na obszarze niecki bytomskiej rozpoczęto prace nad inwentaryzacją złóż tego rejonu, przy czym wobec zmiennej wartości rynkowej uzyskiwanych z tych rud metali i obniżającej się stale procentowej zawartości metali w rudzie zdatnej do odbudowy, postanowiono przede wszystkim zebrać materiały bezpośrednio dotyczące złóż tego terenu. Skopiowano szereg planów i profili i zestawiono około 1000 analiz na zawartość cynku, ołowiu, żelaza i siarki. Prace te wykonali Z. H a n a k, R. S ł o t a — studenci Ak. Górniczej, S. S u w a ł a i E. W a ł e k — absolwenci Szkoły Górniczej w Dąbrowie Górniczej oraz R. J u r e c z e k i Fr. M a c h u r a, pracownicy Biura Geologicznego kopalni Nowy Orzeł Biały.

Poza tym zgromadzono pewną ilość materiałów, dotyczących złóż poza niecką bytomską i rejonem olkuskim, a w szczególności z niecki chrzanowskiej, okolic Trzebini, Ostrężnicy, Tucznej Baby i innych. (T. G o ł d a, S. S u w a ł a, E. W a ł e k).

Podczas prac w rejonie olkuskim, zwrócono uwagę, że istnieje pewien związek między występowaniem złóż cynku, a wyglądem szaty roślinnej, a w szczególności kory sosnowej. Analizy chemiczne tej odmiany kory, wykonane przez inż. P i e c h o t ę w laboratorium Zakładów Nowy Orzeł Biały w Bytomiu, wykazały obecność cynku, ołowiu i żelaza. Dalsze badania są w toku, a ich wyniki zostaną złożone w oddzielnym sprawozdaniu.

S u r o w c e o g n i o t r w a ł e, c e r a m i c z n e, b u d o w l a n e, d r o g o w e i i n n e.

Region Dolnego Śląska. Odnośne prace skoncentrowały się w roku sprawozdawczym głównie na terenie Dolnego Śląska. W toku kilkakrotnych wyjazdów inż. W ł. B o b r o w s k i z w i e d z i ł s z e r e g z ł ó ż, p r z y c z y m z w r ó c n o u w a g ę g ł ó w n i e n a p r o b l e m y, z w i ą z a n e z p o t r z e b a m i p r z e m y s ł u. W z w i ą z k u z t y m o p r a c o w a n o s p o s t r z e ż e n i a, n o t a t k i i u w a g i, a t a k ż e p r o g r a m y b a d a ń o d n o ś n i e z ł ó ż n a s t ę p u j ą c y c h s u r o w c ó w:

Z ł ó ż a t r z e c i o r z ę d o w y c h k w a r c y t ó w o g n i o t r w a ł y c h.

Kwarcyty ogniotrwałe w rejonie Bolesławca na Dolnym Śląsku występują w dolnym miocenie i wchodzą w skład serii warstw trzeciorzęd-

dowych (miocen, pliocen) leżącej niezgodnie na starszej serii utworów od kredy do permu, z których jest zbudowana niecka Bolesławiec — Złotora.

Występowanie kwarcytów tego typu jest znane z innych rejonów, a w szczególności z rejonu Ostrzeszowa, z Łuzyc (See, Zischelmühle, Petershain), oraz w rejonie Szczecina przy czym są szanse znalezienia kwarcytów tego typu również i w innych rejonach. W roku sprawozdawczym zwiedzono kamieniołomy kwarcytów ogniotrwałych w Zelczowie (Giessmansdorf)—Góra Pawła, Lisia Góra, w Ulinowie (Ullersdorf), Zabłociu, (Siegersdorf) Hermanowie, a wreszcie w Osieczowie, Wierowie i Kliszowie.

Dla rejonu Osieczowskiego opracowano program badań terenowych, oparty na dokonanych na miejscu spostrzeżeniach, który został przesłany do zrealizowania przez Zjednoczenie Przemysłu Materiałów Ogniotrwałych.

W rejonie Ostrzeszowskim kontynuował dr J. G o ł ą b badania kwarcytów i glin ogniotrwałych, przerwane w roku 1939.

Z ł o ż a k w a r c y t o w y c h ł u p k ó w o g n i o t r w ą ł y c h z K a m i e n i o w i e (Grummendorf).

Zwiedzenie tych złóż pozwoliło na podanie Przemysłowi Materiałów Ogniotrwałych pierwszych wytycznych odnośnie dalszych prac badawczych i eksploatacyjnych, prowadzonych na tym złożu.

Z ł o ż a g l i n t r z e c i o r z ę d o w y c h o k o l i c J a r o s z o w a — R u s k a.

W toku wyjazdów, wykonanych w celu zwiedzenia złóż wymienionych surowców, opracowano pierwsze wytyczne prace wskazanych dla poznania i rozwoju kopalń jaroszowskich. Prace wiertnicze zostały już częściowo przeprowadzone (Zjednoczenia P.M.O.).

Próby pobrane w lutym 1946 r. ze złóż Jaroszków — Rusko, były poddane przez dr J. Z i e l i ń s k ą badaniom laboratoryjnym, a wyniki dotychczasowych prób wskazały, że mogłyby być przydatne jako gliny odbarwiające. Próbki pobrane z pokładów węgla brunatnego zostaną oddane do pracowni paleontologicznej.

Z ł o ż a k a o l i n ó w.

W okresie sprawozdawczym zwiedzono kopalnie kaolinów w Zarowie, Ruprechtowie i Gębczycach i na podstawie dokonanych spostrzeżeń i literatury, opracowano dla użytku przemysłu: „Uwagi odnośnie wyboru złoża dla budowy szlamowni kaolinów“. W uwagach tych wskazano na ce-

lowość stopniowego zbadania wszystkich złóż tego surowca, przy czym pierwszeństwo przypada złożom znanym. Pierwsze badania skierowano na złożo ruprechtowskie, w którym kaolin powstały z ortogneisów, daje według P r a l l e g o około 65% kaolinu przeszlamowanego, podczas gdy kaolin powstały z paragneisów odznacza się gorszą jakością. Istnieją poszlaki do przypuszczenia, że zasoby kaolinu wyższej jakości mogą być stosunkowo niewielkie, toteż przed zdecydowaniem budowy szlamowni w Ruprechtowie zaprojektowano przeprowadzenie robót poszukiwawczych, realizowanych przez Przemysł Materiałów Ogniotrwałych. W Gąbczycach zwiedzono złożo kaolinu powstałego z rozkładu granitów, należących do masywu Strzelińskiego. Kaolin w tym złożu nie jest jednolity pod względem jakości i już mikroskopowo można wyróżnić kilka odmian, zarówno pod względem składu uziarnienia, jak też i barwy (kaolin biały, szary, niebieski i inne). Kaoliny te również posiadają różną ogniotrwałość. Wobec dużej ilości odmian wydaje się koniecznym sprawdzić dane niemieckie, wg. których uzyskiwano z kaolinu gębczyckiego około 33% przeszlamowanego kaolinu. Badania innych złóż kaolinów miałyby tylko charakter orientacyjny, aby w razie niekorzystnych wyników badań na złożach ruprechtowskim i gębczyckim można było nadać odpowiedni kierunek dalszym pracom.

Z ł o ż a s e r p e n t y n ó w.

W celu poznania przydatności skał serpentynowych dla wyrobów ogniotrwałych, pobrano próby z kilku miejsc występowania serpentynów w rejonie Sobótki i Nowej Rudy. Próby te poddano badaniom na ogniotrwałość w Hutniczym Instytucie Badawczym, w wyniku których okazało się, że wszystkie badane próby, z wyjątkiem jednej pochodzącej z kopalni w Tąpadłach o ogniotrwałości 26 stożka Segera, są nieogniotrwałe. Badania te będą kontynuowane w roku następnym.

Z ł o ż a m a g n e z y t ó w.

W sezonie sprawozdawczym zwiedzono kilka złóż magnezytów, przy czym, w związku z wizytacją kopalni w Grochowie, opracowano wytyczne odnośnie prac nad eksploatacją tej kopalni.

W kopalni tej zaobserwono żyły grube, o miąższości kilkudziesięciu cm i znacznych wymiarach w pozostałych kierunkach, oraz żyły cienkie, niekiedy licznie rozsiane w złożu, a przeważnie rozrzucone rzadziej.

Kilkakrotne pomiary doraźne biegu i upadu żył grubych wykazały dość daleko posuniętą zgodność kierunków ich ułożenia. Żyły te stanowią najciekawszy dla górnika obiekt eksploatacji; poważne znaczenie praktyczne posiadają również żyły cienkie w miejscach o dostatecznym zagęszczeniu.

Dla przestrzennego ujęcia położenia żył grubych w stosunku do bogatych cienkożyłowych części złoża i określenia przemysłowej wartości poszczególnych części złoża, opracowano: „Wytyczne prac nad złożami magnezytów kopalni „Konstanty“ w Grochowie“ w związku z wizytacją w dniach 8 i 9.10. 1946 r., którą to opinię skierowano do Zjednoczenia Przemysłu Materiałów Ogniotrwałych, eksploatującego kopalnię Konstanty.

Z ł o ż a g r a f i t u.

W połowie grudnia roku sprawozdawczego zwiedzono złoża grafitu w Witosowicach (Sacrau, Schönjohnsdorf) i w okolicach Niemczy. W miejscowościach tych pobrano próby skał zawierających grafit i udzielono wskazówek odnośnie prac górniczo-poszukiwawczych, mających na celu określenie przemysłowej wartości złoża.

M a t e r i a ł y b u d o w l a n e i d r o g o w e.

W tym dziale surowców mineralnych zainicjowano założenie kartoteki kamieniołomów Dolnego Śląska. Praca ta wykonywana przez inż. J. S a m ó j ł ł ę jest w toku.

W pracach w dziedzinie surowców mineralnych Dolnego Śląska współpracował z Oddziałem geolog E. C i u k, oraz St. M a ł o s z e w s k i w rejonie występowania węgla brunatnych między Lubaniem, Mużakowem i Żurawiem.

W rejonie Świętokrzyskim podjęto również badania surowców ogniotrwałych, ceramicznych i budowlanych.

Dyrektor J. C z a r n o c k i opracował opinie w sprawie kwarcytów dewońskich, stosowanych dla celów hutniczych. Próby kwarcytów tych, zebrane przez J. C z a r n o c k i e g o, zostały poddane badaniom w Hutniczym Instytucie Badawczym, które wykazały przydatność niektórych kwarcytów dla celów przemysłowych.

Inż. R. N i e l u b o w i c z złożył sprawozdanie o występowaniu złóż gipsów w okolicach Krakowa.

S. B u k o w i ń s k i złożył sprawozdanie z prac dotyczących występowania surowców dla materiałów ceramicznych i ogniotrwałych w obszarze Świętokrzyskim, w miocenie niecki Nidziańskiej i w Małopolsce, wykonane na podstawie danych zebranych w roku 1946.

W i n n y c h r e j o n a c h (Śląsko-Dąbrowskim, Olkuskim, Krakowskim i in.) prace ograniczyły się do zestawienia pewnej ilości kamieniołomów, kopalń glin, łupków ogniotrwałych, gipsów i innych. Zebrane w ten sposób dane posłużą, wraz z ocalałymi materiałami dawnej kartoteki surowców mineralnych P.I.G., do jej rekonstrukcji.

U w a g i o g ó l n e.

Kierownik Oddziału brał udział w licznych konferencjach, posiedzeniach naukowych, zjazdach etc. Utrzymywał współpracę i kontakty z instytucjami naukowymi i przemysłem, (Uczelnie Wyższe, Hutniczy Instytut Badawczy, Instytut Badań Regionalnych w Kielcach, Zjednoczenie Przemysłu Cynkowego, Zjednoczenie Przemysłu Materiałów Ogniotrwałych, Zjednoczenie Kamieniołomów Dolnośląskich; Przemysły: wapieniczny, szklarski, cementowy i inn.).

Dla usprawnienia i ułatwienia kontaktów z zarządami przemysłów utworzono delegaturę Oddziału w Chorzowie.

D. BADANIA SPECJALNE.

Prof. dr St. J a s k ó l s k i.

Począwszy od lipca do połowy października b. r. wykonany był szereg wycieczek w tereny Dolnego Śląska w jego części południowo-zachodnie, w okolice Jeleniej Góry, celem zapoznania się z najważniejszymi złożami kruszców tych okolic.

Materiały były zebrane z następujących złóż:

- 1) żelaza i niektórych rzadkich metali na Krzyżatce,
- 2) cynowo-kobaltowe w Gerbichach i Jeleniej Skale,
- 3) z arsenem w Rothenzechau,
- 4) pirytu w Ronowie,
- 5) miedzi w Miedzianej Górze,
- 6) złota, cynku, ołowiu itd. w Starej Górze,
- 7) miedzi na obszarze między Bolesławcem a Leszczynami pod Złotą,
- 8) mniejsze złoża w Grunowie, barytu w Bożej Górze itd.

Zadaniem było zebranie materiałów geologicznych i petrograficznych (mikroskopia kruszcowa) do szczegółowego opracowania powyższych złóż. Znane są one z literatury jedynie ogólnikowo, z wyjątkiem złóż miedzi, opisanych szczegółowiej przez N e u h a u s a w sposób nowoczesny i złóż miedzi w Miedzianej Górze, opisanych w krótkiej rozprawie H. S c h n e i d e r h ö h n a, dotychczas nam niedostępnej.

Złoża w Rothenzechau, w Miedzianej Górze i w Starej Górze zostały już przed szeregiem lat zaniechane i materiał obecnie zbierany na starych hałdach nie wiele może o budowie samego złoża powiedzieć ponad to, co podał już P e t r a s c h e c k w r. 1933. Nieco liczniejszy zbiór okazów udało się zebrać na hałdach w Rothenzechau. Dostępnym do dokładniejszych studiów jest złożo pirytu w Ronowie, odkryte robotami odkrywcowymi na szerokiej, bo niemal półkilometrowej, przestrzeni. Pierwszą czynnością geologiczną musiałyby być tutaj zdjęcie markszejderskie

formy złoża i prześledzenie biegu strefy okruszcowania w łupkach krystalicznych na przedłużeniu obecnych wyrobisk górniczych i poza nimi za pomocą wierceń poszukiwawczych, z którymi w parze będą musiały iść studia mikroskopowe i chemiczne.

Złożami otwartymi i przez to dogodnymi do badań już obecnie okazały się złoża żelaza na Krzyżatce, cyny w Gerbichach i częściowo miedzi w okolicach Złotorii. Na te trzy złoża zwrócono główną uwagę i stąd zebrano liczniejsze materiały.

Zwiedzono szyby w Mitławie w Mühlbergu i na Lenie pod Leszczynami — na powierzchni, wobec zalania kopalni. Jedynie jedna z pochylni pod Leszczynami (Hasel) okazała się dostępną i z niej zebrano materiał petrograficzny pionowo przez serię rudonośną i skały otaczające. Następnie zebrano materiały z klasycznych odsłoneń permu z serią rudonośną i formacji sąsiednich z kamieniołomów w Nowym Kościele (Neukirch) i zaznajomiono się z geologią niecek grodzickiej i leszczyńskiej, przygotowując się do rozpoczęcia badań z chwilą, gdy złożo zostanie ponownie otwarte.

Nader ciekawym okazało się złożo cyny i kobaltu w Gerbichach i Jeleniej Skale, złożo zupełnie nie opracowane nowoczesnie, pierwsze złożo cyny w Polsce. Wprawdzie i to złożo jest obecnie pod wodą, ale udało się zidentyfikować okazy zebrane na hałdzie i — co najważniejsze — zdobyć plany niemieckich robót górniczych i historyczne dane o dawnych kopalniach.

E. WYDZIAŁ GEOLOGII REGIONALNEJ.

p. o. Naczelnika Wydziału — doc. dr H. Ś w i d z i ń s k i.

W roku sprawozdawczym prace terenowe Wydziału osiągnęły już pełny rozwój, zatrudniając 11 geologów P. I. G. i 10 współpracowników tymczasowych z Wyższych Uczelni oraz 3 praktykantów. Główny nacisk położony był na zdjęcia przeglądowe do mapy geologiczno-naftowej Karpat oraz dla map przeglądowych Polski w skali 1 : 300.000, celem jaknajszybszego pokrycia nimi całego kraju. Miejscami wykonywane były zdjęcia szczegółowe, bądź opracowywane zagadnienia specjalne, związane z potrzebami gospodarczymi. Niektórzy geolodzy Wydziału poświęcili część czasu na zdjęcia dla innych Wydziałów.

A. Zdjęcia przeglądowe i szczegółowe w Karpatach fliszowych

(dla mapy 1 : 200.000 i 1 : 300.000).

1) Dr K. C i s z e w s k a pracowała na ark. Bochnia, uzupełniając zdjęcia szczegółowe w okolicy samej Bochni, oraz w południowej części

arkusza (razem 122 km²) i wykonała zdjęcia przeglądowe we wschodniej części arkusza koło Zakliczyna (67 km²), razem w terenie dni 89.

Na brzegu karpackim została wydzielona jednostka Śląska oraz parautochton. W południowej części ark. kartowana była niezwykle interesująca strefa „serii żegocińskiej” w której zafałdowane są strzepy dolnej, a częściowo i średniej kredy z jednostki śląskiej oraz nasuniętej z południa płaszczowizny magurskiej. Nad rz. Łososiną stwierdzono wysad siodłowy Kisielówka-Kamionka Mł.

2) Dr J. G o ł ą b poświęcił połowę czasu na zdjęcia zachodniej części Podhala, celem zakończenia zdjęć z poprzedniego roku. Zdjętych zostało ok. 90 km² w ciągu 61 dni pobytu w terenie. Wyjaśnione zostało t. zw. nasunięcie Pasieki oraz wykryto szereg nowych dyslokacji, m. in. wielką dyslokację Gubałówki, zdjęto także szczegółowo występowanie trawertynów na Ostryszu.

W rejonie Ostrzeszowa (Wielkopolska) — przeprowadzono reambulację już zdjętych terenów, połączoną z bardziej szczegółowym podziałem łańcuchów trzeciorzędowych.

3) Dr St. S o k o ł o w s k i przeprowadził zdjęcia uzupełniające północno-wschodniej części ark. Żywiec. Stwierdzając u czoła płaszczowiny magurskiej strefę z pstrym eocenem w spągu, bogatą w egzotyki zarówno skał krystalicznych jak i osadowych. Do tej strefy przytykają warstwy krośnieńskie płaszczowizny śląskiej. Stwierdzono w nich w rejonie Gilowic wysad margli eoceńskich i łupków menilitowych.

Na ark. Nowy Targ wspólnie z doc. B. H a l i c k i m, dr J. G o ł ą b e m i mgr L. W a t y c h ą badał stare żwirowiska, a wspólnie z prof. W. S z a f e r e m — młody trzeciorząd k. Czarnego Dunajca oraz starsze zwiry dunajcowe. Współ z mgr W a t y c h ą ustalał profil serii pieniężskiej w Szaflarach.

4) Doc. dr. H. Ś w i d z i ń s k i skartował przeglądowo strefę naftową Librantowej na ark. Nowy Sącz, na przestrzeni 12 km, zdjawszy ogółem około 45 km² w ciągu 14 dni pobytu w terenie. W strefie tej stwierdzono występowanie wszystkich ogniwi od czarnych łupków grzybowskiich poczynając, aż po piaskowiec magurski, budujący synklinalne grzbiety. Czołowa partia płaszczowiny składa się głównie z t. zw. szarej kredy, zawierającej wystąpienia ropy naftowej.

5) Dr. A. T o k a r s k i wykonał uzupełniające zdjęcia szczegółowe w okolicy na SW od Żywca (Radziechowy) w związku z przeprowadzonym tam wierceniem Poszukiwań Naftowych. (Odnosna praca jako biuletyn Nr. 28 jest w druku).

6) Mgr L. W a t y c h a zjął NE część ark. Zakopane, północną część Szczawnicy i południowo-wschodnią — Nowego Sącza, w sumie ponad 400 km².

Na ark. Zakopane wydzielono we fliszu podhalańskim 1. serię zlepieńcowo-piaskową, która w kontakcie ze skałami zawiera w okolicy Niedzicy-Łapszanki ślady asfaltu. Na niej znajduje się 2. seria łupkowa („dolomityczna“) z konkrecjami pseudosyderytów, dalej 3. seria piaskowcowa i wreszcie najmłodsza — 4. łupkowo-piaskowcowa.

Na terenie ark. Szczawnicy i przyległej części ark. Nowy Sącz wyróżniono dalszy ciąg jednostki Turbacza, do której przylega od południa fałd międzyskałkowy, a od północy — kra synkliny Jaworzyny Krynickiej, z szeregiem mniejszych fałd złuskowanych. W budowie biorą udział „flisz graniczny“, warstwy hieroglifowe z pstrymi łupkami, warstwy podmagurskie i magurskie.

Koło Starego i Nowego Sącza kartowano tortońskie piaski, ily lignitowe, oraz żwiry rzeczne.

7) Dr J. B u r t a n ó w n a (adj. U. J.), jako współpracownik tymczasowy skartowała północno-zachodnią część arkusza Nowy Sącz w okolicy Limanowej (dla mapy przeglądowej), ponadto w ramach zdjęć szczegółowych kartowała SE odcinek arkusza Wieliczki oraz jego brzeżną część północną.

Na wschód od Limanowej występują najstarsze utwory płaszczowiny magurskiej (czarne łupki z rogowcami i czarne i szare łupki), resztę terenu budują warstwy inoceramowe, eocen łupkowo-piaskowcowy i warstwy magurskie.

Na ark. Wieliczka specjalnie badane były wysady w oknach tektonicznych w Rybiu Nowym, Szyku i Rupniewie. W Wilkowisku stwierdzono budowę siodłową z dolną kredą śląską w jądrze.

8) Prof. dr M. K s i ą ż k i e w i c z (U. J.), w charakterze współpracownika tymczasowego P. I. G. wykonał zdjęcia szczegółowe na ark. Babia Góra w rejonie Suchej, ponadto przeprowadzał zdjęcia uzupełniające na ark. Wadowice i w Beskidzie Małym. Prof. K s i ą ż k i e w i c z znalazł w czasie pracy cały szereg nowych punktów z fauną. Niektóre z nich były eksploatowane wspólnie z prof. F. B i e d ą. Zbierane także były materiały do zagadnienia „egzotyków“ fliszowych przy pomocy T. W i e s e r a.

9) Prof. dr F. B i e d a (U. J.) zbierał materiały paleontologiczne do stratygrafii fliszu, na podstawie dużych otwornic. Poza tym przeprowadził reambulację swych przedwojennych zdjęć w okolicy Ciężkowic (ark. Pilzno).

Zbierano fauny — w eocenie tatrzańskim (wspólnie z dr. S o k o ł o w s k i m) na przestrzeni między Zakopanem a Lejową, następnie w okolicy Szaflar, gdzie odszukano we fliszu podhalańskim wszystkie 3 poziomy numulitowe W. K u ź n i a r a.

Na ark. Rabka materiały z fliszu magurskiego z okolic Harkabuza okazały się złe.

Na ark. Nowy Sącz znaleziono numulity w Gostwicy („piaskowiec ciężkowicki“), i w Chomranicach (warstwy hieroglifowe).

Liczne punkty z fauną wyeksploatowano na ark. Wadowice, częściowo przy udziale prof. K s i ą ż k i e w i c z a.

Na ark. Pilzno znaleziono faunę mięczaków i koralii z piaskowca ciężkowickiego okolic Ciężkowic i Gromnika i eksploatowano przy pomocy 1 praktykanta.

Wreszcie zdobyto pewną ilość materiałów z łupków menilitowych w Posadowej koło Grybowa.

B. Zdjęcia przeglądowe dla mapy geol. Polski w skali 1 : 300.000 (poza Karpatami).

1) Mgr W. J u r k i e w i c z przy pomocy współpracowniczkii J. D e m b o w s k i e j przeprowadził w wolnym od zajęć administracyjnym czasie uzupełniające zdjęcia na ark. Działoszyce (część północna) oraz ark. Stopnica w rejonie na NW, i W od Wójczy.

W części północno-wschodniej ark. Działoszyce przeprowadził kartowanie dokładniej, celem zebrania materiałów dla stratygrafii trzeciorzędu. Prześledzono nowe profile. Na podstawie nowych odkrywek zmodyfikowano nieco granicę trzeciorzędu. Równocześnie zgromadzono materiał dla opracowania zasobów gipsu.

W części na S od Nidy przeprowadzono częściową reambulację starych zdjęć wojennych. Obszar lessowy i kredowy níc nowego nie przyniósł. Ogółem skartowano około 350 km². Ponadto zgromadzono materiał do oszacowania zasobów gipsów i zwiedzono nowe odkrywki rudy manganowej koło Pińczowa.

2) Mgr. I. J u r k i e w i c z o w a przeprowadziła zdjęcia przeglądowe na ark. Przedbórz w ciągu 3-ch miesięcy na przestrzeni 830 km². Uwzględniając zdjęcia poprzednio wykonane przez J. C z a r n o c k i e g o, obejmujące naroże południowo-wschodnie i H. Ś w i d z i ń s k i e g o, obejmujące Pasma Przedborskie. Pozostała część południową i środkową arkusza budują utwory kajpru, wykształcone jako ily wiśniowe, żwiry i piaskowce. Część północna arkusza zajęta jest przez utwory liasu z dwoma poziomami rudnymi i glinkami ognio'rwałymi. Natomiast część zachod-

nią arkusza, leżącą na zach. od Pilicy, zajmują utwory jury górnej oraz dolnej i środkowej kredy, ciągnące się od Przedborza na N.

W Przedborzu, jak i bardziej na północ, na znacznej przestrzeni, na S i N od wsi Wielkopole, występują czarne i ochrowate ily leżące w Przedborzu w stropie iłów kimerydzkich, a w spągu piaskowców albskich, zaś we wsi Wielkopole w stropie utworów prawdopodobnie najwyżej jury tj. bononu (jak zdaje się za tym przemawiać zebrana fauna) oraz piaskowców albu. To położenie stratygraficzne wskazuje, że ily te należy prawdopodobnie uznać za neokomskie. Zasięg więc utworów neokomu jak i bononu sięgałby poza nieckę Tomaszowską.

3) Mgr J. Ł y c z e w s k a zatrudniona była zdjęciami przeglądowymi na ark. Brzesko Nowe, gdzie skartowała utwory trzeciorzędowe i dyluwialne, wydzielając ily krakowieckie, w obrębie których stwierdzono zmineralizowane wody (słabe solanki) koło wsi Bejsce oraz utwory morenowe, lessy i żwiry. Te ostatnie występują w kilkudziesięciometrowych pokładach k. Witowa nad Wisłą, eksploatowane w żwirowniach. W lessie znaleziono 2 stanowiska kości zwierząt.

Na ark. Łowicz i przyległych częściach arkusza Kutno i Wyszogród kartowano utwory dyluwialne, stwierdzając między innymi płat eksploatowanych do cegielni iłów warwowych w Boryszewie. Na S od Łowicza na przestrzeni około 20 km² występuje tuż pod powierzchnią ruda darniowa w postaci prawie ciągłej warstwy około 0,5 m miąższości. Zaznaczono też obszary torfowe.

Razem skartowano ponad 1.400 km² w ciągu 104 dni pobytu w terenie.

4) Mgr St. Z w i e r z w charakterze współpracownika tymczasowego wykonał zdjęcia przeglądowe na ark. mapy 1 : 100.000 — Mińsk Mazowiecki, Siedlce, Węgrów, Małkinia, Ostrów Maz., Tłuszcz, Różan. Prace te miały częściowo charakter uzupełnień dawnych zdjęć z roku 1943.

5) Grupa prof. dr. E. P a s s e n d o r f e r a (Uniw. w Toruniu) — dr W. O k o ł o w i c z, mgr W. M r ó z e k, mgr L. R o s z k ó w n a w charakterze współpracowników tymczasowych wykonali zdjęcia w okolicy Torunia na arkuszu tejże nazwy (w podz. 1 : 100.000).

Dr W. O k o ł o w i c z opracował południowo-wschodnią część arkusza Toruń o ogólnej powierzchni 120 km². Skartowany obszar składa się z 2-ch części:

1. pradolina Wisły i związana z nią dolina (względnie pradolina) Drwęcy, obejmujące południową i wschodnią część skartowanego obszaru, oraz
2. wierzchowina morenowa, zajmująca północno-zachodnią część arkusza „Grębocin“.

W północnej części terenu z doliną Drwęcy łączy się system rynnowy wód fluwioglacjalnych, genetycznie różniący się od doliny Drwęcy. Wierchowina dyluwialna nie posiada też jednolitej budowy. Przecina ją niewyraźna granica, poza którą na północy glina morenowa posiada znacznie większą miąższość aniżeli na południu.

Pod względem stratygraficznym wyniki prac streszczają się następująco:

1. iły poznańskie i utwory mułkowato-piaszczyste tworzą najstarszą poznaną serię na badanym terenie. Ich wychodnie na powierzchnię spotyka się najczęściej w południowym odcinku pradoliny Drwęcy.
2. glina morenowa I, znana w literaturze pod nazwą „szarej“, często glacyj-tektonicznie zaburzona, występuje w wielu miejscach terenu. Z nią związana jest seria osadów warwowych, stwierdzona tylko lokalnie (niepewne narazie!).
3. osady piaszczyste między-morenowe, występujące lokalnie.
4. glina morenowa II, występuje często bezpośrednio na poprzedniej.
5. osad interglacjalny jeziorny (z fauną) i utwory wód płynących.
6. seria iłów warwowych, podścielających lokalnie morenę III.
7. glina morenowa III.
8. osady młodsze, do których należą:
 - a) osady fluwioglacjalne,
 - b) osady tarasowe starsze,
 - c) osady eoliczne,
 - d) osady tarasowe młodsze, oraz
 - e) osady współczesne, rzeczne itp.

W czasie prac notowano też miejsca występowania materiałów, które mogą mieć ewentualnie pewne znaczenie praktyczne w zastosowaniu przy budowie dróg itp.

Mgr Wł. Mrózek. Powierzchnia zdjętego obszaru wynosi 164 km². Zdjęcie wykonano w 30 dniach pracy terenowej. Wykonano 25 wkopów ziemnych głębokich od 1,5 — 3 m. Marszruta odbyta wynosi 455 km. Skartowany teren znajduje się prawie cały w pradolinie Toruńsko-Eberswaldzkiej z wyjątkiem południowo-zachodniej części arkusza „Podgórz“ (1 : 25.000).

Stosunki geologiczne skartowanego obszaru przedstawiają się w streszczeniu następująco:

I. Trzeci rząd:

Iły plioceńskie (poznańskie). Stwierdzono je pod powierzchnią 2 — 3 m miąższości gliny morenowej, dolnego bruku morenowego

i piasków żółtych. Iły te występują w północnej części arkusza „Podgórz“ w cegielniach na Rudaku. Występują powyżej poziomu Wisły w postaci tłustego, plastycznego utworu, koloru przeważnie siwego i szarego. Tworzą wyraźny poziom wód gruntowych.

II. C z w a r t o r z ę d.

- 1) dolny poziom morenowy (szara glina występuje w kilku miejscach na nierównej powierzchni łąk poznańskich).
- 2) warstwowane piaski żółte, łąy, słabo warstwowane, dochodzące do 1-metrowej miąższości.
- 3) II. morena przeważnie zmyta, występuje w wielu miejscach w postaci bruku morenowego. Średnica największych bloków granitowych dochodzi do 1 m.
- 4) piaski warstwowane, łąy warwowe występują w poziomie środkowego tarasu.
- 5) III. górna glina morenowa (żółta) występuje na poziomie najwyższego tarasu w południowo-zachodniej części skartowanego obszaru.
- 6) staroaluwialne osady (fluwioglacjalne, tarasowe i eoliczne) występują prawie na całym wschodnim odcinku arkusza „Podgórz“ i „Silno“.
- 7) młodoaluwialne osady (piaski i muły rzeczne i piaski lotne występują na tarasie zalewowym i nadzalewowym).

Morfologicznie można wyróżnić:

- 1) wysoczyzną dyluwialną rozpościerającą się w południowo-zachodniej części kartowanego terenu,
- 2) równiny erozyjno-akumulacyjne związane z tarasami Wisły,
- 3) formy eoliczne tworzące w tym terenie wyraźne kompleksy wydym, które w wielu miejscach zacierają zarysy równin i krawędzi tarasów. Obszar wydym toruńsko-bydgoskich opracowuje sprawozdawca z ramienia Instytutu Geograficznego U. M. K. w Toruniu.

Mgr L. R o s z k ó w n a. Prace kartograficzne objęły część arkusza Unisław i Bierzgow (1 : 25.000). Na badanym obszarze, poza utworami aluwialnymi, wyróżnione zostały następujące jednostki stratygraficzne:

- 1) czerwona morena bałtycka, II
- 2) osady międzylodowcowe, I/II: piaski i łąy wstęgowy,
- 3) morena szara, I
- 4) osady czwartorzędowe, starsze od moreny I.

1) Czerwona morena bałtycka.

Morena ta przykrywa całą wierzchowinę. Grubość jej można obserwować w jednym odsłonięciu w wąwozie unisławskim, wynosi tam od 4 do 6 m.

a) obszary mało kamieniste, z bardzo dobrą gliniastą, buraczaną glebą. Występują one na terenach najbardziej równinnych między Unisławiem — Głazewem — Grzybnem — Trzebaczem — Stablewiczami i Gołotami, oraz na SE: Siemoń — Słomowo — Przeczno w kierunku Nawry. Miejscami glina jest wybitnie tłusta, pozbawiona niemal zupełnie kamieni (np. na N od Głazewa).

b) obszary silniej spiaszczone i kamieniste ciągną się pasem od Głazewa w kierunku Mł. Wybcza, Wybcza i dalej na NE. Teren tu więcej urozmaicony, silniej pocięty strumieniami.

c) Obszarem nieco odmiennym, bo piaszczysto-żwirowym, jest niewielki skrawek leżący w NE rogu mapy nad rzeczką Frybą, uchodzącą na N do Wisły.

Głazy występują na obszarach kamienistych. Zanotowano je w okolicy Głazewa, Wybczy Mł. i 1 km na E od Grzybowa.

2) Osady między lodowcowe I/II.

Pod moreną bałtycką leży gruba seria utworów międzylodowcowych. Składają się na nie piaski, najczęściej drobne, czasem mulaste oraz ły wstęgowe. Miąższość tej serii zawsze przekracza 10 m.

Łły wstęgowe, wykształcone bardzo ładnie, są trudne do ustalenia grubości. Największa zanotowana miąższość wynosi około 3 m. (wąwóz unisławski). Poza tym w kilku odsłonięciach 1 — 2 m. Łły tej serii dadzą się prześledzić wzdłuż całego zbocza. Na odcinku Unisław-Gołoty występują na wysokości około 55 — 60 m n. p. m., a 15 — 25 m n. p. Powiśla. Należy zaznaczyć, że łyły te mogą mieć duże znaczenie przemysłowe, tak ze względu na poważne złoża jak i dobre warunki komunikacyjne. Pod ilyami znajduje się znów seria piasków.

3) Szara morena I.

Utwór ten występuje na zboczu bezpośrednio pod osadami wyżej opisanymi. Różny poziom występowania oraz ślady rozmycia, widoczne wyraźnie w niektórych miejscach — bruk, świadczą o tym, że morena szara ma powierzchnię nierówną, zerodowaną. W niektórych miejscach wykazuje zaburzenia glacijotektoniczne.

4) Osady starsze od moreny szarej.

Najstarszymi osadami na badanym obszarze, a dostępnymi obserwowacjami (bez wierceń) są piaski z warstwą łąków wstęgowych, podścielające szarą morenę. Miąższość tej warstwy miejscami przekracza 15 m. Iły wstęgowe udało się stwierdzić zaledwie w kilku miejscach. Piaski natomiast widoczne są wszędzie na zboczu, o ile nie przykrywają ich deluwia.

Osady aluwialne.

1) Utwory tarasowe zajmują największe obszary w dolinie Wisły. Dadzą się tu wyróżnić 2 tarasy: zalewowy i wyższy 6-metrowy (wysok. wzgl.).

2) Torfy występują na obu tarasach, na różnej głębokości. Grubość — średnio 1 — 2 m. Tu i ówdzie są kopane przez miejscową ludność.

3) Wydmę rozwinęły się na wyższym tarasie 6 m, tworząc jedyne suche miejsca na podmokłym terenie Powiśla. Dochodzą do 10 m wysokości względnej. Poza tym występują one na wierzcholinie, pokrywając pokazną jej część (około 8 km) między Cichoradzem, Głazewem i krawędzią.

C. Zdjęcia szczegółowe i prace specjalne.

1) Kujawy.

Na podstawie zdjęć geofizycznych, p. o. Naczelnika Wydz. doc. dr H. Świdzińskiego wspólnie z E. W. Janczewskim wyznaczył w dniu 25.VII.1946 r. miejsce na wiercenie w Izbicy Kujawskiej, celem sprawdzenia tamtejszego przypuszczalnego wysadu solnego. Wiercenie rozpoczęto dnia 29.IX.46 r.

2) Tatry.

Na terenie wschodniej części polskich Tatr Wysokich pracowała pod kier. dr. St. Sokółowskiego grupa geologów, a mianowicie: mgr K. Guzik, mgr L. Watycha i mgr A. Michalik st. asystent Zakładu Geologii U. J., wykonywując szczegółowe zdjęcia do przygotowywanej nowej mapy geologicznej Tatr.

Mgr A. Michalik wykonał w miesiącach czerwcu i lipcu zdjęcia doliny Roztoki oraz części doliny Pięciu Stawów Polskich po Liptowskie Mury na południe i po Kozi Wierch na północ. W czasie badań był w terenie dwa razy również kierownik grupy St. Sokółowski.

Mgr L. Watycha prowadził trzytygodniowe badania na obszarze doliny Rybiego Potoku. Zdjęcie północnego zbocza Opalonego po Miedziane, dolinę za Mnichem i dolną część zbocza Szczytów Miękuszwieckich i Rysów.

Mgr K. G u z i k skartował w miesiącach sierpniu i wrześniu cały obszar dolin: Koziej, Zmarzłego Stawu i Czarnego Stawu Gąsienicowego. Podczas prac terenowych był dwukrotnie St. S o k o ł o w s k i.

Na obszarach zdjęć wyróżniono granity szare, granity pegmatytowe, pegmatyty żyłowe; następnie żyły kwarcowe i syderytowe oraz strefy z granitem zmienionym (na dyslokacjach). Przeprowadzono też badania nad ciosem granitu i jego rozmieszczeniem. Łupki krystaliczne w wymienionym obszarze, zaobserwowane przez St. S o k o ł o w s k i e g o w r. 1944, występują w masywie Kościelca. W utworach czwartorzędowych wyróżniono wały moren stadialnych i lawinowych, usypiska oraz stożki napływowe i tarasy rzeczne w dnach dolin.

Zanotować należy stwierdzenie przez St. S o k o ł o w s k i e g o granitu zmienionego, występującego pod pokrywą kwarcytów dolno-triasowych w grani Skrajnej Turni nad Liliowem. Zmieniony w ten sposób granit znany był dotychczas — pod nazwą „zlepieńca koperszadzkiego“ — tylko na Szczycie Jagnięcym po stronie czechosłowackiej.

Dr St. S o k o ł o w s k i prowadził w lipcu i sierpniu badania w strefie reglowej i w tatrzańskim eocenie numulitowym. Wspólnie z prof. F. B i e d ą zebrał 18.VII. materiał z faun otwornicowych dla określenia wieku dwu kompleksów wapiennych występujących w masach z Hrubego Regla. Dolny kompleks daje znaną odkrywkę przy wylocie Doliny Kościeliskiej, górny — przy wylocie Doliny Małej Łąki.

Dr W. K r a c h (U. J.), jako współpracownik tymczasowy P. I. G., kartował szczegółowo wschodnią część ark. Miechów i zbierał materiały paleontologiczne do stratygrafii tamtejszej kredy i trzeciorzędu. Ponadto współpracował z Wydziałem Rud przy wierceniach w rejonie Częstochowy.

4) Mgr W. K a r a s z e w s k i poza pracami dla Wydz. Rud (strefa retyko-liasu w rejonie Skarżyska) wykonał na życzenie Min. Odbudowy zdjęcie geologiczne w okolicy Warki nad Pilicą, ze specjalnym uwzględnieniem stosunków hydrogeologicznych i gleboznawczych. Ponadto uzupełnił zdjęcia P. I. G. w rejonie Inowłodzi i N. Miasta nad Pilicą, w związku z projektowanym głębokim wierczeniem Poszukiwań Naftowych.

5) Doc. dr H. Ś w i d z i ń s k i, jako delegat do spraw naftowych, wizytował w okresie letnim odbudowę górnictw w Lipnikach i Starej Wsi koło Brzozowa oraz wiercenia poszukiwawcze w Folszku koło Jasła, Szalowej koło Gorlic i Klęczanach koło Sącza. Ponadto część czasu poświęcił na kartowanie łuski Stróż koło Grybowa, gdzie były swego czasu dowiercone gazy ziemne, oraz na zbieranie materiałów do zagadnienia wpływu rozbudowy kopalni w Iwoniczu na tamtejsze źródła mineralne.

6. Dr Wł. P o z a r y s k i zajmował się przygotowaniem do druku części graficznej pracy p.t. „Złoże fosforytów na północno-wschodnim obrzeżeniu Gór Świętokrzyskich“.

Następnie na podstawie posiadanych notatek opracował mapę geologiczną podłoża mezozoicznego na obszarze między Radomiem, Zawichostem, Kraśnikiem w skali 1 : 100.000 wraz z 13 profilami geologicznymi i mapką tektoniczną.

W ostatnim okresie został opracowany tekst dotyczący stratygrafii warstw kredy i jury przedstawionych na mapie.

D. E k s p e r t y z y , k o n f e r e n c j e itp.

Poza pracami terenowymi, p.o. Naczelnika Wydziału doc. dr H. Ś w i d z i ń s k i oraz szereg geologów brał udział w różnych konferencjach, ekspertyzach i objazdach, zaznajamiając się z Ziemią Odzyskaną, oraz opracowując zagadnienia i wydając opinie na życzenie różnych Władz Rządowych, przemysłów i instytucyj z dziedziny geologii praktycznej.

F. WYDZIAŁ GEOFIZYKI STOSOWANEJ.

p.o. Naczelnika Wydziału — dr T. O l c z a k .

Prace Wydziału Geofizyki Stosowanej Państwowego Instytutu Geologicznego w roku sprawozdawczym koncentrowały się dookoła trzech głównych zadań:

- 1) uporządkowania i udostępnienia ocalałych materiałów geofizycznych,
- 2) zakupu sprzętu pomiarowego
- 3) przygotowania i przeprowadzenia prac pomiarowych w terenie.

1) O p r a c o w a n i e m a t e r i a ł ó w g e o f i z y c z n y c h .

Podjęte opracowania dotyczyły głównie materiałów z zakresu grawimetrii. E. W. J a n c z e w s k i podjął definitywne opracowanie rachunkowe i kartograficzne swych pomiarów grawimetrem Th 52, wykonanych w latach 1937 — 39 (1160 punktów pomiarowych). Przedstawiony przezeń elaborat p.t. „Anomalie grawimetryczne na Kujawach“ zaopatrzone został w mapę 1 : 300.000 anomalii Bouguera na omawianym obszarze. Tenże autor poddał bliższej analizie rachunkowo-interpretacyjnej przechodzący przez Izbicę poprzeczny profil anomalii izbicko-kłodawskiej. Wyniki tej analizy, przedstawione zostały w elaboracie p.t. „Próba interpretacji anomalii grawimetrycznej Izbica-Kłodawa“.

Dr T. O l c z a k wraz z p. W. L u b o i ń s k ą kontynuowali opracowanie dalszych arkuszy 1 : 100.000 „Mapy grawimetrycznej Ziemi Pol-

skich". Opracowane zostały arkusze górnośląskie w/g wojennych niemieckich zdjęć grawimetrycznych.

2) Z a k u p s p r z ę t u p o m i a r o w e g o .

Bogaty przed wojną inwentarz instrumentalny z zakresu geofizyki, jaki był własnością Państwowego Instytutu Geologicznego, uległ w latach wojennych — po różnych kolejach — całkowitemu niemal zniszczeniu. W tych warunkach, na czoło zadań Wydziału Geofizyki Stosowanej wysunąć należało sprawę pozyskania odpowiadających współczesnemu stanowi wiedzy technicznej innych, nowych przyrządów, przeznaczonych dla celów rozpoznania geofizycznego. Realizację tego zadania można było podjąć już w pierwszych miesiącach 1946 r., gdy stało się wiadomym, iż wstawione do preliminarza budżetowego P.I.G. odpowiednie kwoty na zakup inwentarza pomiarowego uzyskały zatwierdzenie w budżecie Ministerstwa Przemysłu.

Porady, jakich zasięgnięto u szeregu wybitnych specjalistów w dziedzinie geofizyki stosowanej i korespondencja przeprowadzona z kilkoma firmami zagranicznymi pozwoliły ustalić niewielką, zato starannie wybraną, listę pierwszych zamówień. Z zamówień tych, Wydział Geofizyki Stosowanej P.I.G. otrzymał dotąd:

- 1) Grawimetr syst. Nörngaard z firmy A. B. Elektrisk Malmletning w Sztokholmie,
- 2) Aneroidy precyzyjne systemu Paulin,
- 3) Sejsmiczna aparatura refrakcyjna z firmy A. B. Elektr. Malmletn. w Sztokholmie.

Przyrządy powyższe na ogół dobrze wytrzymały transport ze Szwecji, a próby jakie wykonano przy ich odbiorze, wykazały pełną ich gotowość do pracy w terenie. Dalsze przyrządy geofizyczne zamówione za granicą przybywać będą do naszego kraju w 1947 roku.

3) P r a c e t e r e n o w e w 1946 r.

Pierwszy sezon geofizycznych prac terenowych po zakończonej wojnie przyniósł z konieczności plon skromniejszy ilościowo od średnich plonów lat przedwojennych. Zważyć jednak trzeba, iż sezon ten Wydział Geofizyki Stosowanej P.I.G. rozpoczął z 4 zaledwie przyrządami pomiarowymi, z których 2 były w stanie znacznie zmniejszonej przydatności oraz niemal zupełnie bez wyszkolonych kadr obserwatorów.

Wymienimy główne punkty wykonanego programu geofizycznych prac terenowych w 1946 r.

A) Pomiary absolutne inklinacji magnetycznej. Wykonane one zostały w ilości 275 na obszarze między Dęblinem, a Płockiem w szerokim pasie, obejmującym ok. 12.200 km². Ich zadaniem było bliższe zbadanie relacji, jakie zachodzą między głębszym podłożem, a strukturą t. zw. „Garbu Kujawskiego“. Już ze zdjęć składowej pionowej wykonanych przed wojną przez inż. S. D a s z y ń s k i e g o, wiadomym było, że relacje takie istnieją i że północno-wschodniemu skrzydłu kujawskiej antykliny towarzyszą — w pewnym, dość znacznym, oddaleniu od osi antykliny — silne, dodatnie i bardzo rozległe anomalie magnetyczne. Zdjęcie inklinacji wykonane w 1946 r. przynosi dalsze ważne informacje o rozczłonkowaniu czynnego magnetycznie podłoża.

Inż. J. S k o r u p a złożył „Sprawozdanie tymczasowe z pomiarów inklinacji magnetycznej w 1946 r.“, zaopatrzone w mapę inklinacji w skali 1 : 300.000. Ostateczne opracowanie całego zdjęcia jest w toku.

B) Pomiary względne składowej pionowej Z na Niżu. W uzupełnieniu przedwojennego zdjęcia regionalnego P.I.G., wykonano w 1946 r. pomiary przy pomocy wariometru magnetycznego „Askania“ Nr 94 na dwóch arkuszach 1 : 100.000 Żyrardów i Warszawa Południe. Ogólna liczba stanowisk pomiarowych 251. Opracowanie ostateczne w toku.

C) Pomiary względne składowej pionowej Z na Dolnym Śląsku. Na obszarach wsi Tomnice, Szklarzewice i Kalina koło Ząbkowic Dolnośląskich rozciąga się podłużnego kształtu intruzja skał zasadowych, w której górnych partiach utworzyło się interesujące złożo niklu, eksploatowane w kop. „Marta“. Zadaniem zdjęcia było prześledzenie skrytego pod dyluwium konturu intruzji. Wykonano pomiary na 448 stanowiskach w obszarze ok. 22 km². Amplitudy pomierzonych anomalii przekraczały na niektórych profilach 2500 γ. Wykonawca zdjęcia, p. L. R o m a n, złożył i „Sprawozdanie z prac magnetycznych na Dolnym Śląsku w pow. Ząbkowickim na ark. 1 : 25.000 Ciepławoda i Gniatyń“.

Pod względem organizacyjnym pomiary A), B) i C) wykonane były przez utworzoną do tego celu „Grupę pomiarów magnetycznych P.I.G.“. Jej pracami kierował do I.IX. 46 r. dr T. O l c z a k, od IX. 46 do końca sezonu robót polowych — inż. J. S k o r u p a. Obserwatorami grupy magnetycznej byli: inż. J. S k o r u p a, absolwent Ak. Górń, L. R o m a n, techn. miern. W. W i t k o w s k i oraz zatrudnieni w charakterze praktykantów-obszwaratorów studenci Uniw. Warsz. i Pol. Warsz.: A. J a s i ń s k i, D. F e i s t ó w n a i W. T r a c z y k i e w i c z. Grupa przydzielony miała 1 samochód półciężarowy i 4 rowery.

D) W listopadzie 1946 r., na skutek porozumienia z „Poszukiwaniami Naftowymi“ przy C.Z.P.P.P., utworzony został wspólny oddział pomiaro-

wy, którego zadaniem było dokładne zbadanie, w jakim stopniu wysad Kłodawa — Izbica nadaje się do szczegółowego rozpoznania metodami magnetycznymi. Oddział ten wykonał w najbliższym rejonie Kłodawy 9 pomiarów inklinacji i ok. 120 pomiarów składowej pionowej. Rezultaty, znajdujące się obecnie w końcowej fazie opracowania, świadczą o tym, że struktura kłodawska zaznacza się pod względem magnetycznym dużo wyraźniej, niż można było się spodziewać po utworach podobnego typu, znanych z literatury. Na podstawie tego wyniku, zaprojektowane zostaną na 1947 r. szczegółowe badania magnetyczne na obszarze całej struktury kłodawsko — izbickiej.

E) W organizacyjnym związku z Wydziałem Rud P.I.G. interesującą pracę geofizyczno-rozpoznawczą podjął i wykonał inż. S. P a w ł o w s k i. Przy użyciu wariometru „Z“ Wattsa Nr 15802 poddał on bliższemu zbadaniu intensywną anomalię magnetyczną, przebiegającą wąskim pasem wzdłuż osi: Podłęże, Psary, Wzorki, Św. Katarzyna na obszarze Świętokrzyskim. Ilość stanowisk szczegółowego zdjęcia tej anomalii wyniosła 2083 rozmieszczonych w 135 profilach poprzecznych do osi anomalii. Rezultaty tej pracy ukażą się niebawem w druku.¹⁾

Zestawienie ilości punktów pomiarowych
magnetycznych wykonanych w 1946 r.

	Inklinacja „I“	Skład. pion. „Z“
Grupa pomiarów magnetycznych P.I.G.	275	251
„ „ „ P.I.G., Oddz. dolnośląski	—	448
Grupa magnetyczna P.I.G. i P.N.	9	120
Inż. S. P a w ł o w s k i	—	2083
r a z e m	284	2902

4) Śląska Stacja Geofizyczna P. I. G.
w R a c i b o r z u.

W 1946 r. przeprowadzono na Śląskiej Stacji Geofizycznej P.I.G. w Raciborzu następujące prace:

a) Po wyremontowaniu i uporządkowaniu piwnicy sejsmicznej, podjęto remont najmniej uszkodzonego pionowego sejsmografu 1-tonowego, typu Mainka. Remont ten nie jest jeszcze całkowicie zakończony, sejsmograf jest jednak prowizorycznie uruchomiony (od października 1946 r.) i zapisał już szereg trzęsień ziemi, m. in. wielkie trzęsienia ziemi z 4.XI.

¹⁾ Redukcyj dziennych, niezbędnych przy opracowaniu wymienionych wyżej pomiarów magnetycznych uprzejmie dostarczyło Obserwatorium Geofizyczne w Świdrze.

(rumuńskie) i z 20—21.XII. 46 r. (japońskie). Niestety, nie udało się do tej pory wyremontować wszystkich głównych zegarów Stacji (z przyczyn technicznych), wskutek czego obecna służba czasu jest prowizoryczną.

b) Ukończono prace przy inwentaryzacji sejsmografów śląskiej sieci sejsmicznej z lat 1929 — 1944. Archiwum sejsmografów obejmuje ok. 30.000 sejsmografów ułożonych według Stacji (Raciborz, Bytom, Zabrze, Pyskowice i t. d.) w chronologicznym porządku. Pracę tą wykonał E. R e i m a n n, który sporządził również i przedstawił „Przegląd działalności Śląskich Stacji Sejsmicznych za lata 1931 — 1944“ wraz ze szczegółowym katalogiem sejsmogramów.

c) Wyremontowano i uporządkowano pawilon magnetyczny Stacji. Służyć on będzie do corocznych badań aparatury magnetycznej. Przy okazji przeprowadzania polowych prac magnetycznych, wykonano w punkcie służącym do pomiarów absolutnych dwie dłuższe serie pomiarów inklinacji. W dniach 5 — 10.VIII.1946 odbyły się tutaj również praktyczne zajęcia szkoleniowe dla praktykantów-obszerników.

Obowiązki kierownika Stacji w Raciborzu pełnił w 1946 roku p. L. R o m a n.

5) B a d a n i a w ł a s n o ś c i f i z y c z n y c h s k a ł p o l s k i c h.

W czerwcu 1946 r. uruchomioną została pracownia dla wyznaczania ciężarów właściwych objętościowych skał krajowych przy Stacji Węglowej P.I.G. w Czeladzi. Wyszkolony został personel (mgr K o z i o ł i stud. Ak. Gór. J. K ö h s l i n g) w stosowaniu właściwej do tego celu metody pomiarowej. Wykonano pewną ilość wyznaczeń ciężarów właściwych skał śląskich na rdzeniach z otworu Modrzejów 1. Przystąpiono również do badań próbek skał pobranych z odkrywek w rejonie Bochni.

G. OBSERWATORIUM SEJSMOLOGICZNE

K i e r o w n i k — d r I. B ó b r - M o d r a k o w a.

W kwietniu roku sprawozdawczego zakończono regulację sejsmografów i zegara astronomicznego, a jednocześnie osuszenie lokalu podziemnego Obserwatorium, które rozpoczęto w końcu 1945 r. natychmiast po włączeniu energii elektrycznej.

Po wyznaczeniu stałych przyrządów, wykonano pierwsze próby zapisów. Ponieważ wykazały one, że wszystkie przyrządy funkcjonują sprawnie, wobec tego od 1 czerwca uruchomiono systematyczne obserwacje.

Dnia 13 czerwca nastąpiło oficjalne otwarcie Obserwatorium przez Dyrektora P. I. G. przy udziale przedstawicieli Uniwersytetu i Politechniki Warszawskiej oraz personelu warszawskiego Państwowego Instytutu Geologicznego. Obserwacje sejsmograficzne były prowadzone bez przerwy od 1.VI.1946 r. aż do końca okresu sprawozdawczego. Przyrządy Obserwatorium zanotowały szereg silniejszych i słabszych trzęsień. Zostały wyraźnie zanotowane, zarówno bliskie trzęsienie w Rumunii w odległości 700 — 900 km, w Małej Azji w odległości 2.000 — 2.500 km, jak też i dalsze w Japonii w odległości 8.500 — 9.000 km i w Ameryce Południowej w odległości od 10.000 km do 12.000 km.

Z silniejszych trzęsień były następujące:

1. Katastrofalne trzęsienie na Haiti (Wielkie Antyle) w dniu 4 sierpnia 1946 r., podczas którego odchylenie było tak silne, że w maksymalnej fazie przyrządy wyszły ze skali i przesunięcie gruntu w Warszawie wynosiło kilka milimetrów.
2. Szczególną aktywnością sejsmiczną wyróżniła się pierwsza połowa listopada 1946. Zanotowano w tym okresie 13 trzęsień zarówno bliskich (750 km, 1.000 km, 1.800 km), jak i dalekich (3.500 km, 10.000 km, 12.000 km).

Najbardziej zasługują na uwagę:

- a) Silne trzęsienie w Rumunii dnia 4 listopada (750 km).
 - b) Katastrofalne w Peru dnia 12 listopada (11.800 km) i kilka słabszych również w Ameryce Południowej.
3. Katastrofalne trzęsienie w Japonii (największe szkody na wyspie Szikoku) dnia 21 grudnia; odchylenie przyrządów było bardzo znaczne.

Poza okresami silnej aktywności sejsmicznej były i dłuższe, czasami tygodniowe okresy zacisza. Zapisy bez trzęsień są również opracowywane, gdyż Obserwatorium prowadzi systematycznie obserwacje t. zw. „ruchów mikrosejsmicznych“ (agitation microséismique) czyli stałych drobnych ruchów skorupy ziemskiej, wywołanych przez uderzenia fal oceanu Atlantyckiego o strome brzegi Norwegii, przez silne cyklony, gwałtowne zmiany ciśnienia atmosferycznego itp.

Materiały naukowe Obserwatorium, zarówno zapisy przyrządów jak ich opracowanie, z okresu okupacji zostały zniszczone przez Niemców,

Z zachowanych brulionów udało się zrekonstruować obserwacje za okres 2½ lat, tj. od 1.I.1940 r. do 1.VII.1942 r.; wyniki te zostaną w najbliższym czasie przekazane Redakcji Wydawnictw P. I. G.

Materiał bieżący jest również stopniowo opracowany i przygotowywany do druku.

Wielką przeszkodą w tej pracy jest brak najnowszych prac w dziedzinie sejsmologii z literatury zagranicznej oraz brak osobistego porozumienia się z centralnym biurem Międzynarodowej Asocjacji sejsmicznej, która uzgadnia pracę poszczególnych stacji.

H. ODDZIAŁ GEOLOGII TECHNICZNEJ I HYDROGEOLOGII.

Kierownik Oddziału — dr St. Sokołowski.

Osuwisko w przekopie kolejowym w Sadowiu.

Na podstawie badań, przeprowadzonych w r. 1946, dr St. Sokołowski opracował orzeczenie, które złożył na piśmie i zreferował w czasie komisyjnego objazdu terenu, przeprowadzonego przez Oddział Drogowy Okręgowej Dyrekcji Kolei Kraków w dn. 10.IV. br. W komisji, prócz delegata P. I. G., wzięli udział: Naczelnik Okręgowej Dyrekcji Dróg Wodnych, inż. Bielański, Profesorowie Politechniki Krakowskiej — inż. Roniewicz i inż. Rosłoński, oraz Naczelnik Oddziału Drogowego Dyrekcji Kolei, inż. Dzida.

Projekt zbiornika wodnego w Ojcowie.

Projekt wykorzystania potoku Prądnik dla zaopatrzenia m. Krakowa w wodę został przedstawiony P. I. G. przez Dyрекcję Wodociągu Miejskiego w r. 1945. W czasie wyjazdów w teren i konferencji Dyrekcji Wodociągu ustalono, że teren projektowanego zbiornika musi być szczegółowo zbadany pod względem geologicznym, ponieważ podłoże skalne, zbudowane z jurajskich wapieni skalistych, mocno podziurawione wskutek procesów tektonicznych i geochemicznych, budzi pod względem szczelności poważne obawy. Zamierzone prace wykonane zostały w miesiącach kwietniu i maju roku sprawozdawczego. Badania geologiczne i hydrogeologiczne w dolinie Prądnika na terenie projektowanego zbiornika i w jego otoczeniu wykonane zostały przez dr St. Sokołowskiego. Mapę geologiczną terenu zbiornika po linię projektowanego zalewu w skali 1 : 2.000, przekrój przez dolinę w miejscu projektowanej zapory oraz szczegółowy tekst, wyjaśniający budowę geologiczną terenu, opracował geolog dla spraw zbiorników i zapór mgr K. Guzik. Równocześnie z badaniami terenowymi odwiercone zostały przez P. I. G. dwa otwory badawcze w osi zapory. Profile wierceń wykonał mgr K. Guzik. Podczas objazdu komisyjnego dn. 23.V.1946 r., w którym brali udział prof. Rosłoński, Dyr. Wodociągów Orzelski i inż. Nowokunski, przedstawił wyniki badań St. Sokołowski. Na konferencji w Dyrekcji Wodociągu dn.

23.VII., w obecności profesorów P o m i a n o w s k i e g o i R o s ł o ń s k i e g o, Naczelnika Okręgowej Dyrekcji Dróg Wodnych inż. B i e l a ń s k i e g o, dyr. O r z e l s k i e g o i inż. N o w o k u ń s k e g o, zreferował St. S o k o ł o w s k i wyniki prac P. I. G., związanych z projektem. Ekspertyza geologiczna składa się z dwóch części: opis geologiczny, ilustrowany mapą geologiczną i profilami, opracowany przez K. G u z i k a, i orzeczenie St. S o k o ł o w s k i e g o w sprawie geologicznych i hydrogeologicznych warunków realizacji projektu zbiornika.

Problem uspławnienia Odry.

W myśl porozumienia z Państwowym Instytutem Hydrologiczno-Meteorologicznym w r. 1945, P. I. G. objął programem swym badania, mające wyjaśnić geologiczne warunki przepływu wód w Odrze. Prace rozpoczęto od zebrania materiałów poniemieckich. W tym celu odbyli: dr J. G o ł ą b i i dr St. S o k o ł o w s k i podróż na Śląsk do Raciborza po Wrocław w czasie od 27.V. do 5.VI. Poszukiwania przeprowadzono w bibliotekach i archiwach Państw. Zarz. Wodn. i Dyr. Dróg Wodn., Urzędu Wodno-Melioracyjnego, Regionalnego Urzędu Planowania Przestrzennego oraz w Politechnikach i Uniwersytecie w Gliwicach i Wrocławiu. Materiały złożone zostały w Odz. Okr. P. I. H-M. Kraków, celem zarejestrowania i zestawienia kartograficznego. W czasie podróży wymienieni geolodzy zbadali, na życzenie Okr. Dyr. Dróg Wodnych we Wrocławiu, stosunki geologiczne zbiornika na Bystrzycy w Breitenhain w górach Sowich. W orzeczeniu swym dali wyjaśnienie genezy przecieków wodnych, zaobserwowanych w murze zapory. Również podczas przejazdu doliną Odry poczyniono obserwacje terenowe w okolicy Raciborza i Opoli, oraz zbadano budowę geologiczną wzgórzy Trzebnickich na północ od Wrocławia. Z rezultatów podróży złożono sprawozdanie P. I. H. M. w Warszawie.

Zbiorniki projektowane na dopływach Wisły.

Na życzenie Okr. Dyr. Dróg Wodn. w Krakowie geolodzy P. I. G. wykonali szereg prac, celem uzyskania geologicznych podkładów dla projektowanych zapór i zbiorników na dopływach górnej Wisły.

Zbiornik na Nidzie w Brzegach.

Naczelnik Wydziału Geol. Regionalnej, doc. dr H. Ś w i d z i ń s k i brał udział wraz z Nacz. Oddz. Zbiorników i Zapór przy O. D. D. W. inż. J. S k r z y ń s k i m w komisyjnym objeździe terenu projektowanej

zapory. Na podstawie dawnych prac H. Świdzińskiego ustalono geologiczną sytuację podłoża zapory i zbiornika oraz wyznaczono dn. 18.VI. ilość i położenie zamierzonych wierceń zapory. Dnia 19.IX. skontrolowano przebieg prac badawczych w Brzegach. W objeździe uczestniczyli: H. Świdziński i St. Sokołowski oraz inż. J. Skrzyński. H. Świdziński opisał wiercenia (Nr 1 — 6) na osi III — Zerniki-Tokarnia oraz (Nr 7 — 8) na osi IIa — Brzeźno-Sobków i przygotował orzeczenie wstępne w sprawie zbiornika.

Karpackie dopływy Wisły.

W związku z projektami zbiorników na rzekach karpackich odbyto w dn. 21 — 23.VI. objazd komisyjny, w którym wzięli udział mgr. K. Guzik, dr St. Sokołowski i inż. J. Skrzyński. W czasie objazdu zbadano orientacyjnie miejsce projektowanej zapory na Rabie powyżej Dobczyc. Z trzech projektowanych osi wybrano — jako najbardziej odpowiednią ze względu na pojemność zbiornika — oś (I) w położeniu dolnym, tj. najbliżej Dobczyc. Ustalony został w ogólnym zarysie program prac badawczych, które należy wykonać. Podłożę skalne zapory okazało się niejednorodne, gdyż w zboczach doliny występują masywne piaskowce warstw istebniańskich, gdy w dnie doliny należało spodziewać się przeważnie łupkowych warstw godulskich, postanowiono więc przeciąć dolinę w miejscu zapory linią średnio-głębokich wierceń (30 do 50 m) oraz wybić sztolnię w lewym zboczu doliny. W dalszym ciągu objazdu stwierdzono stan robót badawczych w miejscu projektowanej zapory na Dunajcu w Jazowsku. W lewym zboczu doliny wybita została sztolnia ok. 20 m. długości. Po zbadaniu przekroju sztolni ustalono, że powinna być ona doprowadzona do kompleksu piaskowcowego, występującego na zboczu doliny ponad wylotem sztolni. Następnie zbadano stan robót badawczych i ogólne stosunki geologiczne prawego zbocza doliny Dunajca w miejscu projektowanej zapory w Czorsztynie. Stwierdzono, że dotychczasowe badania powierzchniowe i dwa wiercenia (nieukończone) nie wyjaśniają skomplikowanej budowy prawego zbocza. Postanowiono wykonać szczegółowe zdjęcie geologiczne na zdjęciu topograficznym 1 : 2.000, dokończyć dwa rozpoczęte wiercenia i wyznaczyć pięć następnych otworów. Objazd zakończono w Tresnej nad Sołą, gdzie zbadano budowę prawego zbocza doliny. Ponieważ z ogólnych prac dawniejszych (Łoziński i Konior) wynika, że wąska dolina przełomowa Soły zawdzięczać może swe powstanie istnieniu strefy dyslokacyjnej, postanowiono przy szczegółowych badaniach położyć nacisk na dokładne przestudiowanie i porównanie stosunków litologicznych po obu stronach rzeki, co pozwoli stwierdzić istnienie ewentualnych dyslo-

kacyj w dzień lub na zboczach doliny. Badania te muszą posłużyć się dostatecznie gęstym szeregiem wierceń wzdłuż projektowanej osi zapory. Wyniki objazdu zostały opracowane w sprawozdaniu przez St. Sokółowskiego, które przesłano Okr. Dyr. Dróg Wodnych w Krakowie. W dniach 18 — 20.XII. St. Sokółowski wyznaczył w Tresnej nad Sołą wiercenie badawcze i ustalił celowość sztolni badawczej w zboczach doliny.

Z miejsc projektowanych zbiorników na rzekach karpackich objęto w rb. szczegółowymi badaniami technicznymi i geologicznymi Dobczyce i Czorsztyn.

D o b c z y c e.

Prace badawcze techniczne rozpoczęto od wyznaczenia pięciu otworów wzdłuż osi I przez dr. St. Sokółowskiego w dn. 2.VIII. Głównymi zadaniami wierceń było uchwycenie granicy warstw istebniańskich (piaskowcowych) z warstwami godulskimi (łupkowymi) po obu stronach doliny. Dnia 17.IX. stwierdzono, że wiercenia wykazały występowanie utworów godulskich na znacznej przestrzeni w dzień doliny. Wyznaczono następne otwory w ten sposób, by ewentualnie pozyskać przebicie warstw istebniańskich i zagłębienie się w godulskich w dwu obok położonych otworach i tą drogą stwierdzić kąt zapadu kontaktu obu serii.

J a z o w s k o.

W dalszym ciągu prac, prowadzonych na terenie projektowanego zbiornika w r. 1945, w którym brali udział współpracownicy P. I. G., wykonano szereg wierceń na lewym zboczu doliny Dunajca, nad sztolnią badawczą. W dn. 3.IX. do 12.IX. mgr O. Guzikowa wykonała zdjęcie profilów wierceń oraz szczegółowe zdjęcie sztolni badawczej. Opis geologiczny sztolni został przekazany Okr. Dyr. Dróg Wodnych w Krakowie.

C z o r s z t y n.

Szczegółowe badania geologiczne i obserwacje przy pracach technicznych przeprowadzone zostały przez dr. St. Sokółowskiego w czasie od 20.IX. do 9.X. Wykonane zostało zdjęcie geologiczne w skali 1 : 2.000 prawego zbocza doliny między doliną Karwińskiej Wody, a osadą Niedzica-Zamek. W wyniku badań należy podkreślić rozwiązanie zagadnienia stratygrafii serii pienińskiej oraz stwierdzenia faktu, że rozbitcie serii skalnych—czorsztyńskiej, a przede wszystkim pienińskiej nie jest posunięte aż do tego stopnia, by każdej wyniosłości morfologicznej odpowiadać miał blok starszej serii skałkowej, tkwiącej w młodszej osłonie skalicowej.

Dzięki wierceniom, założonym w obniżeniach między pagórami skałkowymi, stwierdzono obecność serii skałkowych i w obniżeniach morfologicznych. Wynika z tego, że starsze utwory skałkowe (głównie jurajskie) ciągną się na większych przestrzeniach smugami nieprzerwanymi wśród osłony skałkowej (kredowej). Na prawym zboczu doliny wykonano siedem wierceń do głęb. maksym. 50 m. Profile zostały opisane i zdjęte w/g ustalonego schematu w skali 1 : 100. W dwóch otworach wiertniczych przeprowadzono wtłaczanie wody dla zbadania nasiękliwości podłoża. W wyniku tych badań daje się zauważyć wyraźnie zróżnicowanie własności podłoża skalnego. Utwory serii skałkowej (pienińskiej), składającej się z cienko-warstwowych wapieni, miejscami z rogowcami, oraz z cienko-warstwowych skał krzemionkowych (radiolarytów) i margli plamistych z łupkami marglisto-piaszczystymi, okazały wysoką wodoszczelność tylko w partiach niezaburzonych. W strefach zaburzonych tektonicznie szczelność skał spada gwałtownie. W czasie prób wykazano istnienie na znacznych przestrzeniach kanałów, zdolnych przewodzić duże ilości wody. Stwierdzono mianowicie szybki przepływ wód z otworu, w którym przeprowadzono badania, do odległej na 60 m starej sztolni badawczej. Natomiast wysoką szczelność okazały utwory osłony skalicowej w strefach, składających się z łupków ilasto-marglistych. Niestety łupkowe ściany otworu ulegają bardzo szybko rozmywaniu i wtłaczana woda wydobywała się poza gumowym kołnierzem uszczelniającym, wylewając się na zewnątrz górnym końcem otworu. Wzdłuż trasy projektowanej sztolni odpływowej z Czorsztyna do Kłodnego wyznaczono 4 miejsca dla wierceń badawczych na lewym zboczu doliny Dunajca.

W roku sprawozdawczym kontynuował dr St. Sokołowski rozpoczęte w r. 1938 badania dla planu rozbudowy Zakopanego. Wykonane zostało zdjęcie w skali 1 : 5.000, obejmujące południowe zbocza Gubałówki w odcinku przylegającym do obszaru gminy Zakopane. W badaniach położono nacisk na wyjaśnienie genezy załomów spadku zboczy gubałowskich. Okazało się że spłaszczenia w profilu grzbietów między potokami oraz tarasowe spłaszczenia, występujące w dolnej części zboczy, są pochodzenia erozyjnego i akumulacyjnego z okresu ostatniego zlodowacenia i okresów starszych, zaś stopnie i „bule“, występujące w górnej części zboczy Gubałówki, są wypreparowanymi z miękkiego otoczenia łupkowego głowicami kompleksów piaszkowcowych. Osuwiska w zbadanym terenie odgrywają znacznie mniejszą rolę, niż to ma miejsce we wschodnim odcinku wzgórz gubałowskich.

Na życzenie Państwowego Zakładu Zdrojowego w Szczawnicy przeprowadzili geolodzy dr J. Gołąb i St. Sokołowski badania

w dniach 28 — 30.XI.1946 r. na obszarze występowania źródeł szczawniczkich. Badania wyjaśniły, w jaki sposób należy wykonać zamierzone przez Zarząd Zakładu prace przy przebudowie budynków zdrojowych, by nie uszkodzić samych źródeł. Wyniki badań przesłane zostały w orzeczeniu do Zarządu Zdrojowego.

Dr J. G o ł ą b, zajmujący się sprawami hydrogeologicznymi, wykonał w okresie sprawozdawczym następujące prace:

- 1) Badania nad zawodnieniem szybu na kopalni „Panki“ w rejonie Częstochowskim. — Orzeczenie w tej sprawie dla Zjednoczenia Kopalń Rud Żelaznych oddano w dniu 27.V.1946 r.
- 2) Badania nad zanikiem wody w okolicy Bargiel, Borku, Zawisny i Wanał koło Kamienicy Polskiej w czerwcu br. — Orzeczenie dla Zjednoczenia Kopalń Rud Żelaznych oddano we wrześniu br.
- 3) Badania hydrogeologiczne na terenie Borku koło Kamienicy Polskiej, celem uzyskania wody pitnej i użytkowej dla administracji kopalni Borek.
- 4) Badania nad zanikiem wód w studniach na obszarze Gór Luszowskich koło Trzebini. Orzeczenie dla Zjednoczenia Węglowego Krakowskiego.
- 5) Badania hydrogeologiczne na kopalniach „Piaś“ i „Ziemowit“, w związku z zawałami wodnymi na tych kopalniach, przeprowadzone łącznie z dr inż. R. K r a j e w s k i m i dr prof. W. G o e t l e m.
- 6) Badania w sprawie ziem odbarwiających koło miejscowości Wschowa (10.VII.46). Wyjaśnienie dla Centralnego Zarządu Przemysłu Chemicznego.
- 7) Badania terenowe dla stwierdzenia rzekomych śladów ropnych w Mielęcynie i Weronikopolu w powiecie kępińskim (lipiec zr.) przeprowadzone w związku z pismem Biura Prezydium Krajowej Rady Narodowej.

Dr J. G o ł ą b przeprowadził ponadto w dniu 30.XII.1946 r. badania na terenach górniczych Jaworzna, w związku z zalaniem kopalni „Kościuszko“.

Poza wymienionymi pracami dr St. S o k o ł o w s k i, współpracując z Regionalną Dyrekcją Planowania Przestrzennego w Krakowie, zebrał materiały dla mapy geologicznej województwa Krakowskiego i Rzeszowskiego w skali 1 : 300.000.

I. PRACOWNIA CHEMICZNA.

Kierownik Pracowni — dr. A. R ó ż y c k i.

W pierwszych tygodniach okresu sprawozdawczego Kierownik Pracowni dr A. R ó ż y c k i zajęty był w dalszym ciągu wyszukiwaniem i zestawieniem analiz chemicznych surowców mineralnych. Dotyczyło to przede wszystkim wapieni, przeważnie z województw: lubelskiego i kieleckiego, w ilości 46 analiz oraz węgla kamiennych z różnych kopalń i różnych sortymentów — 254 prób.

Zebrał również zestawienia porównawcze kaloryczności torfów i węgla brunatnych oraz dane dotyczące zawartości węglanu wapnia w podglebiach i podłożach charakterystycznych naszych gleb. Wreszcie zestawił przeciętne wartości kaloryczne różnych sortymentów węgla kamiennego z 59 kopalń polskich.

Ponieważ odbudowa zachodniego pawilonu Instytutu, w którym i nadal mieścić się będzie Pracownia Chemiczna, postępowała w szybkim tempie, należało zająć się przyszłym urządzeniem pracowni, a więc rozplanowaniem urządzeń laboratoryjnych i ich nabyciem, zakupem brakujących przyrządów i aparatów, szkła i odczynników, wreszcie zapoczątkowaniem biblioteki chemicznej. Wiele z tych zadań udało się częściowo wykonać; w Krakowie nabyto pewną ilość przyrządów, szkła laboratoryjnego i dzieł chemicznych, przeważnie treści analitycznej.

Główne zadanie w chwili obecnej, tj. zaopatrzenie Pracowni w odpowiedni sprzęt laboratoryjny, udało się załatwić w Krakowie. Zamówiono tam: 6 stołów laboratoryjnych, 5 szaf wyciągowych (digestoria) 5 stołów parapetowych (przy ścianach) 5 szaf na książki, aparaty, szkło i odczynniki, wreszcie 4 płyty marmurowe pod wagi analityczne. Cały sprzęt przetransportowany zostanie do Warszawy w lutym 1947 r., i w odpowiednim czasie ustawiony w odbudowanej Pracowni.

Dr J. Z i e l i ń s k a rozpoczęła próby z glinkami z Dolnego Śląska z okolic Świdnicy, dostarczonymi przez geologa Instytutu, inż. W. B o b r o w s k i e g o, celem wykazania ich zdolności odbarwiania olejów mineralnych, na razie parafiny nieoczyszczonej. Rezultaty doświadczeń okazały się dobre, wytrzymujące porównanie z wypróbowanymi ziemiemi odbarwiającymi, stosowanymi w rafineriach. Wyników tych jednak nie można uważać za definitywne, gdyż są jeszcze za mało opracowane; traktować je należy przeto jako orientacyjne dane, wykazujące celowość dalszych prac w tym kierunku.

Dr J. Z i e l i ń s k a brała też udział w poszukiwaniu podręczników i odczynników dla pracowni, a po wyjeździe dr R ó ż y c k i e g o na stałe do Centrali w Warszawie, pozostała w Krakowie na czas przyjmowania zamówionego, a stopniowo wykonywanego sprzętu laboratoryjnego.

J. PRACOWNIA MIKROPALEONTOLOGICZNA.

Kierownik Pracowni — dr Wł. P o ż a r y s k i.

W okresie sprawozdawczym zajmowano się głównie organizowaniem pracowni do badań mikropaleontologicznych, poświęconych zadaniom stratygraficznemu.

W końcu okresu sprawozdawczego zaczęto organizować pracownię, wyposażając w niezbędne przyrządy i instalacje. W organizowaniu wzorowano się na notatkach, zebranych w czasie wojny w pracowniach w kraju i zagranicą.

Pracownia składa się z działu przygotowawczego, w którym zainstalowano urządzenia zezwalające na przygotowanie prób dla dalszej pracy w dziale badawczym.

Dział badawczy pracowni mikropaleontologicznej, w którym bada się pod binokularami mikrofaunę, posiada niezbędne urządzenia tego działu, pozwalające przystąpić do systematycznej pracy.

Spis inwentarza pracowni przedstawiał się w dniu 31.XII.46 r. następująco:

- 1) Binokular Bauscha z kompletem optyki.
- 2) Binokular Zeissa — stary model — z jedną parą okularów i obiektywów — nie nadający się do pracy, ze względu na brak wymiennej optyki.
- 3) 5 lamp mikroskopowych kompletnych z transformatorami, nadających się do oświetlenia, zarówno przy świetle odbitym jak i przechodzącym, z dwiema żarówkami zapasowymi.
- 4) 3 aparaciki dźwigniowe do wybierania otwornic pod binokulem. Poza tym różnorodny sprzęt pomocniczy, jak specjalne tacki, lupy, igły itp.

Pracownia posiada już niewielkie archiwum mikropaleontologiczne. Składa się ono z preparatów oznaczonych mikrofauny profilu kredy górnej, zebranego w przełomie Wisły między Rachowem i Puławami.

Następnie posiadamy preparaty ze skał trzeciorzędowych, kredowych i jurajskich z szeregu wierceń na Niżu, a mianowicie:

Wójcza, Sanniki, Kutno, Skaryszew pod Radomiem, Zakrzów, Łomianki pod Warszawą, Warszawa, Wsola pod Radomiem, Wolanów i Szczyty pod Białobrzegami, Klikawa pod Puławami, Pionki, Radom, Brześć Kujawski, Kornica, Dęblin, Zamość, Hrubieszów, Białka, Lublin, Puławy, Chełm, Włodawa.

Preparaty z wierceń są nieopracowane.

Archiwum posiada następnie materiały mikrofauny wapiennoszkietowej z Karpat, obejmujący kilkaset preparatów z kilkunastu wierceń.

Te materiały są również nieopracowane, z wyjątkiem kilkudziesięciu preparatów z okolicy Biecza. Te ostatnie stanowią materiał dokumentarny do pracy W. P o ż a r y s k i e g o i K. G u z i k a, dotyczącej Geologii okolic Biecza.

Druga część pracowni, dotycząca archiwum opracowań mikropaleontologicznych, zawiera wyżej wymienioną pracę z Karpat oraz opisy, rysunki i diagramy obejmujące temat stratygrafii mikropaleontologicznej i profilu kredy górnej nad Wisłą.

Wszystkie te materiały archiwalne były w okresie sprawozdawczym porządkowane. Dużą uwagę zwrócono na zebranie odpowiedniej literatury i w tym celu Biblioteka poczyniła odpowiednie zamówienia.

K. M U Z E U M.

Kustosz Muzeum — dr M. Ż e l i c h o w s k a.

Prace w Muzeum w okresie sprawozdawczym polegały w dalszym ciągu na porządkowaniu zbiorów, zabezpieczeniu ich oraz przeprowadzeniu, w związku z remontem P. I. G. Zabezpieczone zostały większe okazy muzealne pni drzew węglowych oraz bryły solnej i węglowej w hallu.

Sklejone i zmontowane zostały dwa duże okazy pni drzew węglowych. Odkurzona i rozsegregowana została część materiałów spalonych. Zrobiony został bardzo ogólny spis zbiorów nie spalonych. Zbiory muzeum P. I. G. powiększyły się w roku sprawozdawczym.

Mianowicie przybyły do kolekcji:

- 1) bogate zbiory ze złóż kruszcowych i materiałów budowlanych z Dolnego Śląska (inż. Wł. B o b r o w s k i, E. C i u k i inż St. D o k t o r o w i c z - H r e b n i c k i),
- 2) duży okaz pnia węglowego z węgla brunatnego z Dolnego Śląska (E. C i u k),
- 3) kilka okazów pni drzew z węgla brunatnego z Konina (dr H. Ś w i d z i ń s k i).

L. A R C H I W U M W I E R T N I C Z E.

W okresie sprawozdawczym kontynuowano gromadzenie materiałów archiwalnych. W Krakowie pracami tymi kierowała mgr I. J u r k i e w i c z o w a, a w Warszawie mgr J. Ł y c z e w s k a.

W wyniku prac zebrano w Krakowie około 2.000 wierceń. Pochodzą one przeważnie z Polski środkowej i północno-zachodniej. Poza tym liczne profile zgromadzono z doliny Wisły na trasie Oświęcim-Kraków do ujścia Dunajca.

W Warszawie z rewindykacji otrzymano 2.300 wierceń oraz przystąpiono do prowadzenia jednolitej kartoteki wiertniczej.

Z archiwum wiertniczym współpracowała K. P a w ł o w s k a, gromadząc 480 wierceń z okolic Łodzi i K. S i k o r s k i, przysyłając 170 wierceń z okolic Torunia i Lipna.

M. ARCHIWA RĘKOPISÓW.

Sprawami Archiwum Rękopisów zajmowała się mgr I. D r a t h o w a oraz 1 pomocnica archiwalistka.

A r c h i w u m t e k s t ó w.

W czasie od 1.IV.1946 r. do 31.XII.1946 r. przybyło do Archiwum tekstów 166 Nr (od Nr porządkowego 225 do Nr 391).

Do tekstów Archiwum sporządza się katalog kartkowy w 3-ch egz. dla katalogu:

- a) autorskiego,
- b) działowego,
- c) regionalnego.

Teksty zostały uporządkowane i umieszczone w odpowiednich tekturowych teczkach, specjalnie na ten cel wykonanych u intrologatora. Zakupiono więc 80 teczek grubszych i 50 teczek cieńszych. Część tych teczek odesłano do Warszawy.

A r c h i w u m m a p.

Inż. St. D o k t o r o w i c z - H r e b n i c k i, mgr T. B o c h e Ń s k i i dr inż. R. K r a j e w s k i przywieźli w ciągu lata 1946 r. do Archiwum P. I. G. materiały geologiczne z obszaru Zagłębia, Górnego i Dolnego Śląska.

Wszystkie posiadane w Archiwum P. I. G. materiały zostały uporządkowane i poroźkładane w specjalnych tekturowych tekach (tek zakupiono 40, część z tego dla Warszawy). Uporządkowano materiały w kolejności pasów mapy topograficznej 1 : 100.000, wedle instrukcji E. J a n c z e w s k i e g o dla Archiwum.

Do tak uporządkowanych map sporządza się katalog kartkowy (nawiazie w 1-ym egzemplarzu, katalog regionalny).

N. BIURO KARTOGRAFICZNE.

Kierownik Biura — St. W a l e n t a.

W końcu okresu sprawozdawczego w Biurze Kartograficznym zatrudnionych było 7 stałych pracowników oraz kilku pracowników wykonywujących rysunki zlecane,

Prace Biura składają się:

- a) z map arkuszowych (seryjne), wielobarwnych,
- b) ilustracyj i załączników do biuletynów i rozpraw,
- c) opracowania materiałów związanych z bieżącymi badaniami geologicznymi.

a) **Wydawnictwa arkuszowe.**

- 1) Przeglądowa mapa geologiczna Polski w skali 1 : 300.000. Ostateczne przygotowanie do druku (rozbitcie kolorów) ark. Radom. Wydanie A i B oraz pierwsze próby drukarskie. Retusz podkładu topograficznego oraz kreślenie kontaktów geologicznych ark. Lublin. — Wydanie A.

Retusz podkładu topograficznego ark. Kielce. — Wydanie A.

- 2) Przeglądowa mapa surowcowa Polski w skali 1 : 300.000. Ostateczne przygotowanie do druku i korekty drukarskie ark. Radom.
- 3) Szczegółowa mapa geologiczna Polski w skali 1 : 25.000. Ostateczne przygotowanie do druku i retusz podkładu ark. Żąbkowice.

b) **Ilustracje i załącznik do biuletynów i rozpraw.**

Liczne mapy, profile do pracy R. K r a j e w s k i e g o, Wł. P o ż a r y s k i e g o, A. T o k a r s k i e g o oraz innych mniejszych przyczynków.

- c) Opracowanie materiałów związanych z bieżącymi badaniami geologicznymi, a mianowicie: liczne rysunki map, szkiców, kopii ozalidowych oraz reprodukcji i odbitek fotokopii do prac i sprawozdań bieżących z zakresu badań geologicznych, górniczych i geofizycznych.

O. REDAKCJA WYDAWNICTW.

Redaktor techniczny — dr St. K r a j e w s k i.

Przygotowano i oddano do druku.

Biuletyn Nr 25. Dyrektor Karol B o h d a n o w i c z: Państwowy Instytut Geologiczny w latach 1939 — 1945.

„ Nr 26. Roman K r a j e w s k i: Złoże żelaziaków brunatnych we wschodniej części powiatu koneckiego.

„ Nr 27. Władysław P o ż a r y s k i: Złoże fosforytów na północno-wschodnim obrzeżeniu Gór Świętokrzyskich.

Bibliografia Geologiczna Polski: Nr 18/19, za lata 1938/39.

Przygotowano do druku:

Biuletyn Nr 28. A. T o k a r s k i: Grójec i żywieckie okna tektoniczne.

„ Nr 29. Przyczynki do Geologii Polski.

- 1) S. Z. R ó ż y c k i: Skały krzemionkowe z nad Pilicy i możliwość ich praktycznego zastosowania.
- 2) S. Z. R ó ż y c k i: Interglacialne łupki bitumiczne w Barkowicach Mokrych koło Sulejowa.
- 3) T. C h l e b o w s k i: Notatka o spostrzeżeniach geologicznych z miocenu Kałusza i Bochni, dokonanych w latach 1940 — 1944.
- 4) E. R ü h l e: Budowa geologiczna okolicy wsi Kornicy w powiecie bialskim.
- 5) R. O s i k a: Z nowszych prac geologiczno-wiertniczych na polu gazowym Roztoki-Sobniów koło Jasła.
- 6) J. G o ł ą b: Przyczynki do geologii Mogielnicy na ark. Rabka.

Biuletyn Nr 33 E. R ü h l e: Kreda i trzeciorzęd zachodniego Polesia.

P. BIBLIOTEKA.

Biblioteka Instytutu nadal składa się z części znajdującej się w Warszawie i w Krakowie.

W Warszawie biblioteka pozostawała pod kierownictwem C. W a r d ę s k i e j, która w końcu roku miała do pomocy 2 bibliotekarki oraz jednego pracownika technicznego.

Sprawozdanie biblioteki P. I. G.

za okres 1.IV — 31.XII.46.

Katalogowanie dzieł i broszur przybyło . . . 479 Nr. inwent.

Czasopism 201 „ w 4528 vol.

Kart do katalogu przybyło 1500

W p ł y w y.

Z wymiany zagranicznej vol. 1050 w tym map 30 ark.

krajowej „ 42

darów „ 649

zakupu „ 57

Razem 1798 w tym map 30 ark.

Większe ilości książek, broszur itp. ofiarowali Z. S. S. R. za pośrednictwem dyr. L. S a w i c k i e g o (432 vol.), British Council 37 vol., bardzo cennych prac, Zakł. Geol. i Paleont. (74 vol.), Biblioteka M. S. Z. (19 vol.).

Od Państw. Instytutu Nauk. Gosp. Wiejsk. w Puławach otrzymano z depozytu 1.567 vol. rozmaitych czasopism zagranicznych. Z Niemiec wróciła część wywiezionych dubletów P. I. G. w ilości 4.426 vol. (brozury, podręczniki i monografie, czasopisma).

Dział wymiany.

Nawiązano kontakt z 58 instytucjami pokrewnymi z zagranicy i 4 instytucjami krajowymi, a mianowicie:

P o l s k a.

Politechnika Gdańska:

Schriften der Landeskundlichen Forschungsstelle. Reihe 3, Forschungsstelle f. Bodenkunde, I — 1942; III — 1944.

Państwowe Muzeum Archeologiczne, Warszawa:

Światowit, vol. 12 — 1928; 17 — 1938.

Wiadomości Archeologiczne, Nr 9 — 1924/25; 15 — 1938.

Państwowe Muzeum Zoologiczne, Warszawa:

Prace Zoologiczne, t. I — XII — 1922 — 1939.

Fragmenta Faunistica, t. I — IV — 1933 — 1938.

Acta Ornithologica Musei Zoologici Polonici, t. I — III 1933 — 1939.

F r a n c j a¹⁾.

Faculté de Sciences de Lyon. Labor. de Géol. Lyon.

Museum des Sciences naturelles. Lyon.

Service de la Carte Géol. de la France. Paris.

Société de Géographie. Paris.

H o l a n d i a.

Geol. Bureau voor het Nederl. Mijng gebied, Heerlen. 33 vol.

Mededeelingen van de Geol. Stichting: Ser. C — 1941 — 1945. 18 „

Jaarverslag za lata 1926, 1927, 1929 — 1942/43. 11 „

P o r t u g a l i a¹⁾.

Serviços Geologicos de Portugal. Lisboa.

S z w a j c a r i a.

Société de Phys. et d'Histoire naturelle Genève:

C. — R. d. Séan., 1944 — 1946. 3 vol.

L'institut Guebhard — Severine. Neuchatel. 1 „

Comm. géol. de la Soc. Helvet. des Sciences Nat. Zürich:

Beiträge zur Geologie der Schweiz, Geologie; 1924 — 1946.

„ „ „ „ „ Hydrologie; 1938 — 1944.

Kleinere Mitteilungen 1931 — 1941.

Geologische Karte der Schweiz 1 : 200.000, Bl. 1, 2, 3, 4.

de Quervain und M. Geschwind — Die nutzbaren Gesteine der Schweiz.

¹⁾ Nawiązano stosunki z wymienionymi instytucjami, lecz publikacji dotychczas nie otrzymano.

- K ü n d i n g u n d d e Q u e r v a i n — Fundstellen der
Mineralischen Rohstoffe der Schweiz. o g ó ł e m 36 vol.
Geol. Inst. der Eidgen. Techn. Hochschule u. d. Univ. Zürich:
Mitteilungen Ser. A, Nr. 5 — 31, 33 — 39 — 1934 — 1945.
Mitteilungen Ser. B, Nr. 3, 5, 6, 7 — 1933 — 1942.
Mitteilungen Ser. C, Nr 1 — 12, 14 — 23 — 1934 — 1945. 67 „
Zool. Inst. d. Universität Zürich (odbitki prac).

S z w e c j a.

- Bergens Museum. Bergen:
Arsbok 1944. 1 „
Arsberetning 1943/44. 2 „
Lunds. Univers. Geol. Miner. Institution Lund:
Nr. 56 — 108 — 1934 — 1945. 34 „
Service géol. de Suède. Stockholm:
Ser. C, Nr. 375 — 476 — 1932 — 1945.
Ser. Ca, Nr. 18 — 26 — 1922 — 1943, Nr. 28—30—1938—1940.
Nr. 33 35; 1941 — 1944.
Kartblad 1:50.000 Nr. 168 — 186, 188 — 1930 — 1941.
Svenska Vetenskapsakademie Stockholm:
Bihang, t. I — 28 — 1872 — 1903. 90 vol.
Arkiv för Kemi, Miner. Geolog., t. 18 — 20 — 1944 — 1945.
Arkiv för Botanik, t. 31, 32 — 1941 — 1945.
Arkiv för Zoologie, t. 35, 36 — 1945. 7 „
Geol. Föreningen. Société Géol. Stockholm:
Förhandlingar Nr. 424 — 14446 — 1941 — 1946. 20 „

W ł o c h y.

- Società Italiana di Scienze Naturali. Milano:
Atti, t. 83 — 1944, t. 84 — 1945. 8 „
Istituto di Geol. e Paleont. d. Univ. Milano:
Publicazione: Nr. 11, 17, 20, 24, 25, 27, 30, 31, 36, 40, 42; 43. 12 „
Reale Acad. d'Italia, Acad. dei Lincei Roma¹⁾.

A n g l i a.

- British Museum (Natural History) — London:
Zeuner Fr. Fossil Orthoptera Ensifera.
Brough — Triassic Fishes.
Reid E. M. a. Chandler M. E. — The London Clay Flora 4 vol.
Geological Society of London: t. 49 — 1938, t. 50 — 1939. 2 „
Geological Survey and Museum, London:

¹⁾ Publikacyj dotychczas nie otrzymano.

Sheet Memoirs, Sheet 78 tekst i mapa 1 inch: 400 ft.

Memoirs: Geology of the Forest of Dean Coal and Iron-Ore Field.

Spec. Report on the mineral Resources of Great Brit. vol. 33 i 34, 1940/41.

Geological Map of the British Islands 1:1,584.000.

The R. Geographical Society, London:

The Geographical Journal, t. 107. 1 vol.

R. Geological Society of Cornwall, Penzance. 1 „

A u s t r i a¹⁾.

Geologische Bundesanstalt, Wien.

Naturhistorisches Museum, Wien.

B e l g i a.

Institut géol. de l'Université de Luvain:

Mémoires, t I — XII — 1913 — 1944. 13 „

C z e c h o s ł o w a c j a.

Statny Geologický Ustav. Bratislava.

Prirodovedecka Fakulta Masarykovy Univ. Brno. 50 „

Prirodovedecka Spolecnost Moravska Ostrava: t. I—VIII—1921—1933/1935. 9 „

Komitet po prirodovedecky vyzkum Cech. Praha:

Archiv pro prirodovedecky vyzkum Cech, t. III — XXI — 1874 — 1943 (z przerwami). 68 „

Statni geologický Ustav C. S. Rep. Praha:

Rozprawy, t. I — XX — 1926 — 1938.

Knihovnia, Nr. 1 — 6, 8 — 15, 18 — 21 B — 1921 — 1941.

Vestnik, t. I — XVIII — 1926 — 1942.

Sbornik, I — XII — 1919 — 1938.

Mapy 1:75.000: ark. Tabor, Seltzschau, Moravske Budejovice, Kralovce, Bratislava, Kladno, Benesov.

Lomy Cech a Morav. Nr. 15 — 1942. 70 „

D a n i a.

Danmarks Geologiske Undersøgelse, Charlottenlund.

Com. for Ledelsen of de geol. og. Geogr. Und. i Grönland.

Kopenhaga:

Nr. 1 — 135/3 (z przerwami) 1890 — 1942.

¹⁾ Kontakt nawiązany, publikacji nie otrzymano.

Finlandia.

- Suomen Geologinen Toimikunta, Helsinki:
 Bulletin Nr. 124 — 1939 do 139 — 1945.
 General Map Sheets 1:400.000, ark. C 7, B 3, B 7. 18 vol.
 Société Géographique de Finlande, Helsinki.

Z. S. S. R.

- Akademia Nauk. Paleont. Inst. Moskwa:
 Trudy Paleozool. Inst., t. I—XII — 1932, 1945 (z przerwami).
 Paleont. Obozr., Wyp. 2 — 5 — 1940 — 1945.
 Paleontologia Z., S. S. R., t. IV, V, X, XII. 78 „
 M. Gorki Scientif. Libr. of the Moscow State Univ. Moskwa:
 Report of the 17 Seance of Intern. Geol. Congr. 1 „
 Niefert.-Geologo-Razwied. Inst. Gos. Bibl. ZSSR. im. W. I. Lenina
 Moskwa:
 Trudy Nr. 5 — 1941, Z. 15 — 18, 20, 21. 9 „
 Akademia Nauk, Moskwa, Izwiestia, 1946.
 Paleontologia Kryma II.
 Fauna Devonskiego Polja, I — 1941.
 P r a w o s ł a w l e w — Gorgonopsidae, t. III — V.
 Guide to the Exc. for the XVII Geol. Congr.
 B o r y s i a k — 40 odbitek.

A f r y k a.

- Service de la Carte Géolog. Alger:
 Bulletin — Sér. 2 — 1902, 1910, 1920, 1922, 1934, 1942.
 „ 3 — 1938,
 „ 5 — 1937 — 1940.
 Mapy: Carte géol. du N. Ouest de la Prov. d'Alger 1:200.000:
 Carte géol. de l'Algérie 1:500.000.
 „ „ des Monts de Ghar Ronbain 1:100.000.
 Esquisse géol. de l'Aures 1:200.000.
 Mapa Algieru 1:500.000 — 3 ark. z tekstem.
 Matériaux pour la carte géol. de l'Algérie; Nr. 4—1910, Nr. 5—1920. 31 „
 S a v o r n i n — La géologie algérienne.
 Geological Survey of Uganda, Eutebbe: 1 „
 Annual Report 194 L, 1941. 1 „
 The Geological Society of South Africa. Johannesburg: 2 „
 Transactions, Nr. 48 — 1946.
 Proceedings, 1945.

Service Géol. du Congo Belge et Ruanda-Urundi. Leopoldville:
Bulletin Nr. 1945. 1 vol.

Service des Mines de Madagascar, Tananarive:
Annales XI — 1941. 2 „
1 arkusz mapy 1:200.000.

U. S. A.

The Geological Society of America, Cleveland Ohio.
Geological Survey of Ohio, Columbus.
Colorado School of Mines, Golden.

The Quarterly of the Col. School of Mines vol. 41 — 1946. 2 „
State Geological Survey of Kansas, Lawrence,
Bull. Nr. 56/60 — 1946.

Mineralogical Society of America, Menasha:

The American Mineralogist v. 24 — 31 — 1939 — 1946. 17 „

Geophysical Laboratory, Carnegie Institution, Washington: 5 „
Annual Report 1939 — 1943 — 37 odbitek.

K a n a d a.

Canada Depart. of Mines and Resources, Ottawa. 96 „

Memoirs of the Geological Survey Nr. 230 — 240.

Bulletin of the Geol. Survey Nr. 1, 2 — 1945.

Papers 1943 — 1946.

Natural Museum Bulletin, Ottawa — Nr. 98 — 101, 1944 — 1945.

A m e r y k a P o ł u d n i o w a.

Academia Colombiana de Ciencias exactas. fis. y natur.

Bogota, vol VI — 1945/6.

Min. da Agricult. Dept. da Producao Mineral Rio de Janeiro:

Avulsos Nr. 65, 72 — 1946.

Boletin Nr. 67 — 71.

de Oliveira — Geologia de Sergipe.

Boletin Devisao de Aguas Nr. 4 — 1944.

A u s t r a l i a.

Geological Suervey of South Australia, Adelaide. 24 „

Queensland Governement Mining Journal: t. 41, 42, 43, 47,
1940, 1941, 1942.

Annual Rep. of the Director 1939 — 1940/44.

Bulletin Nr. 18 — 22, 1939 — 44.

Mining Review Nr. 69 — 74 za 1939/41, Nr. 76 — 82 za 1943/46.

Queensland Museum Brisbane:

Memoirs, vol I — 1912, III — 1915, V — 1916, XII — 1941/43.
 National Museum of Victoria. Melbourne:
 Memoirs Nr. 14 p. II.
 Geol. Survey of W. Australia, Perth: 1 vol.
 Bulletin Nr. 3 — 1946.

W K r a k o w i e biblioteka pozostawała pod kierownictwem mgr I. D r a t h o w e j, której pomagała 1 bibliotekarka.

Sporządzono katalog kartkowy dla czasopism (w 1 egz.). Uporządkowano w ten sposób 72 czasopism i wydawnictw zbiorowych.

Uporządkowano broszury i odbitki polskie i zagraniczne, rozdzielając je wedle podziału regionalnego, odbitki zaś z dziedziny geologii ogólnej wedle podziału rzeczowego. Każdą grupę umieszczono w osobnym pudle, specjalnie na ten cel wykonanym u introligatora. Pudeł takich zakupiono 100 sztuk, z tego część odesłano do Warszawy.

Prowadzi się dalej pracę pisania katalogu kartkowego dzieł i broszur w 3-ch egz., dla 3-ch katalogów:

- a) katalog autorski (alfabetyczny),
- b) katalog działowy,
- c) katalog regionalny.

Większych ilości książek i broszur dostarczyli:

Inż. St. D o k t o r o w i c z - H r e b n i c k i i mgr T. B o c h e ń s k i.

C z a s o p i s m a :

Glückauf (30 oprawnych roczników), Zeitschrift der Deutschen Geologischen Gesellschaft (49 oprawnych roczników, prócz tego liczne dublety), Kohle und Erz (139 zeszytów), Der Bergbau (17 zeszytów), Zeitschrift d. Oberschles, Berg — u. Huttenmännischen Vereins (17 zeszytów), Zeitschrift für d. Berg — Hütten — u. Salinenwesen im Deutschen Reich (31 zeszytów).

130 dzieł geologicznych, prócz tego wiele odbitek.

M a p y :

Carte géologique internationale de l' Europe (49 arkuszy).

R. L e p s i u s. Geologische Karte des Deutschen Reichs (27 arkuszy ze skorowidzem miejscowości).

F. R o e m e r. Geognostische Karte von Oberschlesien (12 arkuszy, prócz tego dublety).

H e m p e l. Mapa Zagłębia. (z dubletami).

Der Oderstrom (Atlas Odry).

Prócz tego wiele materiałów geologicznych, map i profilów z Górnego i Dolnego Śląska.

Dr inż. R. K r a j e w s k i:

Metall und Erz. (10 roczników oprawnych), prócz tego mapy geologiczne i objaśnienia do map (Erläuterungen) z obszaru Dolnego Śląska.

Zb. M o s s o c z y:

7 dzieł geologicznych i 20 map.

Z W y ż s z e g o U r z ę d u G ó r n i c z e g o w K a t o w i c a c h:

489 ark. map topograf. 1 : 25.000, wyd. niemieckie,

90 „ „ „ 1 : 10.000, Zagłębia Dąbrowskiego,
wyd. polskie.

90 „ „ „ 1 : 10.000, Górnego Śląska, wyd. niem.

595 różnych map geologicznych i topograficznych,

1391 map geologicznych (wyd. niemieckie).

12 map pokładowych,

204 map wiertniczych, wyd. niemieckie.

1526 tekstów objaśnień do map (Erläuterungen).

O d D e l e g a t a M i n i s t e r s t w a O ś w i a t y:

345 książek,

17 czasopism różnych (fragmenty) oraz kilkanaście pak map topograficznych, fotogrametrycznych i innych.

O d D z i e k a n a W y d z i a ł u C h e m i c z n e g o P o l i t e c h n i k i
G d a Ń s k i e j:

9 książek,

4 mapy.

Z W y d z i a ł u P o m i a r ó w U r z ę d u W o j e w ó d z k i e g o
S z c z e c i Ń s k i e g o:

51 ark. map geol. (Geol. Karte v. Preussen) 1 : 25.000.

51 „ „ wierceń 1 : 25.000.

80 vol. Objasnienia do map geol. (Erläuterungen).

Z W y d z i a ł u K o m u n i k a c j i U r z ę d u W o j e w ó d z k i e g o
S z c z e c i Ń s k i e g o:

5 map geologicznych,

46 map topograficznych.

Z Inspektoratu Szkolnego w Koszalinie:

22 vol. książek,

Zeitschrift d. Deutsch. u. Österreich. Alpenvereins. (24 oprawnych roczników).

7 map.

Z Urzędu Wodno-Melioracyjnego w Koszalinie:

2 mapy geologiczne 1: 25.000.

Z Lęborka nadesłano 6 książek.

Z Ameryki nadesłano 33 zeszytów czasopisma: „Geophysics“

K u p n o.

a) Książki:

Kupiono 195 książek z różnych prywatnych źródeł i księgarni.

Różnych broszur i odbitek polskich 596 vol.

Różnych broszur i odbitek w obcych językach 900 vol.

b) Czasopisma:

Kupiono z różnych prywatnych źródeł i księgarni:

Petermanns Mitteilungen 13 roczników oprawnych.

Wszechświat. 5 oprawnych roczników.

Wydawnictwa Polskiej Akademii Umiejętności. 268 vol.

Kosmos. 46 vol.

Polski Słownik Biograficzny 50 vol.

Atlas Geologiczny Galicji 25 vol.

Mitteil. d. Geol. Ges. 24 vol.

Jahrb. d. k. k. Geol. Reichsanstalt, 34 vol.

Verhandl. d. k. k. Geol. Reichsanstalt, 42 vol.

Geol. Zentralblatt. 21 vol.

Neues Jahrb. f. Mineralogie . . . etc. 10 vol.

California Oils Fields. 117 vol.

Wydawnictwa Amerykańskiej Służ. Geol. w Waszyngtonie 154 vol.

Wydawnictwa Czeskiej Akademii Nauk. 96 vol.

Czasopismo Przyrodnicze 35 vol.

Przegląd Górniczo-Hutniczy. 30 vol.

Przyroda i Technika 36 vol.

c) M a p y:

- Atlas Geologiczny Polski Puscha,
 150 ark. różnych map geologicznych.
 268 ark. map topograficznych (wyd. austriackie),
 113 ark. map topograficznych różnych.

P r e n u m e r a t a:

Biblioteka P.I.G. w Krakowie prenumeruje: następujące czasopisma:

- 1) Przegląd Górniczy,
- 2) Hutnik,
- 3) Nafta,
- 4) Życie Gospodarcze,
- 5) Przegląd Geodezyjny,
- 6) Urania,
- 7) Wszechświat.

R. ODDZIAŁ TECHNICZNY

pod kierownictwem p. o. Naczelnika Wydziału Rud

Inż. R. K r a j e w s k i e g o.

Personel Oddziału składa się z kierownika prac wiertniczych Władysława K a f l a, 3 kierowców otworów, 3 wiertaczy zmianowych i młodszych oraz 7 ludzi załogi stałej obsady magazynu. Ogółem stały personel wynosi 13 pracowników oraz robotników doraźnie zatrudnionych na trzech otworach w liczbie 19 osób.

Magazyn sprzętu mieści się w zabudowaniach na terenie byłego browaru w Tenczynku.

W ciągu okresu sprawozdawczego zwieziono tu także sprzęt rozrzucony skutkiem działań wojennych w terenie, a mianowicie z Kielc, Chwałowic, Paniówek.

Dokonany prowizoryczny spis inwentarza wykazuje 595 pozycji. Spis ostateczny i założenie kartoteki magazynowej musi być odłożone do chwili pozyskania kwalifikowanego magazyniera.

W ciągu roku inwentarz uzupełniono następującymi pozycjami ważniejszymi:

- 2 żurawie nowe, typu Craelius w wykonaniu Trauzla do głębokości 400 m, w drodze wymiany od Poszukiwań Naftowych.
- 1 silnik ropny ca 13-konny, uzyskany jak wyżej,
- 1 silnik benzynowy Deutz 16-konny, zakupiony,
- 300 mb żerdzi płuczkowych nowych 42 Ø od Poszukiwań Naftowych w drodze wymiany.

Posiadany sprzęt wiertniczy poddany został gruntownemu remontowi, który musi być i nadal stale przeprowadzany. Większość bowiem urządzeń i narzędzi wykazuje bardzo znaczny stopień zużycia. Przeprowadzono również generalny remont dachu na magazynie.

Wiosną 1946 r. Oddział Techniczny P.I.G. oddał do użytku Poszukiwaniom Naftowym trzy aparaty Calyx dla zamierzonych przez Poszukiwania Naftowe wierceń poszukiwawczych w Wałkach i w Kłodawie.

Z tego 2 aparaty odstąpiono i wymieniono na lżejszą aparaturę, jeden zaś wypożyczono na zasadach czynszu dzierżawnego.

P r a c e w i e r t n i c z e.

W roku bieżącym Oddział Techniczny wykonał następujące wiercenia, wszystkie systemem obrotowym z pobraniem rdzeni:

a) 2 otwory w Ojcowie obrotowe na terenie projektowanej zapory na zlecenie Miejskich Zakładów Wodociągowych w Krakowie w okresie od 6.IV. do 11.VI razem 38 mb.

b) według programu wierceń na rok 1946:

		głęb. m
otwór Nr 1/1946 w Jaworzniku w czasie	od 1.VII. do 16.VIII.	149.30
„ „ 2/1946 w Bostowie Nr I „ „	25.VII. „ 2.X.	84.50
„ „ 3/1946 w Choroni „ „	12.IX. „ 19.X.	129.50
„ „ 4/1946 w Izbicy „ „	na 31.XII. 46	73.—
„ „ 5/1946 w Bostowie Nr II „ „	3.X. do 6.XI.	59.—
„ „ 6/1946 w Iwanowicach Wielk. „ „	16.XI. „ 31.XII.	140.—
„ „ 7/1946 w Bostowie Nr III „ „	7.XI. „ 31.XII. 46	56.—
razem . .		691.30

Otwory Nr 1, 2, 3, 5 zostały całkowicie ukończone.

otwory Nr 4, 6, 7, są nadal w wierceniu.

Profile otworów ukończonych podane będą w sprawozdaniu szczegółowym.

Otwory w Jaworzniku, Choroni i Iwanowicach były wykonywane w celu uzyskania pełnego profilu przez serię rudną jury brunatnej.

Otworem w Bostowie badano, czy dysklokacja biegnąca od kop. Staszic jest tu zmineralizowana. Wiercenia w Bostowie prowadzone były na wspólny koszt Instytutu Geologicznego i Zjednoczenia Kopalń Rud Żelaznych sprzętem Instytutu. Otwór w Izbicy prowadzony jest w związku z poszukiwaniem soli potasowych na „garbie kujawskim“. Otwór ten, po pokonaniu dość znacznych trudności przy przebijaniu bruku z gładów krystalicznych pod kurzawką, znajdował się w dniu 31.XII. 46 r. na głęb. 73 m w glinie zwałowej.

IV. PROGRAM PRAC PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU GEOLOGICZNEGO.

p l a n o w a n y c h n a r. 1947.

Plan działalności Państwowego Instytutu Geologicznego opiera się na ciężarze gatunkowym zagadnień gospodarczych w związku z odbudową Państwa.

Działalność ta dotyczy celów realnych zarówno bliskich, jak też i dalekich. Te cele nie zawsze mogą być osiągnięte tylko przez inicjatywę i wydajność pracy P.I.G., powołanego do wznowienia swej działalności na gruzach pozostałych po rabunku i pożodze z lat 1939 — 1945 r.

W hierarchii zagadnień gospodarczych w zakresie surowców mineralnych, podstawowe znaczenie mają węgle kopalne i żelazo. Ropa naftowa zajmuje odrębne stanowisko, bo na znacznych przestrzeniach Polski poszukiwaniom ropy naftowej towarzyszą możliwości odkrycia soli potasowych, jednego z surowców podstawowych nawozów sztucznych.

Wśród metali kolorowych i surowców pomocniczych na ziemiach Polski wyjątkowe znaczenie ma Dolny Śląsk, a region Karpacki poza ropą i gazem ziemnym posiada również źródła siły wodnej.

Sprawozdanie z działalności P.I.G. w r. 1946, świadczy, że dotyczyła ona zagadnień gospodarczych tak w skali państwowej jak i regionalnej, również doraźnych zapotrzebowań urzędów ministerialnych oraz specjalnych badań dla urzędów i samorządów.

Wydziały: Węglowy, Rud oraz Geologii Regionalnej miały za zadanie również mniej lub bardziej rozległe systematyczne badania, celem dalszego poznania składu materialnego i budowy Polski, a zwłaszcza Ziemi Odzyskanych.

Metody Geofizyki Stosowanej poprzedzają wybór miejsc założenia wierceń poszukiwawczych na sól, a również złoża kruszcowe. W r. 1946 geofizyka mogła posługiwać się tylko jedną metodą (magnetometryczną), albowiem udało się kilka wariometrów uratować od rabunku przez okupanta.

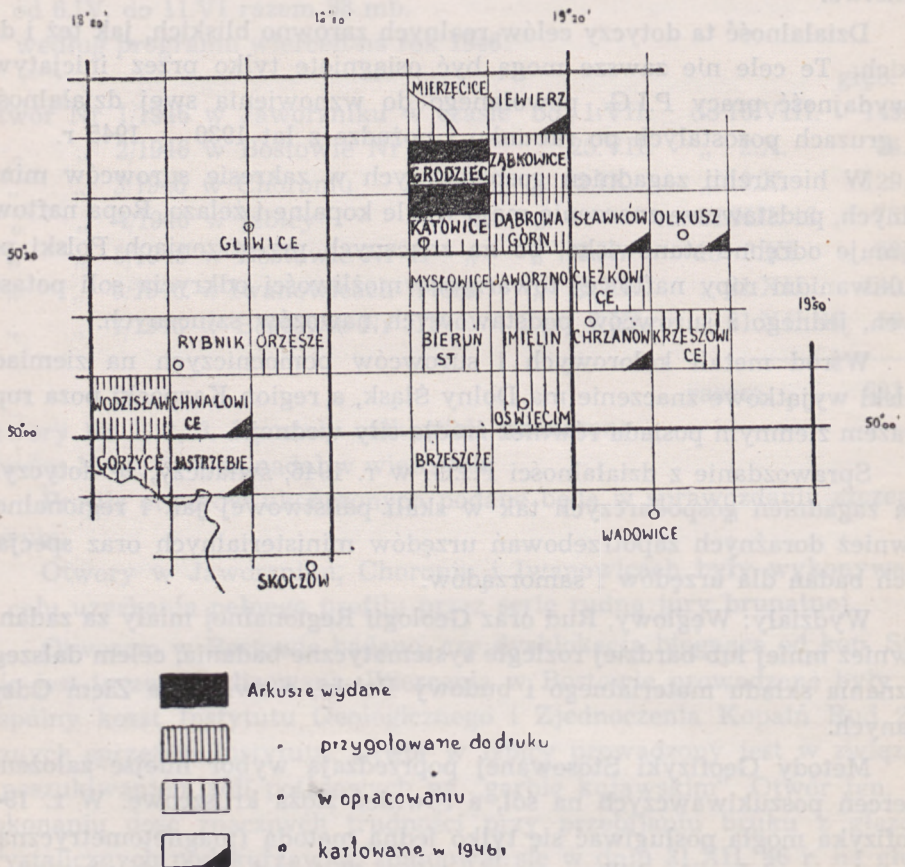
Terenowe prace w 1946 r. dały możliwość nawiązania do badań geofizycznych sprzed 1939 r. i w czasie okupacji oraz wyszkolenia nowego personelu.

W 1947 r. mają być zastosowane metody grawimetryczne, sejsmiczne, a może i geoelektryczne.

A. WYDZIAŁ WĘGLI

Naczelnik Wydziału — Inż. St. Doktorowicz-Hrebicki.

Jak i poprzednio, głównym terenem działalności Wydziału pozostaje Zagłębie Górnośląskie, jako najważniejszy w Polsce obiekt przemysłowy. Poza pracą lokalną Stacji Geologicznej P.I.G. w Czeladzi, temu Zagłębiu będzie poświęcona praca większej części personelu naukowego samego Wydziału. Praca ta obejmuje sporządzenie szczegółowych map geologi-

Stan zdjęć geologicznych w skali 1 : 25.000 w Górnośląskim Zagłębiu Węglowym.

cznych i strukturalnych, rozwiązywanie zagadnień stratygraficznych, paralelizacji pokładów, badania węgla, wreszcie rozwiązywanie zagadnień geologicznych, wysuwanych przez poszczególne Zjednoczenia przemysłu węglowego.

Na obszarze Wałbrzyskim projektuje się zorganizowanie lokalnej Stacji Geologicznej, ze skierowaniem jej działalności w pierwszym rzędzie na wyjaśnienie zagadnień tektonicznych oraz kwestię paralelizacji pokładów węgla.

Badania terenów węgla brunatnych, rozpoczęte już w 1946 r., mają dotyczyć w pierwszym rzędzie tych złóż, których eksploatacja już została wznowiona lub jest przewidziana w najbliższym czasie, a które mają większe znaczenie przy zaopatrzeniu w surowiec zakładów przerobczych, brykietowych lub elektrowni.

Pracownia paleontologiczna Wydziału, bezpośrednio po uruchomieniu laboratorium, przystąpi do maceracji węgla dla celów stratygraficznych oraz do badań petrograficznych węgla przy pomocy nowych metod. W bieżącym roku planuje się przeprowadzenie identyfikacji pokładów węgla w Okręgu Krakowskim przy pomocy mikrospor, wg. metody opracowanej dla zagłębi angielskich przez Raistrick'a. W dziale petrografii węgla projektuje się zbadanie jednego z pokładów węgla w Okręgu Mikołowskim wzdłuż jego rozciągłości dla ustalenia poszczególnych faz jego genezy.

Zamierza się podjęcie prac nad niektórymi zagadnieniami, związanymi z kwestią złóż torfowych; mianowicie projektuje się przeprowadzenie szczegółowej rejestracji (na podstawie materiałów archiwalnych, map topograficznych i danych z literatury) torfowisk na terenie całego Państwa, a to w celu otrzymania cyfr zasobów i sporządzenia mapy złóż.

W dalszym ciągu będzie kontynuowana najściślejsza współpraca z Przemysłem Węglowym w sprawach prowadzonych przez ten przemysł poszukiwań górniczych na terenie wszystkich zagłębi, a to przez udział w projektowaniu nowych otworów wiertniczych oraz w opracowywaniu wyników tych wierceń, a także rozwiązywaniu doraźnie wysuwanych przez przemysł zagadnień natury geologicznej.

I. Z a g ł ę b i e G ó r n o ś l ą s k i e.

1) Kartowanie geologiczne w skali 1: 25.000.

a) Ark. Sławków ze szczególnym uwzględnieniem obszaru kopalń Bolesławskich, która to część arkusza ma być skartowana w skali co najmniej 1: 10.000 — inż. St. D o k t o r o w i c z - H r e b n i c k i i 1 praktykant.

b) Uzupełniające badania na przygotowanym do druku arkuszu Katowice — inż. St. D o k t o r o w i c z - H r e b n i c k i.

- c) (Warunkowo) Uzupełniające badania paleozoicznego grzbietu Dębnickiego.
- d) Uzupełniające badania na arkuszu Orzesze — J. K r z y ż k i e w i c z.
- e) Zakończenie kartowania ark. Olkusz i rozpoczęcie ark. Klucze — dr A. T o k a r s k i.
- f) Dalsze kartowanie ark. Siewierz — E. C i u k.
- g) Dalsze kartowanie ark. Chrzanów — mgr St. S i e d l e c k i.
- h) Zakończenie kartowania ark. Chwałowice i rozpoczęcie kartowania ark. Pawłowice — mgr A. M i c h a l i k.
- 2) Zbieranie materiałów do map strukturalnych w skali 1 : 25.000.
 - a) Dalsze zbieranie materiałów do ark. Katowice i Chorzów — inż. St. D o k t o r o w i c z - H r e b n i c k i, E. C i u k i 2 praktykantów.
 - b) Ark. Orzesze — J. K r z y ż k i e w i c z.
- 3) Prace stratygraficzne.
 - a) Badania flory warstw łaziskich i libiąskich na kop. Zjednoczeń Mikołowskiego i Krakowskiego — mgr T. B o c h e ń s k i.
 - b) Badania flory warstw siodłowych i rudzkich na kop. Zjednoczeń Żabrowskiego, Rybnickiego i częściowo Dąbrowskiego — inż. St. S t o p a.
- 4) Badania terenowe węglowe. Zbieranie dalszych prób pokładowych w Okręgu Krakowskim i częściowo Mikołowskim — inż. R. N i e l u b o w i c z i 2 praktykantów.

II. Zagłębie Wałbrzyskie.

- 5) Zorganizowanie Stacji Geologicznej.
- 6) Badania geologiczne i stratygraficzne w kopalniach, w celu wyjaśnienia nowych szczegółów budowy Zagłębia.

III. Węgiel brunatny.

- 7) Dalsze systematyczne badania złóż na terenie Zachodnich Ziem Odzyskanych — E. C i u k i 1 praktykant.
- 8) Zbieranie prób dla analizy pyłkowej węgla i poznanie jego charakteru petrograficznego.
- 9) Gromadzenie materiałów archiwalnych, niezbędnych dla dokładnego poznania budowy złóż (plany, profile otworów i t.d.) — E. C i u k i 1 praktykant.

Pracownia paleontologiczna w Krakowie.

(kierownik — mgr T. B o c h e ń s k i)

- 10) Bieżące badania flory karbońskiej Zagłębia Górnośląskiego — mgr. T. B o c h e ń s k i i inż. St. S t o p a w charakterze współpracownika tymczasowego.

- 11) Mikroskopowa analiza pokładów węgla Okręgu Krakowskiego (metoda Raistricka) — dr J. B o b r o w s k a przy współudziale Z. Ż o ł d a n i.
- 12) Petrograficzne zbadanie jednego z pokładów węgla Okręgu Mikołowskiego dla ustalenia poszczególnych faz jego genezy — mgr. T. B o c h e ń s k i.

S t a c j a G e o l o g i c z n a w C z e l a d z i
(Zagłębie Górnośląskie)

Kier. J. K r z y ż k i e w i c z, pracownicy, A. Z i e l i ń s k i,
mgr St. K o z i o ł, St. K o s, Fr. S z y m a ń s k a.

- 13) Badanie rdzeni z otworów wiertniczych, będących w wierceniu.
- 14) Gromadzenie materiałów geologicznych z przecznicy, szybów i innych wyrobisk na kopalniach.
- 15) Prowadzenie archiwum wiertniczego; gromadzenie odnośnego materiału rdzeniowego.
- 16) Rozwiązywanie doraźnych zagadnień geologicznych wysuwanych przez Zjednoczenia przemysłu węglowego.
- 17) Uporządkowanie i badanie próbek piasków z otworów poszukiwawczych w pustyni Błędowskiej.
- 18) Prowadzenie pomiarów ciężaru gatunkowego skał karbońskich (łącznie z wydziałem Geofizycznym).

B. WYDZIAŁ RUD

p. o. Naczelnika Wydziału, — dr inż. R. K r a j e w s k i.

I. R e g i o n C z ę s t o c h o w s k i.

- a) Zdjęcia geologiczne na obszarze występowania jury brunatnej na północny-zachód od Wręcyczy i Częstochowy. Obszar 200 km² — grupa pod kierunkiem dr J. G o ł ą b a, złożona z Zb. M o s o c z e g o i 2 współpracowników, przez 3 miesiące
- b) Opracowanie kartograficzne i ukończenie mapy pokładowej — pracownicy: R. O s i k a, i J. C z a r n o t a, przez 5 miesięcy.
- c) Oszacowanie wydajności eksploatowanych obecnie w Kaliskim złóż rudy darniowej — pracownicy: R. O s i k a i J. C z a r n o t a przez 1 miesiąc.

II. R e g i o n S t a r o p o l s k i.

- a) Zdjęcia geologiczne złóż rudy żelaznej retyko-liasu — ark. Końskie i Iłża, okolice Skarżyska, nawiązanie do obszaru Starachowic-

kiego — obszar 50 km² oraz okolice Stąporkowa — obszar 100 km², z rozszerzeniem na okolice Niekłania, Starej Góry i Fidowa — mgr Wł. K a r a s z e w s k i przy pomocy współpracownika tymczasowego.

- b) Opracowania specjalne (warunkowo, zależnie od czasu). Zagadnienie dewońskich rud żelaznych na obszarze Świętokrzyskim — praca zlecona.
- c) Roboty górniczo-poszukiwawcze.
 - 1) Okolice kop. Staszic — ukończenie wierceń w Bostowie pod kontrolą J. C z a r n o c k i e g o oraz wierceń poszukiwawczych na piryty po opracowaniu dotychczasowych wyników.
 - 2) Szurfy i wiercenia płytkie w Winnej koło Łagowa — wyjaśnienie charakteru tamtejszego złoża piryty pod kontrolą J. C z a r n o c k i e g o oraz występowania rud ołowiu koło Łagowa.
 - 3) Zbadanie występowania piasków żelazistych w jurze brunatnej na obwodzie Łysogór pod względem ich możliwości masowego urobienia i przeróbki; w tym szczegółowe profilowanie odcinka Lesica — Tychów — Ćmielów i rekonesansowy objazd innych wystąpień — dr inż. R. K r a j e w s k i i 6 praktykantów przez 3 miesiące, przy wykonaniu robót górniczych przez Zjednoczenie Rud Żelaznych.

III. R e g i o n D o l n o - Ś l ą s k i.

- a) Zdjęcia geologiczne.
 - 1) Rudy żelazne — zachodnia część ark. Chełmiec (Kolbnitz 1:25.000) dla uzyskania tła geologicznego dla poznania złóż żyłowych w Hermanowicach (syderyt, chalkopiryty) i w Wilczej Wsi (hematyt, syderyt) i charakteru dyslokacji brzeżnej Sudetów; obszar 30 km² — dr J. G o ł ą b przez 2 miesiące.
 - 2) Rudy miedzi — niecka Grodziska: obszar Lubichowo i Adamów; kartowanie dyluwium 1:25.000, ze szczególnym uwzględnieniem jego wodonośności; obszar 50 km² — dr B. K r y g o w s k i, jako współpracownik tymczasowy z 1 pomocnikiem przez 2 miesiące.
- b) Roboty górniczo-poszukiwawcze — współpraca ze Zjednoczeniami branżowymi, w razie zorganizowania przez nie strony technicznej prac, wyznaczenie programu prac, wskazówki co do wykonania i t.d.
 - 1) Rudy miedzi — kop. Lena i kop. Konrad — organizacja techniczna ze strony Dyrekcji Metali Kolorowych. Po odwodnie-

niu kopalni zdjęcia na dole, pobieranie prób, obserwacje hydrologiczne.

- 2) Rudy cyny — roboty poszukiwawcze w Gerbichach — organizacja techniczna ze strony Dyrekcji Metali Kolorowych.
 - 3) Rudy niklu — kop. Marta w Szklarach, roboty wiertnicze zmierzające do skontrolowania rzędu zasobów — organizacja techniczna ze strony Zakładów Górniczo-Hutniczych w Szklarach.
 - 4) Magnezyty — rejon Kojancin i Sobótki; wiercenia dla ustalenia występowania magnezytu w głąb, w razie podjęcia tych wierceń przez Zjednoczenie Materiałów Ogniotrwałych; płytkie prace szurfowe dla ustalenia obszarów występowania magnezytu oraz zebranie materiałów dla opracowania złóż.
 - 5) Piryty — złoża w Ronowie; profilowanie robót wykonywanych przez Zjednoczenie Kopalń Rud Żelaznych, celem oszacowania złoża.
 - 6) Inne rudy i materiały towarzyszące rudom — współpraca, w miarę zainteresowania ze strony Zjednoczeń przemysłowych. Na uwagę zasługuje problem fluorytu, żył kwarcu i wystąpień grafitu.
- c) Badania o charakterze petrograficzno-geologicznym.
- 1) Problem mineralizacji otoki granitu Karkonoszy, ze szczególnym zwróceniem uwagi na mineralizację na kop. Wolność w Kowarach oraz na złożu cyny w Gerbichach — prof. St. J a s k ó l s k i.
 - 2) Problem skał serpentynowych i złóż z nimi związanych na Przedgórzu Sudetów — dr A. G a w e ł.

C. ODDZIAŁ CYNKU, OŁOWIU, METALI LEKKICH I SUROWCÓW NIEMETALICZYNCH.

(materiały ogniotrwałe, budowlane, drogowe i inne)

Kierownik Oddziału — inż. Wł. B o b r o w s k i.

Prace terenowe.

I. Prace o charakterze ogólnym.

Miejsce występowania, warunki ułożenia, informacje o zasobach i stopniu wyeksploatowania, stosunki wodne i t.d., odnośnie złóż metalicznych oraz materiałów ogniotrwałych, budowlanych i drogowych, przede wszystkim na Ziemiach Odzyskanych, na Górnym Śląsku i w regionach otaczających.

Prace te, stanowiące ciąg dalszy prac wykonanych w roku 1946, mają charakter stały i winny być prowadzone nadal w ścisłym kontakcie z odnośnymi grupami Przemysłu dla całego obszaru kraju.

II. Zadania szczegółowe.

1) Rudy cynku i ołowiu:

- a) Niecka Bytomska. Dalsze prace nad inwentaryzacją złóż tego regionu — inż. Wł. Bobrowski z pomocą współpracowników.
- b) Okolice Olkusza. Dalsze prace nad złożami rud tego regionu; kontrola wierceń, prowadzonych przez Zjednoczenie Przemysłu Cynkowego — inż. Wł. Bobrowski i J. Bereźnicki; współpraca z kartującymi na ark. Sławków — inż. St. Doktorowicz-Hrebnickim i Olkusz — dr A. Tokarskim.
- c) Okolice Tarnowskich Gór. Przegląd terenów triasowych tego obszaru pod względem możliwości jako terenów rudonośnych — inż. Wł. Bobrowski przy współpracy inż. St. Doktorowicz-Hrebnickiego i E. Ciuka.
- d) Okolice Chrzanowa. Jak ad c) — współpraca z inż. St. Doktorowicz-Hrebnickim, dr A. Tokarskim i mgr St. Siedleckim.

2) Materiały ogniotrwałe, ceramiczne, budowlane, drogowe i inne — inż. Wł. Bobrowski, współpracownik inż. J. Samójłło.

a) Region Dolnego Śląska:

1. Łupki kwarcytowe, paleozoiczne, kamieniowickie; 2. Kwarcyty trzeciorzędowe okolic Bolesławca i Osieczowa; 3. Kwarcyty trzeciorzędowe okolic Kępna i Ostřeszowa; 4. Gliny ogniotrwałe trzeciorzędowe rejonów Ruska i Jaroszowa; 5. Karbońskie łupki ogniotrwałe w rejonie Nowej Rudy; 6. Serpentyny i magnezyty; 7. Grafit; 8. Kaolin; 9. Materiały budowlane; 10. Piaski szklarskie i fornierskie.

Prace te mają być prowadzone przy ścisłej współpracy z zainteresowanymi grupami Przemysłu.

b) Region Świętokrzyski i Śląsko-Krakowski.

1. Dalsze badania kwarcytów; 2. Złoża gipsu w niecce Nidziańskiej — współpracownik R. Niełubowicz; 3. Surowce dla wyrobu cementu (warunkowo) na północnym zboczu gór Świętokrzyskich — dr Wł. Późarski i Zjednoczenie Cementowe; 4. Badanie karbońskich łupków występujących w związku z pokładami węgla w różnych miejscowościach.

Przewiduje się zaangażowanie tymczasowych sił z pośród osób, które brały udział w robotach w roku 1946.

Organizacja pracowni.

Po zorganizowaniu w P. I. G. w Warszawie na nowo pracowni dla badań surowców nieenergetycznych (p. Spraw. P. I. G., Biul. 18, 1939 r., str. 53—54), ceramicznych i surowców skalnych, można byłoby przystąpić do wstępnych badań nad zebranymi w terenie surowcami skalnymi. Badania te, możliwie szybkie i nie skomplikowane, miałyby za zadanie wybierać z pośród różnych surowców krajowych obiekty ciekawsze dla naszej gospodarki i oddawać je do dalszych badań innym laboratoriom naukowym i przemysłowym nastawionym na bardziej specjalne badania. Taki tok postępowania umożliwiłby poznanie wielu mało jeszcze zbadanych surowców skalnych oraz odciąża inne laboratoria naukowe i przemysłowe od badania mało interesujących surowców. Wymaga to wyposażenia w najniezbędniejsze przyrządy optyczne, aparaty do analizy mechanicznej, piece elektryczne i t.d.

D. WYDZIAŁ GEOLOGII REGIONALNEJ.

p. o. Naczelnika Wydziału — doc. dr H. Świdziński.

Przeglądowe zdjęcia geologiczne.

dla map 1 : 300.00

(pod ogólnym kierownictwem Wicedyrektora dr E. Rühlego).

a) Arkusze do ukończenia w r. b.

- 1) Nowy Sącz — a) uzupełniające zdjęcie miocenu i czwartorzędu na brzegu karpackim na ark. Bochnia, Pilzno i Strzyżów map 1 : 100.000 1 geolog P. I. G. (dr T. Kuciński) 2 — 3 miesiące.
- b) ukończenie zdjęć przeglądowych na ark. Bochnia 1 : 100.000 — dr K. Ciszewska — 3 miesiące.
- c) ukończenie zdjęć przeglądowych na ark. Nowy Sącz 1 : 100.000 — dr H. Świdziński, 1 — 2 miesiące, mgr L. Watycha — 3 miesiące; dr J. Burtanówna 2 — 3 miesiące, jako współpracowniczka tymczasowa.
- 2) Cieszyn — a) uzupełniające zdjęcie na ark. Żywiec 1 : 100.000 — dr St. Sokółowski 1/2 miesiąca, dr A. Tokarski 1 miesiąc.
- b) uzupełniające zdjęcia na ark. Skoczów 1 : 100.000 (brzeg Karpat) 1 współpracownik tymczasowy.
- 3) Warszawa — zdjęcia przeglądowe na ark. Ciechanów i Maków Mazowiecki 1 : 100.000 — 1 współpracownik tymczasowy.

b) Arkusze w opracowaniu.

- 1) Poznań — zdjęcia przeglądowe — doc. B. Krygowski (Uniwersytet Poznań) z innymi współpracownikami 2 — 3 miesiący.
- 2) Kraków — (wspólnie z Wydziałem Węglowym), uzupełniające zdjęcia na ark. Lubliniec i Krzepice — 1 współpracownik tymczasowy.
- 3) Toruń — rozpoczęcie zdjęć przeglądowych — prof. dr R. Galon (Un. M. K. — Toruń) wraz ze współpracownikami — 2 miesiące.
- 4) Płock — uzupełniające zdjęcia przeglądowe — mgr J. Łyczewska 2 — 3 miesiące.
- 5) Łódź — a) zdjęcie przeglądowe na ark. Skierniewice (1 : 100.000) mgr W. Jurkiewicz (w miarę możliwości).
b) zdjęcia uzupełniające na ark. Opoczno — mgr Wł. Karaszewski 1 miesiąc.

2. Szczegółowe zdjęcia geologiczne.
dla map — 1 : 100.00 (i inne).

- 1) Tatry Wysokie — pod kierunkiem dr St. Sokołowskiego — mgr K. Guzik — 1 miesiąc, mgr L. Watycha — 1 miesiąc, 1 współpracownik tymczasowy.
- 2) Ark. Babia Góra — prof. dr M. Książkiewicz (U. J. Kraków) 1 — 2 miesiący i 1 pracownik (pomocnik).
- 3) Ark. Wieliczka — dr J. Burtanówna (U. J. Kraków) 1 miesiąc.
- 4) Ark. Miechów — dr W. Krach (U. J. Kraków) 2 — 3 miesiący.
- 5) Ark. Diałoszyce mgr W. Jurkiewicz (1 pomocnik) — 1¹/₂ miesiąca.
- 6) Ark. Toruń — prof. dr E. Passendorfer (U. J. Toruń) ze współpracownikami.
- 7) Ark. Zakopane — dr J. Gołąb — 1/2 miesiąca.

3. Prace specjalne.

- 1) Prace stratygraficzne w Karpatach i zbieranie materiałów otwornicowych — prof. dr F. Bieda (U. J.) i 1 pomocnik;
- 2) Szczegółowe zdjęcia geologiczne doliny Wisły między Zawichostem a Puławami (1 współpracownik) — praca częściowo dla Oddziału Geologii Technicznej i Hydrogeologicznej — 2 miesiące. Kontrola podziału kredy górnej w niecce Nidziańskiej — 1/2 miesiąca. — dr W. Pożaryski;

- 3) Szczegółowe zdjęcia geologiczne doliny Nidy między Żernikami — Tokarnią a Brzeźnem — Sobkowem (częściowo w ramach prac Oddziału Geologii Technicznej i Hydrogeologii) — doc. dr H. Ś w i d z i ń s k i (2 — 3 miesięcy);
- 4) Badania nad utworami czwartorzędowymi dorzecza Noteci z uwzględnieniem utworów przedczwartorzędowych — prof. dr R. G a l o n.

4. Oddział Nafty i Soli.

Kierownik Oddziału — doc. dr H. Ś w i d z i ń s k i.

- 1) Prace wiertnicze — ukończenie wiercenia poszukiwawczego w Izbicy i przeprowadzanie dalszych prac wiertniczych w celu wyjaśnienia ogólnych zarysów budowy i związanych z tym zagadnień nafty i soli. Zbieranie istniejących materiałów wiertniczych dla wyjaśnienia budowy podłoża: część wschodnia Kujaw — mgr J. Ł y c z e w s k a (w związku z pracami kartograficznymi) część zachodnia — mgr St. Z w i e r z.
- 2) 2 — 3 wiercenia do 200 — 250 m. w rejonie między Wójczą a Wisłą koło Szczucina. Wiercenia te przedstawiają kontynuację prac P. I. G. rozpoczętych w r. 1939, których zadaniem było sprawdzenie zachowania się pod względem bitumiczności pogranicza miocenu i kredy w pewnej odległości od Wójczy, gdzie w tej strefie występują ślady ropy (Biul. 18).

E. WYDZIAŁ GEOFIZYKI STOSOWANEJ.

p. o. Naczelnika Wydziału — dr T. O l c z a k.

W roku 1947 szczególny nacisk położony będzie na uruchomieniu w naszym kraju prac pomiarowych g r a w i m e t r y c z n y c h, które przed wojną bardzo szeroko stosowane w P. I. G., pozwoliły osiągnąć szereg, bardzo ważnych dla krajowej geologii stosowanej wyników praktycznych. Nowozakupiony przyrząd szwedzki N ö r g a a r d a użyty będzie w pierwszym rzędzie na najbardziej w tej chwili interesującej strukturze Izbica-Kłodawa-Łęczyca oraz przypuszczalnych strukturach sąsiednich: Lubień-Łanięta (pod Kutnem) i Bądków (pod Zgierzem). Przewiduje się tam przeprowadzenie zdjęcia szczegółowego o gęstości średnio 450 punktów na arkusz 1 : 100.000.

Przewiduje się dalej wykonanie regionalnego zdjęcia w szerokim pasie równoleżnikowym wzdłuż środkowej Warty między Kołem i Pызdrami. Okolica ta dotąd nie posiadała żadnego zdjęcia grawimetrycznego.

Planuje się również wykonanie szeregu profili rekonesansowych, m. in. profil grawimetryczny Koło-Kalisz-Wrocław, które mieć będą znaczenie dla bardziej teoretycznych zagadnień geologii.

W zakresie metod magnetycznych kontynuowane będą zeszłoroczne prace o znaczeniu regionalnym. Doprowadzone w roku ubiegłym, idąc ze wschodu, do linii Nowe Miasto n. Pilicą — Łowicz — Płock — Sierpc, kontynuowane będą w równie szerokim równoleżnikowym pasie dalej ku zachodowi, by wejść w obszar wielkopolsko-kujawski. Prace te dotyczyć będą inklinacji magnetycznej i składowej pionowej magnetyzmu ziemskiego, a wykonane będą przy pomocy induktora ziemskiego firmy *Askania-Werke* oraz wariometru pionowego firmy *Watts*.

Pomyślne wyniki, jakie w roku ubiegłym uzyskano przy pomocy wariometru pionowego na Dolnym Śląsku, zachęcają do użycia tych przyrządów także i w bieżącym roku do szeregu zagadnień rudnych tej prowincji. Magnetyczny oddział dolnośląski otrzyma w 1947 roku dwa wariometry pionowe firmy *Askania-Werke* dla prac poszukiwawczych na Dolnym Śląsku w rejonach Ząbkowic, Ronowa i Złotogostoku.

Cały szereg problemów poszukiwawczych z zakresu złóż rud oczekuje skutecznego zastosowania metod geofizycznych. Problemy te są trudne, a krajowe doświadczenie w zakresie stosowania odpowiednich metod geofizycznych — małe. Dość znaczne nadzieje są pokładane w zamówionych w Szwecji aparaturach geoelektrycznych, których nadejście do kraju spodziewane jest w pierwszej połowie 1947 r. Aparatury geoelektryczne użyte zostaną zarówno w Kieleckim i Olkuskim, jak i na Dolnym Śląsku.

W zakresie metod sejsmicznych zamierzonym jest użycie nowozakupionej lekkiej aparatury refrakcyjnej. W pierwszym rzędzie zostanie ona wysłana na Kujawy, gdzie użyta będzie tam, gdzie znajdują się lub są zaprojektowane roboty wiertnicze.

F. OBSERWATORIUM SEJSMOLOGICZNE.

Kierownik Obserwatorium — dr I. B ó b r - M o d r a k o w a.

Obserwatorium będzie w dalszym ciągu wykonywać swe zadania w porozumieniu z Międzynarodowym Biurem Sejsmologicznym.

G. ODDZIAŁ GEOLOGII TECHNICZNEJ I HYDROGEOLOGII.

Kierownik Oddziału — dr St. S o k o ł o w s k i.

- a) Badania geologiczne dla Dyrekcji Okręgowej Dróg Wodnych w Krakowie na terenach projektowanych zbiorników — dr St. S o k o ł o w s k i.

- 1) na rz. Wiśle w Goczałkowicach (zbiornik wodociągowy dla Przemysłu Śląskiego;
 - 2) na rz. Sole w Tresnej. Zdjęcie geologiczne podłoża projektowanej zapory oraz zbadanie i opisanie profilów wierceń;
 - 3) na rz. Rabie w Dobczycach. Zbadanie i opisanie profilów wierceń oraz ukończenie zdjęcia dr J. B u r t a n ó w n y;
 - 4) na rz. Dunajcu w Czorsztynie. Kontynuowanie pracy rozpoczętej w r. 1946: zdjęcie lewego zbocza doliny w miejscu projektowanej zapory, badania uzupełniające do zdjęcia mgr K. G u z i k a wzdłuż osi projektowanej sztolni między doliną Dunajca przy projektowanej zaporze a wylotem sztolni w Kłodnem, poniżej Krościenka. Zbadanie i opisanie wierceń w podłożu zapory i osi sztolni;
 - 5) na rz. Sanie w Dynowie. Badania wstępne;
 - 6) zestawienie mapy geologicznej prawego zbocza doliny w Czorsztynie dla zbiornika wodnego, profilów geologicznych i profilów wierceń; opracowanie tekstu objaśniającego.
- b) Badania geologiczne dla planu rozbudowy Zakopanego. Zakończenie badań z r. 1946: wykonanie zdjęcia geologicznego w skali 1 : 5.000 na terenie gminy Kościelisko (tereny rozbudowy na południowych zboczach Butorowa-Palenicy) — dr St. S o k o ł o w s k i.
- c) Badania innych współpracowników Oddziału.

Doc. dr H. Ś w i d z i ń s k i.

Badania dla Dyrekcji Okręgowej Dróg Wodnych w Krakowie na terenie projektowanego zbiornika na Nidzie w Brzegach.

Dr J. G o ł ą b.

- 1) Opracowanie warunków hydrogeologicznych na Odrze, na podstawie materiałów zebranych w r. 1946 (przy współdziale dr St. S o k o ł o w s k i e g o) i dalsze badania w terenie stosunków hydrogeologicznych na Odrze.
- 2) Kontrola prac przygotowawczych dla Wodociągu Szczawnica-Krościenko.
- 3) Badania hydrogeologiczne na kopalniach „Kościeszko“ i „Bierut“ w Jaworznie.
- 4) Badania hydrogeologiczne niecki wilkoszyńskiej, w związku z wodociągiem w Jaworznie.

- 5) Wstępne badania geologiczne dla O. D. D. W. na trasie projektowanego kanału Gopło-Warta (ew. wspólnie z mgr J. Ł y c z e w s k ą).

Mgr K. G u z i k.

- 1) Opracowanie orzeczenia geologicznego do projektu zbiornika wodnego w Jazowsku dla O. D. D. W. w Krakowie.
- 2) Badania geologiczne na trasach projektowanych kanałów Przemysza-Kraków i Kraków-Dunajec.

Dr Wł. P o ż a r y s k i.

Wstępne badania geologiczne na terenie projektowanego zbiornika w Popowie nad Wisłą, między Zawichostem i Puławami.

H. PRACOWNIA CHEMICZNA.

Kierownik Pracowni — dr A. R ó ż y c k i.

W pierwszych miesiącach 1947 r. personel Pracowni zajęty będzie doprowadzeniem do stanu używalności ocalałego majątku Pracowni, głównie cennych aparatów i przyrządów.

Po ukończeniu odbudowy zachodniego pawilonu, względnie przekazania Instytutowi lokalu laboratoryjnego, co nastąpi prawdopodobnie w czerwcu rb., personel zajmie się dozorowaniem montażu mebli laboratoryjnych, sprowadzonych z Krakowa.

Gdy ta praca zostanie ukończona, przystąpić będzie można niezwłocznie do pracy normalnej.

Ponieważ materiał do opracowania chemicznego dostarczony dotychczas przez geologów P.I.G., jest znaczny, a w następstwie przewyższy niewątpliwie normy okresu przedwojennego, konieczne jest zwiększenie personelu Pracowni, który obecnie składa się tylko z dwu osób. Poszukiwania w tym kierunku są już rozpoczęte.

I. PRACOWNIA MIKROPALANTOLOGICZNA.

Kierownik Pracowni — dr Wł. P o ż a r y s k i.

O ile warunki zewnętrzne nie staną na przeszkodzie, pracownia może być gotowa w kwietniu 1947 roku.

Projektowane prace mają iść w dwóch kierunkach:

- 1) Opracowanie klasycznych profili mikropaleontologicznych, służących jako profile porównawcze do dalszych prac.

2) Rozwiązywanie zagadnień stratygraficznych na terenach intensywnie badanych, przede wszystkim terenach zwiercanych.

Odnosnie do punktu pierwszego należy:

a) wykończyć profil kredy górnej.

b) rozpocząć opracowanie profili porównawczych dla formacji od karbonu począwszy, aż do najwyższego trzeciorzędu.

Zadania te będą wykonywane przez opracowanie próbek wiertniczych z wymienionych formacji, znajdujących się w Archiwum Wiertniczym P. I. G. Będą opracowane przede wszystkim próby z wierceń w Rykoszynie, Rogowie, Zalesiu pod Barcinem i inne. Warunkiem osiągnięcia wyników przy badaniach mikropaleontologicznych jest posiadanie dobrze opracowanego materiału porównawczego, dlatego prace punktu pierwszego programu są niezmiernie ważne, a materiały do nich są nagromadzone w Archiwum Wiertniczym już dziś w takiej ilości, iż opracowanie ich zajmie dużo czasu.

Odnosnie do punktu drugiego, badane będą próbki z wierceń na Kujawach w miarę ich nadsyłania.

Powodzenie działania pracowni opiera się na rutynie osiąganey przez stałą, systematyczną pracę zespołową, wykonywaną w dogodnych warunkach lokalowych, odpowiednio urządzonej pracowni i na obfitym materiale.

Brak dotychczas, w literaturze sąsiadujących z Polską terenów, monograficznych opracowań stratygrafii mikropaleontologicznej stawia przed nami trudne zadanie, które może być wykonane tylko przy spełnieniu wyżej podanych warunków.

J. M U Z E U M.

Kustosż Muzeum — dr M. Ż e l i c h o w s k a.

W planie pracy na rok 1947 przewiduje się na pierwszym miejscu organizowanie zbiorów bogactw kopalnych. Ta część Muzeum, umieszczona czasowo w hallu ma obejmować surowce energetyczne i metaliczne oraz surowce nieenergetyczne łącznie z materiałami budowlanymi. Prace gromadzenia materiałów i porządkowanie ich są w toku, tak że do końca roku uda się dokompletować cały zbiór.

Jednocześnie będzie się gromadzić i porządkować zbiory regionalne. Zadanie to jest znacznie trudniejsze, wymaga więcej czasu i pracy. W roku 1947 zostaną uporządkowane materiały zachowane, a dopiero w następnych latach systematycznie każdy dział będzie uzupełniany nowymi zbiorami.

W związku z wystawą Przemysłu Ziemi Odzyskanych duży wysiłek zostanie zużyty na prace związane z przeprowadzką, która zajmie około 2 miesiące,

K. ARCHIWUM WIERTNICZE.

Kierownictwo Archiwum — mgr J. Ł y c z e w s k a,
mgr I. J u r k i e w i c z o w a.

Prace Archiwum Wiertniczego będą w dalszym ciągu polegać na gromadzeniu materiałów wiertniczych. Na pierwszy plan wysuwa się gromadzenie opisów wierceń, przechowywanych w archiwach i biurach przedsiębiorstw wiertniczych.

W 1947 r. projektuje się włącznie do Archiwum Wiertniczego większości materiałów głównych przedsiębiorstw znajdujących się w Warszawie, Łodzi, Sosnowcu, Toruniu, Poznaniu, Gdańsku itd. W miarę możliwości personalnych rozpocznie się systematyczne gromadzenie próbek z wierceń obecnie wykonywanych.

L. ARCHIWUM RĘKOPISÓW.

Kierownik Archiwum — mgr L. D r a t h o w a.

W programie prac na 1947 r. przewiduje się dalsze gromadzenie rękopisów oraz systematyczne ich zinwentaryzowanie w kartotece działowej i regionalnej.

M. BIURO KARTOGRAFICZNE.

Kierownik Biura — St. W a l e n t a.

W programie prac biura przewidziane jest wydanie następujących map arkuszowych (seryjne).

- a) Przeglądowa mapa geologiczna Polski w skali 1 : 300.000.
Ark. Radom wydanie A i B — ukończenie rozpoczętych prac drukarskich.
Ark. Lublin wydanie A — wykonanie druku.
Arkusze Kielce, Kołobrzeg, Szczecin i Zbąszyń wydanie A — opracowanie kartograficzne i druk.
- b) Przeglądowa mapa surowcowa Polski w skali 1 : 300.000.
Ark. Radom — ukończenie rozpoczętych prac drukarskich.
- c) Szczegółowa mapa geologiczna Polski w skali 1 : 25.000.
Ark. Ząbkowice — przeprowadzenie druku.
Arkusze Dąbrowa Górnicza i Katowice — opracowanie kartograficzne i druk.

d) Mapy specjalne.

Mapa Karpat Środkowych w skali 1 : 200.000.

Mapa Zagłębia Górnos Śląskiego 1 : 200.000 — opracowanie kartograficzne i druk.

e) Ogólna mapa geologiczna Polski w 1:750.000.

Przygotowanie kartograficzne.

f) Prace kartograficzne, związane z wydawnictwem i drukiem „Biuletynów“ i „Prac“ oraz prace bieżące związane z badaniami oraz potrzebami archiwów i biur Instytutu.

N. REDAKCJA WYDAWNICTW.

Redaktor techniczny — dr St. K r a j e w s k i.

W pierwszym kwartale zostanie ukończony druk Biuletynów rozpoczęty w roku 1946 a mianowicie:

Biuletyn 25 Dyrektor Karol B o h d a n o w i c z — Państwowy Instytut Geologiczny w latach 1939 — 1945.

Biuletyn 26 R. K r a j e w s k i — Złoże żelaziaków ilastych we wschodniej części powiatu koneckiego.

Biuletyn 27 Wł. P o ż a r y s k i — Złoże fosforytów na północno-wschodnim obrzeżeniu Gór Świętokrzyskich.

Kontynuowane będą dalsze prace wydawnicze obejmujące „Biuletyny“, „Prace“, „Bibliografie“, „Materiały Wiertnicze“ oraz „Biuletyn Obserwatorium Sejsmologicznego w Warszawie“.

Przewidziany jest druk prac i artykułów złożonych do druku lub będących w końcowej fazie opracowania.

1. B i u l e t y n y:

Biuletyn 28 A. T o k a r s k i — Grójec i Żywieckie okna tektoniczne.

„ 29 Przyczynki do geologii Polski za rok 1946.

„ 30 Dyrektor Karol B o h d a n o w i c z — Działalność Państwowego Instytutu Geologicznego w okresie I.IV. do 31.XII 46 r.

„ 31 Prace Wydziału Rud wykonane w 1946 roku.

„ 32 Prace specjalne nad zagadnieniem surowców metalicznych Dolnego Śląska w r. 1946.

„ 33. E. R ü h l e. Kreda i trzeciorzęd zachodniego Polesia.

„ 34 Prace Wydziału Geofizycznego.

„ 35. St. P a w ł o w s k i — Anomalie magnetyczne w okolicy wsi Św. Katarzyna-Psary.

„ 36. J. P o b o r s k i — Nowsze materiały do geologii złóż solnych w Wielkopolsce.

Biuletyn 37 H. Świdziński — Słownik Stratygraficzny północnych Karpat Fliszowych.

W dalszych Biuletynach przewidziane jest wydanie prac geologów P. I. G., zamordowanych i zmarłych w czasie okupacji niemieckiej:

A. Łuniewski — Geologia okolic Radomska oraz wiercenia na Kujawach.

Wł. Mizerja — Budowa geologiczna okolic Żyrardowa i Błonia oraz zdjęcie geologiczne kop. Stanisław pod Stąporkowem.

A. Makowski — Węgla brunatne Polski Środkowej.

M. Kobylecki — Rudy jury brunatnej „Pasa Tychowskiego“ oraz budowa geologiczna niecki tomaszowskiej.

B. Świderski — Budowa geologiczna ark. Rabka, mapy w skali 1 : 100.000.

L. Horwitz — Z zagadnień geologii Pienin.

A. Mazurek — Przyczynki do znajomości lubelskiego mastrychtu i danu oraz utwory kredowe i pleistocenyjskie na południowo-zachodnim odcinku ark. Pinczów (1 : 100.000).

Poza wymienionymi Biuletynami, których kolejność jest przewidziana ze względu na przygotowane teksty, projektuje się wydanie szeregu dalszych prac, a mianowicie:

Wł. Pożaryski — Jura i kreda między Radomiem, Zawichostem i Kraśnikiem.

K. Guzik i Wł. Pożaryski — Antyklina Biecza.

L. Watyha — Geologia północnej części ark. Dobromil.

A. Tokarski — Śródpałdzie płaszczowiny Pietrosu w paśmie Baby Ludowej na Huculszczyźnie.

T. Bocheński — Dotychczasowe wyniki badań stratygraficzno-florystycznych w Górnośląskim Zagłębiu Węglowym.

2. P r a c e.

St. Zb. Rózycki — Baton, kelowej i oksford (newiz) jury krakowsko-częstochowskiej.

3. Bibliografia geologiczna Polski.

Nr. 17/18 — za lata 1938 i 1939, opracowano przez R. Fleszarową, złożony do druku.

Następny numer za lata 1940 — 1947 w opracowaniu zbiorowym pod kierownictwem dr E. Rühlego.

4. Materiały wiertnicze.

Materiały wydawane będą arkuszami mapy 1:300.000. Obecnie przygotowano materiały do ark. Radom, które zostaną w najbliższym czasie złożone do druku. Jako drugi tom przewidziane są materiały do ark. Płock.

5. Biuletyn Obserwatorium Sejsmologicznego.

Nr. 1 — za rok 1940 w opracowaniu dr I. Bóbr-Modrakowej, złożony do druku.

Następne numery w opracowaniu.

L. BIBLIOTEKA.

Bibliotekarka — C. Wardęska.

W planie pracy na rok 1947 przewiduje się:

- 1) Skatalogowanie wszystkich posiadanych książek i broszur (przypuszczalnie około 2.500).
- 2) Uporządkowanie i spisanie dubletów.
- 3) Skatalogowanie map i objaśnień do nich.
- 4) Rozpoczęcie katalogowania artykułów w czasopismach.
- 5) Dalsze prowadzenie wymiany wydawnictw P. I. G., która wzrośnie po wyjściu z druku nowych wydawnictw.
- 6) Śledzenie katalogów i sprowadzanie literatury fachowej z zagranicy.
- 7) Zrobienie katalogu działowego.

W planie pracy na rok 1941 przewiduje się:

- 1) Skatalogowanie wykazów i publikacji w dziedzinie literatury i sztuki (ok. 2000) w tym:
 - a) Skatalogowanie map i opisyń do nich
 - b) Skatalogowanie literatury naukowej i technicznej
 - c) Skatalogowanie literatury naukowej i technicznej
 - d) Skatalogowanie literatury naukowej i technicznej
 - e) Skatalogowanie literatury naukowej i technicznej
- 2) Skatalogowanie map i opisyń do nich
- 3) Skatalogowanie literatury naukowej i technicznej
- 4) Skatalogowanie literatury naukowej i technicznej
- 5) Skatalogowanie literatury naukowej i technicznej
- 6) Skatalogowanie literatury naukowej i technicznej
- 7) Skatalogowanie literatury naukowej i technicznej
- 8) Skatalogowanie literatury naukowej i technicznej
- 9) Skatalogowanie literatury naukowej i technicznej
- 10) Skatalogowanie literatury naukowej i technicznej

W tym celu przewiduje się wydatki na:

- 1) Zakup papieru i materiałów biurowych
- 2) Zakup materiałów do oprawy książek
- 3) Zakup materiałów do oprawy map
- 4) Zakup materiałów do oprawy albumów
- 5) Zakup materiałów do oprawy rękopisów
- 6) Zakup materiałów do oprawy zwojów
- 7) Zakup materiałów do oprawy pergaminów
- 8) Zakup materiałów do oprawy drzewcyn
- 9) Zakup materiałów do oprawy rękopisów
- 10) Zakup materiałów do oprawy rękopisów

Biblioteka Główna UMK

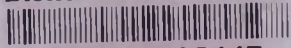

300045765447

U.03836

Biblioteka Główna UMK

300045765447

u.03836/30